

δρομος

ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΘΝΗ

Ο σαουδαραβικός περισπασμός

- Οι απειλές προς το Ιράν δεν συγκαλύπτουν την ενδόρρηξη στο δυτικό στρατόπεδο
- Ποιος χτύπησε την Aramco, και γιατί;

ΣΕΛΙΔΕΣ 16-17

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Ή ΞΕΠΛΥΜΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ;

ΣΕΛΙΔΑ 9

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Γιώργος Κοντογιώργης

καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης

Έχουμε εισέλθει σε μια, μετά τη νεοτερικότητα, φάση

ΣΕΛΙΔΕΣ 12-13 & 20

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η «γεωπολιτική» Κομισιόν

ΣΕΛΙΔΑ 7

ΕΡΕΥΝΑ

Η βιομηχανοποίηση της Κρήτης

ΣΕΛΙΔΕΣ 22-23

ΤΟ ΘΕΜΑ

Κύπρος: Ένας 16άρης απειλεί τη «λύση»...

ΣΕΛΙΔΕΣ 2-3

Απαράδεκτα φτηνό πολιτικό σκηνικό...

Στα μανταλάκια η χώρα, με ευθύνη όλων των κομμάτων που θεμελίωσαν την Ελλάδα της περιορισμένης κυριαρχίας, της υποτιμημένης εργασίας και της φτώχειας • Συνεχίζεται η «ορθοπεταλιά» της κοινωνίας

ΣΕΛΙΔΑ 5

The slave ship, του Lucio Freni

■ **Κείμενα-Επιμέλεια:**
Γιώργος Παπαϊωάννου

το θέμα της εβδομάδας

Του κόμματος ΑΚΕΛ Μέγα Εγκώμιον

■ **ΤΟΥ Νίκου Ι. Καραβέλου***

Ερευνα ζήτησε από τα Τελεβίζια ένας κάποιος ημιφαλακρός βουλευτής του ΑΚΕΛ σε βάρος του 16χρονου μαθητή που κατέβασε την τουρκική (τουρκική είναι) «σημαία» στα κατεχόμενα.

Με το δίκιο του ο ερίφης, ο Κυπραίος τιτάν της γεωπολιτικής! (αδιάφορο παντελώς το όνομά του). Τι θαρρούσε το θρασίμι, πως είχε το δικαίωμα να αρνηθεί τη σημαία ενός κράτους ντε φάκτο αποδεκτού από τους γίγαντες του ρεαλισμού, Κυπραίους και Ελλαδίτες; Τι πίστευε το άλογο πλάσμα, πως εδικαιούτο να κινηθεί ερήμην των ρεαλιστών της κοιμωμένης υπευθυνότητας; Τι θάρρεψε το νιάνιαρο, πως από το παιδικό του δωματάκι θα έσερνε την εξωτερική πολιτική του κυπριακού κι ελλαδικού υπερήφανου πτωχορεαλισμού;

Τι νόμισε το αλάνι των 16 Ανοιξων, πως θα μπορούσε να λάβει τα εύσημα της χώρας του που διοικείται κι αυτή, όπως η μεγάλη αδελφή της, η κουρελού Ελλάς, από φοβικούς και γελοίους «κοντούς» ανθρωπάκους; Τι θεώρησε το άλαλο, πως οι περινούστατοι φαλακροί γραβατωμένοι που γυροφέρνουν ξετοίπωτοι στις τελεβιζίνες, δηλαδή οι ώριμοι δεν έχουν εθνικές ευαισθησίες και παλμούς και περιμένουν να τους τα θυμίσει το παιδαρέλι; Έρευνα βεβαίως και πάλι έρευνα σε βάρος του! Και εφόσον το παλιόπαιδο προσέβαλε το Κράτος της Βόρειας Κύπρου, με το οποίο αμέσως ή εμμέσως διατηρούμε καλές επαφές (πρέπει ντε να κρατάμε ανοιχτές διαύλους με την «γείτονα»!), να το παραδώσουμε το αλητάκι στους Τούρκους, καθ' ό,τι έχουν εκδώσει και ένταλμα σύλληψης.

Και μη μας πει κανείς πως το γενναίο παλικάράκι έκανε ακριβώς ό,τι και ο Γλέζος με τον Σάντα που κατέβασαν την χιτλερική σημαία στην εποχή τους. Αυτοί έδρασαν ενώ τη χώρα μας κυβερνούσαν δωσίλογοι και κατοχικοί πολιτικοί, ενώ τώρα τα δύο θλιβερά προτεκτοράτα, την Κύπρο και την Ελλάδα, οδηγούν στην ταπείνωση «πολιτικοί ρεαλιστές», πολύ περισσότερο κομμουνιστάδες της Αποκριάς τύπου ΑΚΕΛ.

Δια Ταύτα

Ολοκληρώνοντας, θα προτείναμε σε κάθε καλό και σκεπτόμενο ουτοπιστή που σέβεται τον εαυτό του και την πατρίδα του, να κλείσει το παρόν εγκώμιον, λέγοντας προς τους τοιούτους ρεαλιστές φωναχτά και τουρκιστί, ήτοι στη γλώσσα που καταλαβαίνουν:

«Αει σιχτίρ ρεμάλια»

* Ο Νίκος Ι. Καραβέλος είναι Δικηγόρος – Συγγραφέας. Το κείμενο αναδημοσιεύεται από την προσωπική του σελίδα σε μέσο δικτύωσης.

Ένας 16άρης απειλεί τη «λύση»...

Τι συνέβη με τον μαθητή που κατέβασε την τουρκική σημαία στο κατεχόμενο χωριό Λύση της Κύπρου – Οι αντιδράσεις που προκάλεσε και οι εξελίξεις

ΕΑΣ δούμε τα γεγονότα. Ένας 16χρονος μαθητής κατεβάζει την τούρκικη κατοχική σημαία και σπάει το πορτρέτο του Ραούφ Ντενκτάς σε σχολείο στο κατεχόμενο κυπριακό χωριό Λύση. Ο μαθητής είχε μεταβεί στο χωριό μαζί με περίπου 2.000 περίπου συμπατριώτες του, για να παρακολουθήσουν λειτουργία που κατάφεραν να πραγματοποιηθεί εκεί μετά από 45 χρόνια κατοχής.

Η ενέργεια επέσυρε την οργή των «αξιωματούχων» και των ΜΜΕ του ψευδοκράτους. Ταυτόχρονα, στην Κυπριακή Δημοκρατία, το μεγαλύτερο μέρος του πολιτικού κόσμου καταδικάζει το περιστατικό ως πράξη ανευθυνότητας.

Ο δήμαρχος της κατεχόμενης Λύσης, παρ' όλη την πίεση για αντίποινα και απαγορεύσεις, δήλωσε: «Ηθελε να καταδείξει τον πόνο, την αγωνία, τον καημό, το δικαίωμά μας στην επιστροφή. Το εκδήλωσε κατ' αυτόν τον τρόπο». Από την άλλη, υπουργοί και βουλευτές των μεγάλων κομμάτων προέβησαν σε απαξιωτικούς και δουλοπρεπείς χαρακτηρισμούς για την ενέργεια του παιδιού.

Ακολούθησε επιστολή του πατέρα του 16χρονου που ζητούσε συγγνώμη για την ενέργεια του γιου του, ενώ «φίλοι της οικογένειας» έδωσαν στις κατοχικές αρχές μια σημαία και μια φωτογραφία

του Ντενκτάς, που με κάθε επισημότητα παραδόθηκαν ξανά στο σχολείο.

Το γεγονός έχει μεγάλη σημασία, το ίδιο και η διαχείρισή του από όλες τις πλευρές. Για να θυμίσουμε τα αυτονόητα, που μοιάζουν σήμερα να ξεχνιούνται, η μισή Κύπρος κατέχεται παράνομα μετά από πολεμική εισβολή της Τουρκίας το 1974, ο ΟΗΕ και όλα τα κράτη (πλην Τουρκίας) αναγνωρίζουν την Κυπριακή Δημοκρατία ως μοναδική κρατική οντότητα στο νησί και επισήμως η διεθνής κοινότητα απαιτεί τον τερματισμό της κατοχής.

Αν αυτά τα αυτονόητα ισχύουν, πώς μπορεί να δικαιολογηθεί η στάση απέναντι στην ενέργεια του Κύπριου μαθητή; Ένας 16χρονος, ξεριζωμένος από το χωριό από όπου κατάγεται, βρίσκει την ευκαιρία και αφαιρεί τη σημαία του κατακτητή. Οι συνειρμοί έρχονται αυθόρμητα. Δεν θα επαναλάβουμε το παράδειγμα των Γλέζου-Σάντα, που υπενθυμίζεται και στα δύο άλλα άρθρα του δισέλιδου. Ας σκεφτούμε πόσο διαφορετικές θα ήταν οι σκέψεις και οι αντιδράσεις αν ένας Παλαιστίνιος

πιτσιρικάς κατέβαζε από τα κατεχόμενα τη μισητή σημαία του Ισραήλ.

Δεν είναι ανεξήγητο. Τα τελευταία χρόνια, η προσπάθεια που καταβάλλεται στην Κύπρο, αλλά και στην Ελλάδα, για τη νομιμοποίηση της τουρκικής κατοχής είναι ακούραστη και πολύπλευρη. Σε διπλωματικό, πολιτικό, αλλά και κοινωνικό, ιδεολογικό και πολιτισμικό επίπεδο, επιχειρείται να απαλειφθεί κάθε αναφορά στην κατοχή και να στιγματιστεί κάθε αντίθεση σε αυτήν. Μέχρι ειδικό λεξικό φτιάχτηκε για το τι λέξεις θα πρέπει πολίτες και ΜΜΕ να χρησιμοποιούν για να μην «οξύνονται τα πνεύματα».

Στον πυρήνα των αντιδράσεων, η πάγια αντίληψη που διαμορφώνεται για το Κυπριακό: Μην προκαλούμε για να πετύχουμε μια καλή λύση. Οι επιδιώξεις της Τουρκίας και των μεγάλων δυνάμεων αφαιρούνται, και η υποχωρητικότητα αναδεικνύεται σε μέγιστο προσόν, πολιτικό και διπλωματικό όπλο. Η αντίληψη αυτή οδηγεί τις εξελίξεις στις χειρότερες δυνατές εκδοχές.

Η πάγια αντίληψη που διαμορφώνεται για το Κυπριακό είναι: Μην προκαλούμε για να πετύχουμε μια καλή λύση. Η αντίληψη αυτή οδηγεί τις εξελίξεις στις χειρότερες δυνατές εκδοχές

Από τον Γλέζο και τον Σάντα, στον Βαγορή και στο σήμερα

Κι όμως, κάπου χάσαμε τον δρόμο...

Ανταπόκριση
από την Κύπρο

■ του Γιώργου Τάττη

Για μία ακόμη φορά, η κυπριακή κυβέρνηση έδειξε να μην θέλει να προσεγγίσει το Κυπριακό ζήτημα στην πραγματική του διάσταση, που δεν είναι άλλη από την παράνομη εισβολή ενός τρίτου κράτους και την συνεχιζόμενη κατοχή μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας, της μόνης διεθνούς αναγνωρισμένης και νόμιμης κρατικής οντότητας στο νησί. Ως εκ τούτου, δεν επέδειξε στοιχειώδη αντανakλαστικά διαχείρισης της αντιστασιακής πράξης του 16χρονου νεαρού, που όντας στα κατεχόμενά μας εδάφη για εκκλησιασμό, κατέβασε την τουρκική σημαία και έσπασε το κάδρο φωτογραφίας του Ντενκτάς.

Για κάποιους, τα παρακάτω σχόλια, θα ήταν αυτονόητα, νοούμενων των αντικειμενικών συνθηκών που εντοπίζονται επί του εδάφους. Που δεν τα λέμε μόνο εμείς, τα λέει και το Διεθνές Δίκαιο, όσο διακοσμητικό κι αν είναι. Για μία, δυστυχώς μεγάλη, μερίδα συμπολιτών μας, εξακολουθούν να μην γίνονται κατανοητά ως τέτοια. Ναι λοιπόν, ας το επαναλάβουμε ρητώς. Η Τουρκία είναι κατοχική δύναμη και ομολογουμένως, όσο η σημαία αυτού του κράτους κυματίζει παράνομα, στα σκλαβωμένα μας εδάφη, δεν αποτελεί κανένα εθνικό σύμβολο, έτσι γενικά και αόριστα, που πρέπει να τυχάνει σεβασμού. Η κυπριακή κυβέρνηση και οι όψιμοι εκσυγχρονιστές, είτε προέρχονται από το κυβερνών δεξιό κόμμα είτε από το κατ' όνομα κομμουνιστικό ΑΚΕΛ, δεν λένε να καταλάβουν ότι δεν κατέβηκε μία σημαία ενός οποιοδήποτε κράτους, αλλά η κατοχική σημαία.

Γ' αυτό εξάλλου και η ενέργεια νοεΐται ως πράξη επαναστατική. Ήρθε ένας 16χρονος, μέσα σε όλο τον αυθορμητισμό που τον διακατέχει, να μας θυμίσει τα βασικά. Ότι, ρε διάολε, μεγαλώσαμε σε πατρίδα μισή. Χωρίς πολλά πολλά, χωρίς να μπλέκουμε τα μπουτία μας σε ιδεοληπτικές θεωρίες πολλαπλών αφηγήσεων που εξισώνουν θύμα και θύτη, χωρίς να πρέπει να απολογηθούμε για το ότι «εκάμαμεν τζιαί εμείς πολλά», πριν αρθρώσουμε το αυτονόητο: Ότι είμαστε πρόσφυγες, «είμασταν αγνοούμενοι που πάππον ως αγγόνιν».

Έτσι, ακούσαμε την πτέρυγα του «λύση να' ναι κι ό,τι να' ναι», σύσσωμη, μαζί με την κατοχική δύναμη της Τουρκίας και τους αξιωματούχους του ψευδοκράτους, που ομολογουμένως ξέρουν να εκμεταλλεύονται το κάθε τι, να μας κουνούν το δάχτυλο για την δήθεν καταστροφή του φιλικού κλίματος μεταξύ των δύο

«Μόνον παράφρονες ή όργανα ξένης προπαγάνδας ήμπορούσαν να διαηράξουν μίαν τόσο επαΐσχυντο, αλλά και τόσο επικίνδυνον, ως προς τας συνεπειάς της, πράξιν» έγραφε ο φιλοκατοχικός Τύπος της Αθήνας για την ενέργεια των Γλέζου-Σάντα (Βραδυνή, 2 Ιουνίου 1941). Δυστυχώς, πανομοιότυποι χαρακτηρισμοί εκτοξεύτηκαν από τους κήρυκες του «ρεαλισμού» για την πράξη του Κύπριου μαθητή...

κοινοτήτων. Συναντάμε λοιπόν το εξής παράλογο. Το κατέβασμα της σημαίας του κατακτητή να είναι προβοκατόρικη πράξη, ενώ η συνεχιζόμενη κατοχή, οι πρόσφατες επεμβάσεις σε ΑΟΖ και εδάφη της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο επικείμενος εποίκισμός του Βαρωσίου και οι τόσες απειλές που ξεστομίζουν καθημερινά οι Τούρκοι πολιτικοί, να είναι πράξεις νομιμοποιημένες στη συνείδηση των ραγιαδών.

Κι όμως, χάσαμε μία πολλή καλή ευκαιρία να καταγγείλουμε την Τουρκία, να τοποθετήσουμε το πρόβλημα, επιτέλους, στην πραγματική του διάσταση. Που προφανώς, δεν είναι η δικοινοτική πτυχή. Τουλάχιστον, όχι στη βάση του. Γεννήσαμε λοιπόν θεωρίες και κουραφέξαλα, που θέτουν την αμφισβήτηση στο αυτονόητο, που αν δεν το επαναλαμβάνουμε εμείς οι ίδιοι, πώς μπορούμε άραγε να το ζητούμε από τους ξένους «τοποτηρητές» του ΟΗΕ, οι οποίοι ανάλαβαν τις συνομιλίες; Πώς να μην κλείσουμε το στόμα στον Γκουτέρες, που τον ενοχλούν οι 16χρονοι ενώ δεν τον ενοχλούν οι 40 χιλιάδες στρατιώτες; Εν κατακλείδι, μαγειρευτήκαν όπως πρέπει και ο συλλογικός μας εξευτελισμός έφτασε στο ναδίρ του, με την δημόσια συγγνώμη της οικογενείας του 16χρο-

νου και την παράδοση των «κλεμμένων». Στείλαμε και «ειλικρινείς απολογίες σε όσους, δικαιολογημένα, ένιωσαν λύπη και απογοήτευση». Δέχτηκε φυσικά τις απολογίες μας ο κ. Ακιντζί, μη χάνοντας την ευκαιρία να μας νουθετήσει. «Η Ε/κ πλευρά να επανεξετάσει το εκπαιδευτικό της σύστημα». Κι όμως, αυτό πρέπει να κάνουμε. Γίνεται να ζητάς συγγνώμη επειδή κατέβασες την σημαία του κατακτητή από τη γη σου; Όσο κι αν κάποιος διαφωνεί για λόγους τακτικής. Οι συμβολικές διατάσεις της επαΐσχυντης επιστολής «συγχώρεσης» χωρούν μέσα όλη την παρακμή της κυπριακής κοινωνίας. Εθελοδοουλία με παράλληλη ποινικοποίηση όποιων ακόμη αντιστέκονται. Δεν υπάρχει καλύτερη απόδειξη από αυτό το περιστατικό. Όλοι αυτοί που φωνασκούσαν ενάντια στον νεαρό, που κινδυνολογούσαν, είναι οι υπαίτιοι του εξευτελισμού μας. Δεν θέλω να σκέφτομαι τι άκουσε αυτός ο πατέρας για να δημοσιοποιηθεί αυτή η επιστολή. Αυτοί λοιπόν είναι οι σύγχρονοι δοσιλογοί. Φανερώθηκαν εν νέου με μια πραγματική πράξη παράδοσης. Κι ας ομιλούν κάποιοι υπό τον ρόλο των αριστερών επαναστατών.

Περικτερώνα, Λευκωσία,
20 Σεπτεμβρίου 2019

Ήρθε ένας 16χρονος, μέσα σε όλο τον αυθορμητισμό που τον διακατέχει, να μας θυμίσει τα βασικά. Ότι, ρε διάολε, μεγαλώσαμε σε πατρίδα μισή

editorial

Στα μανταλάκια...

«Είναι απαράδεκτο χωρίς στοιχεία να κρεμάς στα μανταλάκια για 1-2 χρόνια πολιτικούς αντιπάλους και να ποινικοποιείται η πολιτική ζωή». Ακούγεται συχνά από τους επιφανείς του πολιτικού μας κόσμου, όλων των παρατάξεων και κομμάτων του συστήματος. Κανονικά θα έπρεπε όλο το πολιτικό σύστημα να κρεμαστεί στα μανταλάκια. Γιατί είναι υπεύθυνο που έχει κρεμαστεί εκεί η ίδια η χώρα. Μέσα από τους ζουρλομανδύες που της φόρεσαν, τις δανειακές συμβάσεις και την υποτέλεια που συνόδευσαν τα επιτεύγματα της «διάσωσης».

Βέβαια, η κάθαρση αυτού του πολιτικού συστήματος δεν μπορεί να γίνει από μια εξουσία, τη δικαστική, που είναι κι αυτή μπλεγμένη και συνυπεύθυνη για όσα γίνονται σε βάρος του τόπου και της κοινωνίας. Ο Ρασπούτιν δεν είναι ένας και μοναδικός, ασχέτως αν το σκάνδαλο Novartis είναι υπαρκτότατο, με αυτουργούς που θέλουν να βγουν καθαροί.

Έχεις καούρα; Παίρνεις αντιβιοτικά; Πάρα ένα Zantac για το στομάχι. Τώρα, ανακάλυψαν πως είναι ύποπτο το συγκεκριμένο σκεύασμα. Οι διοικήσεις των νοσοκομείων δηλώνουν ότι τα κονδύλια τέλειωσαν, κι έτσι σταματούν διάφορες θεραπείες. Είναι Σεπτέμβρης και οι φωτιές καλά κρατούν, όπως και ο ιός του Νείλου (αυτός θα υπάρχει έως τα τέλη Οκτωβρίου).

Οι αντάρτες Χούθι με drones-καμικάζι έπληξαν τις σουδαρβικές εγκαταστάσεις της Atamco ταραζώντας τα νερά (και κυρίως τα πετρέλαια). Η Τουρκία σημαδεύει τα θαλάσσια και στεριανά οικόπεδα που διεκδικεί, αλλά και κατασκευάζει κι αυτή μαζικά drones για τις αναμετρήσεις που έρχονται.

Η κυρία Αγγελουπούλου με εκπαιδευμένο γεράκι κατέρριψε πάνω από την οικία της drone που σκόπευε να φωτογραφήσει χώρους και δραστηριότητες. Έτσι, απέδειξε πως και η Ελλάδα έχει την απάντηση σε ενοχλητικές πτήσεις. Ναι, είναι αλήθεια, η ίδια εργάζεται πυρετωδώς για τον εορτασμό των 200 χρόνων από το 1821...

Οι όμιλοι Ελλήνων επιχειρηματιών έχουν επιταχύνει τον βηματισμό για να επωφεληθούν από την «ανάπτυξη για όλους» που έχει εξαγγείλει ο Μητσστάκης. Λάτσης, Βαρδινογιάννης, Μυτιληναίος, Περιστερής, Μαρινάκης και τα άλλα τα παιδιά, επιδίδονται σε «ευγενή άμιλλα» για προνόμια και μίζες.

Η εκτελεστική και δικαστική εξουσία στέκονται με σεβασμό απέναντι στους ευγενείς σκοπούς, όχι μόνο των εγχωρίων: Ο Πάιατ και ο νέος Γερμανός πρέσβης επιδίδονται σε διαρκείς συναντήσεις με κυβερνητικούς και οικονομικούς παράγοντες. Η μερίδα του λέοντος, τα φιλέτα, έχουν καπαρωθεί.

Κι ο Μπάμπερς, βουλευτής τώρα, δεν κρατιέται: «το νερό στην Ελλάδα είναι πάμφθηνον». Από τον ΣΚΑΙ εκτοξεύτηκε στην Βουλή και τώρα κάνει τον λαγό για εταιρείες και ιδιωτικοποιήσεις. «Είμαστε εδώ» φωνάζει δια στόματος Τσίπρα η αξιωματική αντιπολίτευση από τη ΔΕΘ. Δεν είμαστε απόντες, θα ασκήσουμε υπεύθυνη αντιπολίτευση. Είμαστε μέσα στην παρτίδα και θα παίξουμε τον ρόλο μας. Θα εισπράξουμε τη φθορά του Κούλη και με την «αντιδεξιά» γραμμή θα ενσωματώσουμε πάλι τη λαϊκή δυσφορία. Εγκλωβιστικός και αποδοτικός διπολισμός. Θα «είμαστε εδώ» για πάρτη μας.

Γύρω μας, κύματα μεγάλα αγριεύουν. Η αποσταθεροποίηση είναι το κύριο χαρακτηριστικό. Ο πολιτικός κόσμος, πάνω σε ένα μανταλάκι, φαντασιώνεται πως βρίσκεται σε ιστιοπολική σανίδα και δαμάζει τους ανέμους... Απλώς δροσίζονται, σε βάρος της χώρας που την κρεμούν χωρίς τύψεις στα μανταλάκια.

ατζέντα 21.09-27.09.2019 agenda@edromos.gr

✓ «Προβολές στη γειτονιά» με ισπανικό σινεμά Ηράκλειο

Με την ταινία **Εξολοθρευτής Άγγελος** (1962) του Λουίς Μπουγιου-έλ, ολοκληρώνεται, αυτήν την Τετάρτη 25/9 στις 21:30, το ταξίδι στον πλούσιο κινηματογραφικό κόσμο της Ισπανίας που διοργανώνει η Ξύλινη Tabya (Μαστραχά 14 & Ντεντιδάκηδων, Αγία Τριάδα)

■ Δευτέρα 23/9 Θεσσαλονίκη

Η κινηματογραφική λέσχη των εργαζομένων της ΕΡΤ3 και το ΚΕΜΕΣ, συνεχίζοντας τον κύκλο ταινιών του αφιερώματος Cult Σκιές, προβάλλουν την πασίγνωστη χίπικη κωμωδία του Κριστιάν Μαρκάν **Candy** (ΗΠΑ-Γαλλία-Ιταλία, 1968). Στις 21:30 στο θερινό σινεμά ΑΠΟΛΛΩΝ (Σαρανταπόρου 4)

■ Τετάρτη 25/9 Αθήνα

Ελληνο-παλαιστινιακή Μουσικοχορευτική πολιτιστική εκδήλωση με τίτλο **Κοινός Δρόμος για την Ελευθερία και την Ειρήνη** διοργανώνει η διπλωματική αντιπροσωπεία του κράτους της Παλαιστίνης στην Αθήνα. Συμμετέχουν ο Λάκης Χαλκιάς, η Παλαιστίνια καλλιτέχνισσα Amal Murkus, το Μουσικό Συγκρότημα ΟΚΤΑΒΑ και το Χορευτικό Συγκρότημα της Ένωσης Κρητών Νέας Σμύρνης. Στις 20:00, στο Θέατρο Βράχων «Μελίνα Μερκούρη».

✓ Κορυφώνονται οι εκδηλώσεις μνήμης για το «Μπλόκο της Κοκκινιάς»

Σάββατο 21/9, 20:00

4ο Φεστιβάλ Κιθάρας «Μπλόκου Κοκκινιάς»: Ρεμπέτικα της Κατοχής. Τραγουδούν: Δημήτρης Λογαράς Σολιστ κιθάρας: Γιώργος Γκόλγκαρης, Στέλιος Γκόλγκαρης, Ηλίας Διαμαντάκης, Αντώνης Μυτακίδης

Δευτέρα 23/9, 20:00

Πε μου στις φλέβες ολουνών έμπα βαθιά και ζήσε. Μουσική-ποιητική εκδήλωση βασισμένη στον Επιτάφιο του Γιάννη Ρίτσου.

Κυριακή 22/9, 11:00

Συζήτηση για το μέλλον και τις προοπτικές δράσης του Δικτύου Μαρτυρικών Πόλεων και Χωριών. Αίθουσα εκδηλώσεων Δημαρχείου Νίκαιας (Π. Τσαλδάρη 10, 1ος όροφος)

Κυριακή 22/9, 21:00

Θεατρική παράσταση: Άρνης της Σοφίας Αδαμίδου σε σκηνοθεσία Βασιλή Μπισμίκη, Ερμνεύει ο Τάσος Σωτηράκης (Μάντρα Μπλόκου Κοκκινιάς -Ηλιουπόλεως 102Α)

Τετάρτη 25/9, 20:00

Αντιστεκόμαστε με στίχους στη βία της εποχής. Μια εκδήλωση του «Κύκλου Ποιτών», στο πλαίσιο του 5ου Διεθνούς Φεστιβάλ Ποίησης Αθηνών. Διαβάζουν Έλληνες και ξένοι ποιητές (Μάντρα Μπλόκου Κοκκινιάς Ηλιουπόλεως 102Α)

✓ ΚΕΘΕΑ RELOAD 4.0 στο Θέατρο Τέχνης

Κυριακή 22/9–Πέμπτη 26/9 Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν Υπόγειο (Πεσμαζόγλου 5) • Είσοδος ελεύθερη

Για 4η συνεχόμενη χρονιά οι δημιουργικές ομάδες του ΚΕΘΕΑ, αναμετρώνται με τη ζωή, έχοντας για εργαλείο την τέχνη.

Μέλη και γονείς που υποστηρίζονται στα θεραπευτικά προγράμματα του ΚΕΘΕΑ, ανεβαίνουν στη σκηνή του Θεάτρου Τέχνης Καρόλου Κουν και μας παρουσιάζουν τις καλλιτεχνικές τους δημιουργίες, έχοντας στο πλευρό τους επιμορφωτές, θεραπευτές και εθελοντές.

Για 5 μέρες, η απεξάρτηση και οι άνθρωποι της, μιλούν τη γλώσσα του θεάτρου και της μουσικής, συμπράττουν με επαγγελματίες και καλλιτεχνικές ομάδες της πόλης και μας καλούν να ζήσουμε μαζί μια ξεχωριστή εμπειρία.

22/9-26/9, από τις 18.30 (στο foyer του θεάτρου) «Φωτεινές Σκιές», προβολή-εγκατάσταση ΚΕΘΕΑ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ

Κυριακή 22/9

19.00 «Περιμένοντας τον Γκοντό», θεατρική παράσταση ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ

20.30 «Είμαστε όλοι αλλού», θεατρική παράσταση ΚΕΘΕΑ ΝΟΣΤΟΣ

Δευτέρα 23/9

19.15 Ρετρό Χορωδία Κοινωνικού Ωδείου (στη

Στοά του Βιβλίου)

20.00 «Νυκτερινός Περίπατος – Αφιέρωμα στον Μάνο Χατζιδάκι», μουσική παράσταση της Ομάδας Πολιτιστικού Στεκιού ΚΕΘΕΑ ΔΙΑΒΑΣΗ Τρίτη 24/9

20.00 «Ταξίδι στην Ελλάδα», μουσικοχορευτική παράσταση της Ομάδας Πολιτιστικού Στεκιού ΚΕΘΕΑ ΔΙΑΒΑΣΗ

Τετάρτη 25/9

20.00 «Ο Επιθεωρητής», θεατρική παράσταση της ομάδας γονέων ΚΕΘΕΑ ΔΙΑΒΑΣΗ

Πέμπτη 26/9

20.00 «Μπάντα της Στροφής», συναυλία ΚΕΘΕΑ ΣΤΡΟΦΗ

Δευτέρα 23/9

Θεσσαλονίκη

Η κινηματογραφική λέσχη των εργαζομένων της ΕΡΤ3 και το ΚΕΜΕΣ, συνεχίζοντας τον κύκλο ταινιών του αφιερώματος Cult Σκιές, προβάλλουν την πασίγνωστη χίπικη κωμωδία του Κριστιάν Μαρκάν **Candy** (ΗΠΑ-Γαλλία-Ιταλία, 1968). Στις 21:30 στο θερινό σινεμά ΑΠΟΛΛΩΝ (Σαρανταπόρου 4).

Παρασκευή 20/9 | ώρα 20:00
Ρεφορμάνς με τίτλο: «Επιφάνεια της κινήσης - Αυριανή αντιπαράθεση».
Μια εκδήλωση της ΠΕΝ αφιερωμένη στο Μπλόκο της Κοκκινιάς.
Μάντρα Μπλόκου Κοκκινιάς (Ηλιουπόλεως 102Α).
Είσοδος Ελεύθερη.
Με την υποστήριξη του Δήμου Νίκαιας - Αγ. Ι. Ρέντη.

Τετάρτη 25/9 | ώρα: 20:00
«Αντιστεκόμαστε με στίχους στη βία της εποχής». Μια εκδήλωση του «Κύκλου Ποιτών», στο πλαίσιο του 5ου Διεθνούς Φεστιβάλ Ποίησης Αθηνών, που διεξάγεται από 23 έως 26 Σεπτεμβρίου.
Διαβάζουν Έλληνες και ξένοι ποιητές.
Συζητάει η Ειρήνη Ρηνιώτη.
Μάντρα Μπλόκου Κοκκινιάς (Ηλιουπόλεως 102Α).
Είσοδος Ελεύθερη.
Με την υποστήριξη του Δήμου Νίκαιας - Αγ. Ι. Ρέντη.

4ο Φεστιβάλ Κιθάρας
«Μπλόκου Κοκκινιάς»
Μάντρα Μπλόκου Κοκκινιάς (Ηλιουπόλεως 102Α).
Είσοδος Ελεύθερη.

Σάββατο 21/9 | ώρα: 20:00
«Ρεμπέτικα της Κατοχής».
Τραγουδούν: Δημήτρης Λογαράς.
Σολιστ Κιθάρας: Γιώργος Γκόλγκαρης - Στέλιος Γκόλγκαρης - Ηλίας Διαμαντάκης - Αντώνης Μυτακίδης.

Δευτέρα 23/9 | ώρα: 20:00
«Γιά μου στις φλέβες ολουνών έμπα βαθιά και ζήσε». Μουσική - ποιητική εκδήλωση βασισμένη στον «Επιτάφιο» του Γιάννη Ρίτσου.
Διαβάζει η Ειρήνη Ρηνιώτη.
Νίκος Γουλιάμης/Εισαγωγή.
Καλλιτεχνική Διεύθυνση: Αντώνης Μυτακίδης.

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019
ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ:

ώρα: 11:00
ΔΙΚΤΥΟ ΜΑΡΤΥΡΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΙΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1940-1944: «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΑ». Συζήτηση για το μέλλον και τις προοπτικές δράσης του Δικτύου Μαρτυρικών Πόλεων και Χωριών. Αίθουσα Εκδηλώσεων Δημαρχείου Νίκαιας (Π. Τσαλδάρη 10, 1ος όροφος).

ώρα: 19:45
Επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνου στη μαρμαίωση πλάκα - αφιέρωμα στον ναυό Αθανάσιο Κ. Χαριπίδη, στην 16, που σκοτώθηκε από γερμανικές σφαίρες στις 24 Σεπτεμβρίου 1944. (Κτίριο ΧΑΝ, Θειρών & Κασταμονής).

ώρα: 20:00
Κεντρική εκδήλωση στην πλατεία 17ης Αυγούστου '44 (Οδία Σένη).
-Επιμνημόσυνη Δέηση.
-Ιστορικό της ημέρας.
-Κατάθεση στεφάνων από τον Δήμαρχο και τους εκπροσώπους των συλλόγων και των φορέων της πόλης.
-Ενός Λεπτού Σιγή.
-Υμνος προς τους Πασόντες (Επέσκετε Θύματα).
-Εθνικός Υμνος.

ώρα: 21:00
Θεατρική παράσταση με το έργο της Σοφίας Αδαμίδου: «Άρνης», σε σκηνοθεσία Βασιλή Μπισμίκη. Εργοναίοι ο Τάσος Σωτηράκης. Μάντρα Μπλόκου Κοκκινιάς (Ηλιουπόλεως 102Α). Είσοδος Ελεύθερη.

01 πολιτική

Διαψεύσεις και φαντασιώσεις

Πώς διαμορφώνεται και τι δείχνει το πολιτικό σκηνικό

■ ΤΟΥ ΡΟΥΝΤΙ ΡΙΝΑΛΝΤΙ

Δυο μήνες μετά την αλλαγή κυβέρνησης, έχουμε να διαπιστώσουμε ορισμένα πράγματα. Καταρχάς, κανείς δεν ασχολείται με το γεγονός της μεγάλης αποχής που εκφράστηκε. Δεν δίνεται σημασία στην απόσταση που παίρνει πολύ μεγάλο τμήμα της κοινωνίας από την πολιτική διαδικασία. Εξηγείται αυτό, γιατί όλοι κάπως βολεύτεκαν στη νέα ισορροπία. Αυτοδυναμία η Ν.Δ., αρκετά μεγάλο ποσοστό ο ΣΥΡΙΖΑ, αύξηση το ΚΙΝΑΔ, πενταράκι το ΚΚΕ, μέσα Βαρουφάκης και Βελόπουλος, και εκπαραθύρωση της Χ.Α. Το χάσμα που διευρύνεται ανάμεσα σε κοινωνία και πολιτικό σύστημα, παρά την υποχώρηση των στοιχείων εκρηκτικότητας και θυμού, λειτουργεί μοριακά. Θα το βρουν μπροστά τους όσοι το «ξέχασαν» τόσο γρήγορα. Το σκηνικό δείχνει τώρα να είναι σε ισορροπία, χωρίς όμως κάποια λαϊκή στήριξη ή ενθουσιασμό, χωρίς πνοή. Ο διπολισμός που στήνεται, στηρίζεται περισσότερο στην κούραση και την απογοήτευση του κόσμου, και βεβαίως στην παθητικοποίηση από την έλλειψη εναλλακτικής.

Στον ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και στη Ν.Δ., δεν μετράνε πόσα γκολ τρώνε αλλά αν βάζουν. «Φάγαμε 3 σήμερα, θα βάλουμε 2 αύριο και βλέπουμε». Όποιος έχει την κυβερνητική εξουσία, μοιράζει χαρτιά και δουλειές, έχει την πρωτοβουλία των κινήσεων. Μπορεί π.χ. να σφυρίζει τα πέναλτι ή να ορίζει τους διαιτητές... Παρ' όλα αυτά, λειτουργεί η πολιτική, υπάρχει χώρος για αυτήν.

Ακροδεξιά διάψευση

Η Ν.Δ. υπό τον Μητσοτάκη κατηγορούνταν από τον ΣΥΡΙΖΑ διαρκώς ότι θα εφαρμόσει μια ακροδεξιά νεοφιλελεύθερη πολιτική. Γι αυτό και ο χώρος του ΣΥΡΙΖΑ βρέθηκε σε αμηχανία όταν είδε πως ο Μητσοτάκης έστησε μεν ένα αμιγώς νεοφιλελεύθερο στρατηγείο, αλλά πολιτεύτηκε με κεντροδεξιά κι όχι ακροδεξιά πολιτική. Έτσι, βρέθηκε τις πρώτες μέρες της νέας διακυβέρνησης να ψηφίζει μαζί με τη Ν.Δ. τη μείωση του ΕΝΦΙΑ, ή τώρα να βλέπει να παραπέμπεται μόνο ο Παπαγγελόπουλος, και όχι κι ο Τσίπρας.

Έχοντας την πρωτοβουλία των κινήσεων, ο Μητσοτάκης επιλέγει μια πολιτική που κατά την άποψή του θα αυξήσει τις δυνατότητες να αντιμετωπίσει όσα έρχονται. Με τις φοροελαφρύνσεις, χαϊδεύει τα αυτιά μιας κρίσιμης μάζας μικρομεσαίων, ενώ ανοίγει τις στρόφιγγες για το μεγάλο κεφάλαιο και τις επενδύσεις. Εμφανίζει μια στιγμιαία αισιοδοξία κι ένα σχέδιο «νοικοκυροσύνης» σε θέματα που «πιάνουν»

Ποια είναι η μεγάλη φαντασίωση του πολιτικού προσωπικού; Ότι είναι αναντικατάστατο και μακράς διάρκειας. Δεν βλέπουν καθαρά πως μια τάση διεθνώς είναι η υποβάθμιση των πολιτικών και της πολιτικής. Δεν βλέπουν πως οι επικυρίαρχοι τούς αντιμετωπίζουν ως πολιτικούς μιας χρήσης, ιδιαίτερα σε χώρες όπως η Ελλάδα

σε μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας (άσυλο, Εξάρχεια, αστυνόμευση). Στο πόστο αυτό έχει βάλει έναν πρώην πασόκο με περγαμηνές, τον Χρυσόχοϊδη. Στον Γεωργιάδη, από την άλλη, έδωσε το Ανάπτυξης για να προωθεί επενδύσεις και ιδιωτικοποιήσεις. Έτσι, ακυρώνει κάπως τον ακροδεξιό λόγο. Στο θέμα της Novartis, επιλέγει να παραπέμψει μόνο τον Παπαγγελόπουλο, κι όχι και τον Τσίπρα. Η δήλωση «Τους πρωθυπουργούς τους κρίνει η κάλη», κλείνει αυτό το ζήτημα. Αλλά ταυτόχρονα, έρχεται σε αντίθεση με τη σκληρή γραμμή Σαμαρά. Ο Μητσοτάκης σταθμίζει ότι μια παραπομπή Τσίπρα θα σήμαινε περιθώρια γρήγορης συσπείρωσης του ΣΥΡΙΖΑ και δημιουργία έντονα πολωτικού κλίματος. Αυτό, ξέρει ότι μάλλον θα έβαζε ισχυρά εμπόδια στις κινήσεις που έχει στο μυαλό του για μετά.

Γιατί αληθεύει ότι η Ν.Δ. έχει τρεις πτέρυγες: Τη μητσοτακική, που δυναμώνει, την καραμανλική, που αυτοθεωρείται η ψυχή της δεξιάς παράταξης, και τη σαμαρική. Ο Μητσοτάκης δυνάμωσε στηριζόμενος στη σαμαρική πτέρυγα, αλλά τώρα επιλέγει μια κεντροδεξιά γραμμή. Ο Παπαγγελόπουλος είναι ένα «τυράκι». Να ικανοποιηθούν κάπως οι οπαδοί της Ν.Δ. που κατέχονται από ρεβανσισμό και αυτός να κατασιγάσει. Να πάρει κάποιες αποστάσεις από τη σαμαρική πλευρά, αλλά να βρει και γέφυρες με την καραμανλική, αφού ο Παπαγγελόπουλος μάλλον θα πέσει στα μαλακά. Όλα αυτά γιατί δεν θέλει αφύπνιση του ΣΥΡΙΖΑ μέσω ακραίας πόλωσης, ειδικά όταν έχει και την εκλογή Προέδρου

της Δημοκρατίας σε λίγους μήνες. Ο Σαμαράς δεν μπαίνει εύκολα στη γωνία, το ακροδεξιό κενό υπάρχει και θα αυξάνεται (καπηλεία σε εθνικά, προσφυγικό). Έτσι, θέλει να εκμεταλλευτεί τον ούριο άνεμο που έχει τώρα, και την εικόνα που έχει καλλιεργήσει. Μετά, να προχωρήσει χωρίς μεγάλες τριβές σε αναπτυξιακό νόμο, αλλαγή Συντάγματος, εκλογικό νόμο κ.λπ. Τα μεγάλα προβλήματα για τον Μητσοτάκη, θα παρουσιαστούν στα γεωπολιτικά ζητήματα. Το επιτελείο της Ν.Δ. τρόμαξε με το προσφυγικό. Το μπαλώνει όπως-όπως, δημιουργώντας κι άλλα hotspots σε όλη τη χώρα. Θα συναντήσει Τραμπ και Ερντογάν στον ΟΗΕ, θα «τα ακούσει» και θα δει πως θα παρουσιαστούν οι προς υιοθέτηση «λύσεις». Θα χρειαστεί να παίξει κι άλλο ρόλο ο Σημίτης ως υπερ-λαγός του πολιτικού συστήματος;

ΣΥΡΙΖΑ και αντιδεξιά πολιτική

Συριζαίοι και Τσίπρας δεν μπορούν να χωνέψουν ότι είχαν υποτιμήσει τον Μητσοτάκη. Μάλιστα τον θεωρούσαν βασικό τους ατού, γιατί θα τρόμαζε τον κόσμο και θα έκανε συνεχώς γκάφες. Η αλαζονεία τούς είχε πάρει τα μυαλά. Οι 10 μονάδες των ευρωεκλογών κι ο εξαναγκασμός σε πρόωρες για να χάσουν, διασκεδάστηκαν με το 32%, πραγματικά υψηλό ποσοστό που κατήγαγε ο ΣΥΡΙΖΑ με πρωταγωνιστή τον Τσίπρα.

Την καλοκαιρινή χαλάρωση, το ξάφνισμα από τις κινήσεις Μητσοτάκη, και την αμηχανία, προσπάθησε να αντιμετωπίσει η ομιλία Τσίπρα στη ΔΕΘ, μπροστά σε δικό

του ακροατήριο. Ο χώρος του δεν έχει αναδιοργανωθεί, βρίσκεται σε άμυνα, και πρέπει να γίνουν αλλαγές σε πολλά επίπεδα. Οι στόχοι που έβαλε ο Τσίπρας για πλήρη «κεντροαριστεροποίηση» και υπέρβαση του ΣΥΡΙΖΑ από έναν φορέα κατά τα ευρωπαϊκά σοσιαλιστικά πρότυπα, βρίσκει ορισμένες αντιστάσεις από τους 53 και άλλους κομματικούς προύχοντες. Το «ψηφιακό κόμμα» που διαφήμιζε, συναντά επίσης αντιρρήσεις. Βέβαια, Ραγκούσης και Ξενογιαννακοπούλου εντείνουν την παρουσία τους. Στον νέο φορέα θα έχουν αυξημένες αρμοδιότητες. Ο Τσίπρας δεν φαίνεται να βιάζεται. Χρειάζεται χρόνο για να ισορροπήσει τάσεις και διεργασίες και να διαχειριστεί τις νέες καταστάσεις. Λογαριάζει ο χρόνος να δουλέψει υπέρ του. Το σχήμα «δεξιά-αντιδεξιά» τον βολεύει πολύ. Θα ηγηθεί ενός «αντιδεξιού μετώπου», και στην πορεία θα ενσωματώνει στα πλαίσιά του οτιδήποτε κινείται και αφήνεται να εκπροσωπείται από τον Τσίπρα ή τον θεωρεί «καλύτερο από τον Κούλη». Υπάρχουν τέτοιες καταστάσεις στην ελληνική κοινωνία; Μα βέβαια, και καλύπτουν έναν ευρύτατο χώρο. Ξεκινά από τον αντιεξουσιαστικό και φτάνει στον κλασικό κεντρώο χώρο, περνώντας μέσα από όλα τα μικρά χωράφια της υπαρκτής αριστεράς. Για παράδειγμα, τι ψήφισε στις πρόσφατες εκλογές το 2,8% που είχε το 2015 η ΛΑΕ; Κατά βάση ΣΥΡΙΖΑ, κι ένα τμήμα ΜέΡΑ25. Αυτά τα γνωρίζει ο Τσίπρας. Η «κομματική κουζίνα» όπως την αποκαλεί, δεν τον απασχολεί καθόλου. Τώρα, αν χρειαστεί να χρυσωθούν ή να απομακρυνθούν οι 53, είναι θέμα χειρισμών κι όχι σοβαρό πολιτικό ζήτημα. Ο Βαρουφάκης είναι ένα ζήτημα. Γιατί παίζει στο star system, είναι ξύπνιος, έχει άκρες στο εξωτερικό, είναι υπέρ της παγκοσμιοποίησης, και απευθύνεται στο ίδιο κοινό.

Η φαντασίωση

Ποια είναι η μεγάλη φαντασίωση του πολιτικού προσωπικού; Ότι είναι αναντικατάστατο και μακράς διάρκειας. Δεν βλέπουν καθαρά πως μια τάση διεθνώς είναι η υποβάθμιση των πολιτικών και της πολιτικής. Δεν βλέπουν πως οι επικυρίαρχοι τούς αντιμετωπίζουν ως πολιτικούς μιας χρήσης, ιδιαίτερα σε χώρες όπως η Ελλάδα. Η ματαιοδοξία τούς εμποδίζει να το δουν. Κι όχι μόνο. Τους εμποδίζει να δουν ότι είναι γυμνοί από μεγάλες ιδέες, οράματα, αρχές, σχέδια. Στην επαρχία της Ελλάδας, όμως, αν είσαι «πολιτικός», μετέχεις στις εκλογές και τυπώνεις κάρτες, τότε είσαι κάποιος με σημασία... Ας ζήσουν όλοι τον μύθο τους. Το ζήτημα είναι που βαδίζει η χώρα και η κοινωνία.

Με όχημα
την ποίηση

Ανθολόγος: **Λουκάς Αξελός**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΒΑΦΗΣ (1863-1933)

Τελειωμένα

Μέσα στον φόβο και στες υποψίες,
με ταραγμένο νου και τρομαγμένα μάτια,
λυώνουμε και σχεδιάζουμε το πως να κάμουμε
για ν’ αποφύγουμε τον βέβαιο
τον κίνδυνο που έτσι φρικτά μας απειλεί.
Κι όμως λανθάνουμε, δεν ειν’ αυτός στον δρόμο•
ψεύτικα ήταν τα μινύματα
(ή δεν τ’ ακούσαμε, ή δεν τα νοιώσαμε καλά).
Άλλη καταστροφή, που δεν την φανταζόμεθαν,
εξαφνική, ραγδαία πέφτει επάνω μας,
κι ανέτοιμους –που πια καιρός– μας συνεπαίρνει.

Του μαγαζιού

Τα ντύλιξε προσεκτικά, με τάξι
σε πράσινο πολύτιμο μετάξι.
Από ρουμπίνια ρόδα, από μαργαριτάρια κρίνοι.
από αμεθύστους μενεξέδες. Ως αυτός τα κρίνει,
τα θέλησε, τα βλέπει ωραία· όκι όπως στην φύσι
τα είδεν ή τα σπούδασε. Μεσ στο ταμείον θα τ’
αφίσει,
δείγμα της τολμηρής δουλειάς του και ικανής.
Στο μαγαζί σαν μπει αγοραστής κανείς
βγάζει απ’ τες θήκες άλλα και πουλεί –περίφημα
στολίδια–
βραχιόλια, αλυσίδες, περιδέραια και δαχτυλίδια.

Ένας Γέρος

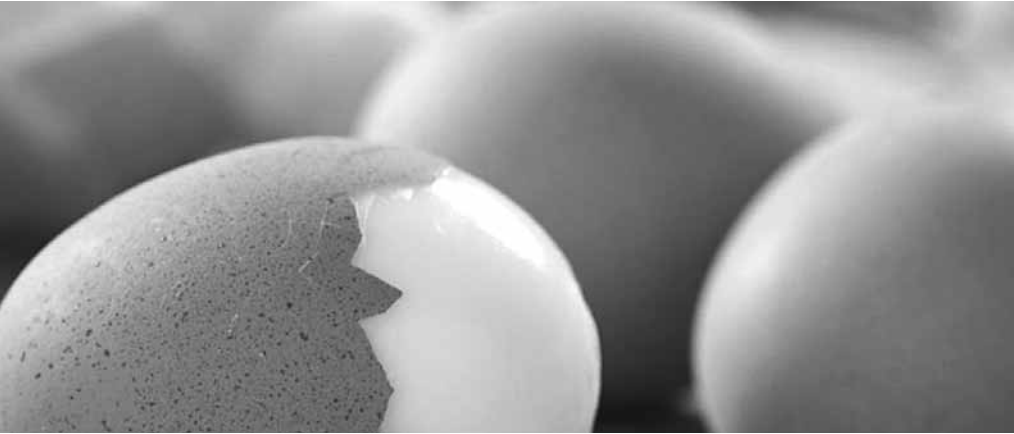
Στου καφενείου του βοερού το μέσα μέρος
σκυμένος στο τραπέζι καθετ’ ένας γέρος·
με μιαν εφημερίδα εμπρός του, χωρίς συντροφιά.
Και μες στων άθλιων γηρατειών την καταφρόνια
σκέπτεται πόσο λίγο χάρηκε τα χρόνια
που είχε και δύναμι, και λόγο, κ’ εμορφιά.
Ξέρει που γέρασε πολύ· το νοιώθει, το κυττάζει.
Κ’ εν τούτοις ο καιρός που ήταν νέος μοιάζει
σαν χθες. Τι διάστημα μικρό, τι διάστημα μικρό.
Και συλλογιέται, η Φρόνησις πως τον εγέλα·
και πως την εμπιστευόνταν πάντα –τι τρέλλα!–
την ψεύτρα που έλεγε· «Αύριο. Έχεις πολύν
καιρό».
Θυμάται ορμές που βάσταγε· και πόση
χαρά θυσίαζε. Την άμυαλή του γνώσι
καθ’ ευκαιρία χαμένη τώρα την εμπαίζει.
...Μα απ’ το πολύ να σκέπτεται και να θυμάται
ο γέρος εξαλίσθηκε. Κι αποκοιμάται
στου καφενείου ακουμπισμένος το τραπ

Πώς γίναμε Ευρωπαίοι ή πάρ’ τ’ αυγό και κούρευ’ το

■ **του Απόστολου Αποστολόπουλου**

Η Γερμανίδα, πρώην υπουργός Άμυνας και νυν αντικαταστάτης του Γιούνγκερ στην προεδρία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Βαν ντερ Λάιεν, δήλωσε, αιφνιδίως στις αρχές της εβδομάδας, ότι «δεν μπορούμε να αφήσουμε να μας κλέψουν τη γλώσσα μας και τον (ευρωπαϊκό) τρόπο ζωής μας». Η κ. πρόεδρος δεν κατονόμασε τον κλέφτη, αλλά όλοι άρχισαν να κοιτάζουν προς την άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Και πολλοί θυμήθηκαν τον Κίσινγκερ που έλεγε ότι για να υποταχθούμε εμείς, οι ατίθασοι Έλληνες, πρέπει να υπονομευθεί η γλώσσα και οι ρίζες τού πολιτισμού μας. Όπως κι έγινε. Τώρα νιώθει τις ίδιες απειλές η βασίλισσα της Ε.Ε., η Γερμανία.

Βασιλείς και πληβείοι, Γερμανοί και Έλληνες, Ευρωπαίοι κι οι δύο, στην «ίδια» μοίρα. Στην πραγματικότητα δεν είναι και τόσο αστείο. Οι ΗΠΑ, για να προλάβουν δικά τους δεινά, απειλούν τους Γερμανούς με τα επιχειρήματα του Κίσινγκερ, ότι θα τους ληστέψουν γλώσσα και «τρόπο ζωής», θα τους επιβάλλουν όσα έκαναν και κάνουν αυτοί στους Έλληνες με τη χρεοκοπία και τα μνημόνια. Οι ίδιες οι ΗΠΑ έχουν ζόρια: Στη Συρία δεν έγιναν ρεζίλι, μόνο και μόνο επειδή ο Πούτιν πολιτεύεται με προοπτική συμφωνίες αλά Τούρκα, «καζάν-καζάν», με τις ΗΠΑ, εδραιώνοντας τη θέση υπερδύναμης της Ρωσίας. Οι σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας είναι ψυχρές και δεν διαφαίνεται χαραμάδα νίκης της Αμερικής στον οικονομικό και εμπορικό πόλεμο που εξελίσσεται. Το Ιράν περιφρονεί τις σκληρές αμερικανικές κυρώσεις και ο Μαδούρο αντέχει. Η Β. Κορέα όχι μόνο δεν υπόκυψε στις απειλές αλλά κάνει δοκιμές «άγνωστων» πυραύλων και κανείς δεν μιλάει. Οι Ευρωπαίοι, υπό την Γερμανία, σηκώνουν μπαϊράκι όλο και πιο τολμηρά. Η τελευταία φορά που πολέμησαν οι ΗΠΑ (και έχασαν) ήταν στο Βιετνάμ. Έκτοτε επί 18 χρόνια μάχονται στο Αφγανιστάν αλλά νίκη γιοκ. Η τελευταία γραμμή άμυνας των ΗΠΑ είναι η Ευρώπη, εφιαλτήριο προς τη Ρωσία, τη Μ. Ανατολή και, βαθύτερα, την Κίνα. Αν οι ΗΠΑ χάσουν την Ευρώπη θα πρέπει να αντιμετωπίσουν μόνες την Κίνα με τις πλάτες ακάλυπτες ή και εχθρικές. Το ρίσκο είναι ασήκωτο. Η στρατηγική που αναπτύσσουν οι ΗΠΑ, ήδη προ Τραμπ, είναι προφανής και απλή: Καταστρέφουν με πόλεμο όποιον αντίπαλο μπορούν π.χ. Ιράκ και Λιβύη. Όταν αυτό δεν είναι εφικτό σχεδιάζουν τη διάβρωση της

κοινωνίας στον πυρήνα της ύπαρξής της, στην οικογένεια: Όχι ισχυρά έθνη-κράτη, όχι δομημένες κοινωνίες με δυνατότητες αντίστασης. Σχεδιασμένη διάδοση των χαλαρών ηθών ώστε ο εκβιασμός να γίνει μόνιμος τρόπος ελέγχου. Ναι στην από-εθνοποίηση εν ονόματι του αντιεθνικισμού. Έχουμε πει συχνά στις καθημερινές μας κουβέντες ότι χωρίς το στήριγμα της οικογένειας θα είχαμε διαλυθεί. Ωστόσο, τα ίδια διαλυτικά όπλα χρησιμοποιούν και οι κορυφαίες ελίτ του δυτικού κόσμου εναντίον όλων των «υποδεέστερων», ατόμων, κοινωνιών και εθνών-κρατών, συμπεριλαμβανομένων των ίδιων των ΗΠΑ. Είναι η αόρατη αλλά πανίσχυρη ελίτ που ζει στα «ύψη του Ολύμπου» και ίχνη της φωτίζονται μόνο συμπτωματικά και στιγμιαία από ατυχήματα, π.χ. συλλήψεις και περιέργους θανάτους όπως του δισεκατομμυριούχου Επστάϊν ή κινηματογραφικές ταινίες όπως τα «Μάτια ερμητικά κλειστά» του Κιούμπρικ.

Τα κατεστημένα ΜΜΕ της Δύσης έχουν αποκρύψει ότι η Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ, η FED (*) απειλεί με παγκόσμιο κραχ, με στόχο να χάσει ο Τραμπ τις επόμενες εκλογές. Για να το πετύχει, αρκεί να αυξήσει τα επιτόκια δανεισμού, με επακόλουθο κραχ στις ΗΠΑ και εκδίωξη του Τραμπ κλοτηδόν. Υπολογίζεται ότι θα ακολουθήσουν χρεοκοπίες και πτωχεύσεις τραπεζών στην Ιταλία, Γαλλία ακόμα και στη Γερμανία, οπότε οι δηλώσεις της Βαν ντερ Λάιεν αποκτούν το πλήρες νόημά τους. Στην ίδια γραμμή, νόημα αποκτούν και οι πρόσφατες «πληροφορίες» (ή απειλές...) ότι η Μπούντεσμπανκ βαδίζει προς

χρεοκοπία. Ο πρόεδρος του παραρτήματος της FED στη Ν. Υόρκη, κ. Μπ. Ντούντλεϊ, δήλωσε πέρυσι ότι «η επανεκλογή Τραμπ συνιστά χωρίς αμφιβολία κίνδυνο για την αμερικανική και την παγκόσμια οικονομία» και πρόσθεσε ότι η τράπεζα θα πρέπει να εξετάσει τη θέση της. Ο Τραμπ είχε δηλώσει προ μηνών ότι «σκέπτεται» να αντικαταστήσει τον πρόεδρο της FED αλλά δεν το επανέλαβε... Η σύγκρουση στο εσωτερικό των ΗΠΑ είναι άγρια, ανελέητη, και αμφίβολης έκβασης. Για παράδειγμα, μόλις ο Τραμπ έδωσε τον σκληροπυρηνικό Μπόλτον ακολούθησε η επίθεση στην Αράμκο και η (στιγμιαία) αναταραχή περί το πετρέλαιο. Ο υπουργός Εξωτερικών Πομπέο έσπευσε να κατηγορήσει το Ιράν και τον επικύρωσαν οι μυστικές υπηρεσίες, οι ίδιες που υποστήριζαν ότι ο Σαντάμ είχε όπλα μαζικής καταστροφής, αλλά δεν τα βρήκαν ποτέ. Ο Τραμπ υποχρεώθηκε να ματαιώσει τη συνάντηση που προγραμματίζε με τον πρόεδρο του Ιράν Ροχανί στη Σύνοδο του ΟΗΕ.

Επιμύθιο

Είναι λάθος η μοιρολατρία ότι στην Ελλάδα μπορεί να γίνει μόνο ότι θέλουν οι ΗΠΑ, όταν και αν το θέλουν. Θα ήταν, ωστόσο, μεγαλύτερο λάθος να αγνοηθούν. Σχέση αμοιβαίου οφέλους, κατ’ αναλογία μεγέθους και ισχύος, θα μπορούσε να υπάρξει μόνο με συνολική αλλαγή αντιλήψεων για το ύφος και το ήθος της εξουσίας και της ελληνικής κοινωνίας. Παρ’ τ’ αυγό και κούρευτο, δηλαδή.

** Η FED δεν είναι κρατική τράπεζα, όπως οι ομοειδείς των άλλων κρατών. Οι μέτοχοι είναι ιδιώτες-μέλη της ανώτατης ελίτ.*

Η τελευταία γραμμή άμυνας των ΗΠΑ είναι η Ευρώπη, εφιαλτήριο προς τη Ρωσία, τη Μ. Ανατολή και, βαθύτερα, την Κίνα. Αν οι ΗΠΑ χάσουν την Ευρώπη θα πρέπει να αντιμετωπίσουν μόνες την Κίνα με τις πλάτες ακάλυπτες ή και εχθρικές

Η «γεωπολιτική» Κομισιόν

Όταν αποδεικνύεται ότι η πολιτική δεν απέχει πολύ από τον πολιτικαντισμό...

Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, που αναλαμβάνει την προεδρία της Κομισιόν από την 1η Νοεμβρίου, πήρε τη σκυτάλη από τον μέλλοντα πρόεδρο του Συμβουλίου της Ε.Ε. Σαρλ Μισέλ στο ξεδίπλωμα μιας καμπάνιας που στοχεύει να πείσει την κοινή γνώμη ότι οι νέοι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι «πιάνουν τον ταύρο από τα κέρατα»*. Είπε λοιπόν μεταξύ άλλων ωραίων ότι «η δική μου(!) Κομισιόν θα έχει γεωπολιτικό χαρακτήρα». Όπως φάνηκε και από τις λοιπές δηλώσεις και διευκρινίσεις της, η νέα πρόεδρος επιχειρεί με... γερμανική λεπτότητα να πάρει αποστάσεις από την απερχόμενη Κομισιόν του Γιούνκερ, αφήνοντας να εννοηθεί ότι ήταν μάλλον «διεκπεραιωτική» – ενώ η δική της θα είναι σαφώς πιο «πολιτικοποιημένη». Ακριβώς για να τονίσει αυτόν τον νέο χαρακτήρα χρησιμοποίησε τον καινοφανή όρο «γεωπολιτική Επιτροπή». Υπάρχουν βέβαια δυο-τρία προβλήματα, και το μεγαλύτερο από αυτά δεν είναι η γκρίνια ορισμένων δεινοσαύρων της ευρωγραφειοκρατίας που υπενθυμίζουν ότι, βάσει των συνθηκών, η Κομισιόν οφείλει να δρα ως αμερόληπτος θεματοφύλακός

τους. Πράγμα που δεν διασφαλίζεται από μια Κομισιόν που διεκδικεί το δικαίωμα να «έχει άποψη». Εδώ όμως έχουν ανατραπεί άλλοι κι άλλοι κανόνες, οπότε κανείς σοβαρός παράγοντας δεν δίνει και μεγάλη σημασία στη «δημιουργική ερμηνεία» των συνθηκών από την φον ντερ Λάιεν. Πόσο μάλλον που η Γερμανίδα δείχνει να καταλαβαίνει ότι έχουμε μπει σε μια νέα εποχή, όπου οι οικονομικές πολιτικές δεν θα παίζουν το πρώτο βιολί στη διαμόρφωση των εξελίξεων εντός και εκτός Ευρώπης. Υπ' αυτήν την έννοια, τα πιο δυναμικά κέντρα της ευρωκρατίας καλοδέχονται κάποια που «θα αναλάβει τολμηρή δράση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, θα ενισχύσει τους δεσμούς μας με τις ΗΠΑ, θα καθορίσει τις σχέσεις μας με μια πιο δυναμική Κίνα και θα ενεργήσει ως αξιόπιστος γείτονας για την αφρικανική ήπειρο». Εδώ ακριβώς όμως εμφανίζεται το μεγαλύτερο πρόβλημα: για να... παραβιάσει με τέτοιο τρόπο τον ρόλο που οι συνθήκες της Ε.Ε. της επιβάλουν, η φον ντερ Λάιεν θα χρειαζόταν, πέρα από το πράσινο φως της ευρωκρατίας, και κάτι παραπάνω από τον милитарιστικό αυταρ-

χισμό που τη χαρακτηρίζει. Θα χρειαζόταν δηλαδή μια κατάσταση στοιχειώδους σταθερότητας, τουλάχιστον στον πυρήνα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, και μια συμφωνία των ηγετών των ισχυρότερων κρατών μελών για τον προσανατολισμό της Ευρώπης στον σημερινό ταραγμένο κόσμο. Αντ' αυτών, η φον ντερ Λάιεν «διαθέτει» μια

αποδυναμωμένη Γερμανία και μια Γαλλία που επιχειρεί να εκμεταλλευθεί αυτό το γεγονός, κι από εκεί και πέρα έναν κυκεώνα αλληλοσπαρασσόμενων υποσυνόλων. Οπότε ο ενιαίος προσανατολισμός μοιάζει με όνειρο θερινής νυκτός, ο ευρωατλαντισμός αλωνίζει, η αυτοκτονική αντιρωσική στάση συνεχίζεται, και οι παλινωδίες της Ε.Ε. στον τρόπο που αντιμετωπίζει τις διεθνείς αντιπαραθέσεις γράφουν ιστορία. Όχι ότι της δίνουν και μεγάλη σημασία πια οι διεθνείς μεγαπαίκτες... Έτσι η «γεωπολιτική Κομισιόν» της Γερμανίδας αρχίζει να θυμίζει πολιτικάντικη φούσκα πριν καν αρχίσει τη θητεία της. Γεγονός που επιτείνεται μεταξύ άλλων από το καλόπιασμα των «αντιευρωπαϊκών» κυβερνητικών κομμάτων της Ουγγαρίας, της Πολωνίας κ.λπ., στα οποία η φον ντερ Λάιεν έκλεισε το μάτι προκειμένου να διασφαλίσει τη θέση της. Τελικά δεν είναι απίθανο μετά από λίγα χρόνια πολλοί (αν και για διαφορετικούς λόγους ο καθένας) να νοσταλγούν τον «διεκπεραιωτή» Γιούνκερ!

Ε.Φ

* Βλ. «Το ευρωπαϊκό μπαλόνι δεν φουσκώνει» (φύλλο 465, σελ. 11).

Νέος γύρος ποσοτικής χαλάρωσης

Μια «τρύπα στο νερό» για την ανάπτυξη – Κέρδη στη χρηματοπιστωτική «φούσκα»

Ο ι ιδιαίτερα αρνητικές εξελίξεις και προοπτικές της ευρωπαϊκής οικονομίας, με κύριο σημείο αναφοράς τη γερμανική οικονομία, έχουν σημάνει συναγερμό στα οικονομικά επιτελεία. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν μπορούσε να περιμένει μέχρι την 1η Νοεμβρίου, οπότε η Λαγκάρντ θα αντικαταστήσει τον Ντράγκι. Πόσο μάλλον που τον Ιούλιο η βιομηχανική παραγωγή της Ευρωζώνης υποχώρησε κατά 0,4%, ξεπερνώντας αρνητικά τις εκτιμήσεις των αναλυτών. Βασικές αιτίες θεωρούνται ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας, ο φόβος μήπως αυτός επεκταθεί και προς την Ευρώπη, καθώς και η γενικευμένη αβεβαιότητα γύρω από το Brexit και την τελική μορφή του. Πρωταγωνιστής σε αυτήν την πτώση ήταν η Γερμανία, που εκτιμάται ότι βρίσκεται στα πρόθυρα της ύφεσης. Στις 12 Σεπτεμβρίου ο Ντράγκι ανακοίνωσε τις αποφάσεις της ΕΚΤ για το νέο γύρο ποσοτικής χαλάρωσης, ενώ ένα χρόνο πριν η ΕΚΤ είχε αναγγείλει το τέλος του τότε προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης και είχε αναφέρει τη σταδιακή άνοδο των επιτοκίων. Ένα χρόνο μετά, η κατάσταση έχει αλλάξει ριζικά προς αρνητική κατεύ-

Αντί να ληφθούν αναπτυξιακά μέτρα με τόνωση της δημοσιονομικής πολιτικής και ενίσχυση της ζήτησης, το καθήκον αυτό παραδίδεται για μία ακόμα φορά στην κεντρική εξουσία της χρηματιστικής οικονομίας

θυνση. Έτσι ο Ντράγκι αιτιολόγησε την αναγκαιότητα ανάληψης δράσης από την ΕΚΤ επικαλούμενος τρεις παράγοντες: α) Την επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης στην Ευρωζώνη. β) Τους κινδύνους μείω-

σης της παραγωγής λόγω του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ-Κίνας και τυχόν άτακτου Brexit. γ) Την εκτίμηση για περαιτέρω μείωση του πληθωρισμού εξαιτίας της μειωμένης ζήτησης.

Τα μέτρα που ανακοινώθηκαν αφορούν: α) Μείωση του επιτοκίου καταθέσεων των Τραπεζών στην ΕΚΤ κατά 0,10%, συνεπώς τελικά -0,50%. Παράλληλα όμως αλλάζει ο τρόπος υπολογισμού των τόκων προκειμένου να περιοριστεί δραστικά η αρνητική επίπτωση στις τράπεζες. β) Έναρξη ξανά, από 1ης Νοεμβρίου, της αγοράς τίτλων από την ΕΚΤ με μηνιαίο ρυθμό 20 δις. ευρώ. Επιλέξιμοι είναι οι τίτλοι πιστοληπτικής διαβάθμισης (investment grade) που εκδίδονται από τα κράτη, τις τράπεζες και τις επιχειρήσεις – συνεπώς οι ελληνικοί τίτλοι, κατ' επέκταση και οι ελληνικές τράπεζες, εξαιρούνται από το πρόγραμμα. γ) Τριμηνιαίες ενέσεις ρευστότητας προς τις τράπεζες με ευνοϊκούς όρους (ουσιαστικά θα τις δανείζει με αρνητικό επιτόκιο -0,50%) προκειμένου να διατηρηθούν/δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες δανεισμού. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι ο Ντράγκι υπογράμμισε πως η νομισματική πολιτική δεν μπορεί να αποτελεί, όπως γίνεται μέχρι σήμερα, τον αποκλειστικό παράγοντα τόνωσης της ζήτησης στην ευρωζώνη. «Είναι καιρός η δημοσιονομική πολιτική να μπει μπροστά και να γίνει το βασικό εργαλείο των κυβερνήσεων» είπε

χαρακτηριστικά ο απερχόμενος διοικητής της ΕΚΤ.

Συμπερασματικά, ενώ η οικονομία της Ευρωζώνης ερωτοτροπεί με την ύφεση, αντί να ληφθούν αναπτυξιακά μέτρα με τόνωση της δημοσιονομικής πολιτικής και ενίσχυση της ζήτησης, το καθήκον αυτό παραδίδεται για μία ακόμα φορά στην κεντρική εξουσία της χρηματιστικής οικονομίας (ΕΚΤ). Αυτή φροντίζει μεν να πάρει κάποια μέτρα, αλλά παράλληλα να διαφυλάξει-ενισχύσει την κερδοφορία των τραπεζών. Τα 2 και πλέον τρισεκατομμύρια ευρώ που δόθηκαν με το πρώτο πακέτο ποσοτικής χαλάρωσης (2015-2018) κάθε άλλο παρά απέτρεψαν την επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης στην Ευρωζώνη, καθώς δεν χρησιμοποιήθηκαν για επενδύσεις αλλά για «φούσκωμα του μπαλονιού» της χρηματιστικής οικονομίας. Φυσικά στις τρέχουσες, ακόμα πιο δυσμενείς, συνθήκες δεν είναι λογικό να αναμένουμε διαφορετικές εξελίξεις. Ο Ντράγκι θεωρεί ότι έκανε το καθήκον του και η «μπάλα βρίσκεται πλέον στο γήπεδο των κυβερνήσεων». Σε αυτές τις συνθήκες ο κ. Μητσοτάκης περιμένει τους επενδυτές από το εξωτερικό.... Π.Δ.

01 **πολιτική**■ **του Παύλου
Δερμενάκη**

Είναι δικαιολογημένη η αισιοδοξία για

Η κυβέρνηση της Ν.Δ. με τη βοήθεια των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης προσπαθεί να δημιουργήσει ένα κλίμα γενικευμένης αισιοδοξίας για την επόμενη μέρα. Είναι η περίφημη «φυγή προς τα εμπρός» που δημιουργεί προσδοκίες για ένα μέλλον με «ανάπτυξη για όλους». Όλα αυτά ακούγονται καλά αλλά ταυτόχρονα δημιουργούνται πολλά ερωτήματα. Το πρώτο ερώτημα είναι αν και πως επιτυγχάνονται. Αν υπάρχει αντιστοιχία του σκοπού με τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξή του. Αν πράγματι αυτός είναι ο σκοπός ή απλά αποτελεί μία ακόμα ενέργεια παραπλάνησης του λαού για να βιώσουμε ακόμα χειρότερες καταστάσεις. Ένα πρώτο κριτήριο αξιολόγησης, με τα σημερινά δεδομένα, της κυβερνητικής αισιοδοξίας είναι το τι είδους μέτρων έχουν εξαγγελλεί και πως αυτά αξιολογούνται σε σχέση με τις εμπειρίες του παρελθόντος.

Εδώ διαπιστώνουμε ότι τα μέτρα είναι α) Φορολογικά: δραστικές μειώσεις φόρων επιχειρήσεων και μερισμάτων (σωρρευτικά πάνω από 50% για το τελικό διανεμόμενο μέρισμα) που αφορούν τους λίγους και ψίχουλα για τα

χαμηλά εισοδήματα με στόχο να τονώσουν τη ζήτηση και να ωθήσουν σε μεγέθυνση την οικονομία (υπό προϋποθέσεις λέμε εμείς), β) Απελευθερώσεις: εφαρμογή των «εργαλειοθηκών» του ΟΟΣΑ και τις απαιτήσεις του επιχειρηματικού κόσμου, γ) Ικανοποίηση συγκεκριμένων αιτημάτων του κεφαλαίου για άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας με προνομιακούς όρους σε βάρος του δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος. Χαρακτηριστικότερες περιπτώσεις οι Σκουριές με την Eldorado Gold και το Ελληνικό με το Λάτση, δ) Αποκρατικοποιήσεις: με ξεπούλημα των πάντων. Ήδη δρομολογούνται άμεσα τα ΕΛΠΕ, το 30% του αερολιμένα Αθηνών, η ΔΕΠΑ (φυσικό αέριο), η ΕΛΒΟ, μαρίνες, λιμάνια και ετοιμάζονται η ΔΕΗ και δίκτυα (ΔΕΔΗΕ, ΑΔΜΗΕ) κ.λπ.

«Θέλουμε να γίνουμε η πιο φιλική χώρα στις επιχειρήσεις στο τέλος της τετραετίας. Όσα λέμε τα εννοούμε» είπε ο Αδ. Γεωργιάδης μιλώντας σε Γερμανούς επιχειρηματίες (19/9/2019). Και άλλα κράτη έγιναν «φιλικά» στις επενδύσεις αλλά τα αποτελέσματα ήταν πε-

νιχρά όσον αφορά την ανάπτυξη και ανύπαρκτα όσον αφορά την «ανάπτυξη για όλους». Η εικόνα στις γειτονικές Βαλκανικές χώρες είναι άκρως κατατοπιστική. Τα εργαλεία αυτά χρησιμοποιήθηκαν και στο παρελθόν στην Ελλάδα σε διάφορες περιόδους. Τα αποτελέσματά τους είναι γνωστά. Όχι μόνο δεν έφεραν «ανάπτυξη για όλους» αλλά αντίθετα δημιούργησαν το σημερινό αδιέξοδο. Οι μειώσεις φόρων στις επιχειρήσεις επί Ν.Δ. -του Κώστα Καραμανλή- μας έφεραν πιο κοντά στα τα μνημόνια. Οι απελευθερώσεις-μεταρρυθμίσεις την περίοδο των μισθούς, απλήρωτη εργασία και ελαστικές εργασιακές σχέσεις, ουσιαστικά συνθήκες «γαλέρας». Η ικανοποίηση των αιτημάτων για Σκουριές αποτελούν σκάνδαλο με την περιβαλλοντική καταστροφή που συντελείται στην περιοχή, η οποία θα πληρωθεί από όλους στο μέλλον. Το Ελληνικό αποτελεί ένα πολλαπλό σκάνδαλο τόσο όσον αφορά το ευτελές τίμημα που το αγόρασε ο Λάτσης, όσο και για όλο το επενδυτικό σχέδιο. Από το πως θα χρηματοδοτηθεί (όχι φυσικά με χρήματα του Λάτση) μέχρι το περιεχόμενο των εγκαταστάσεων (ουρανοξύστες, καζίνο) που είναι

Θέματα που αφορούν το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων της κυβέρνησης συζήτησαν ο υπουργός Ανάπτυξης, Α. Γεωργιάδης, με τον νέο πρόεδρο της Γερμανίας στην Ελλάδα, Ε. Ράιχελ, παρουσία του υφυπουργού, Ν. Παπαθανάση. Στο μεταξύ, η Γερμανία θα είναι η τιμώμενη χώρα στη ΔΕΘ το 2020 και ο υπουργός με τον νέο πρόεδρο συζήτησαν τη διοργάνωση κοινών δράσεων. Καλώς τα ναυτάκια τα ζουμπουρλούδικα...

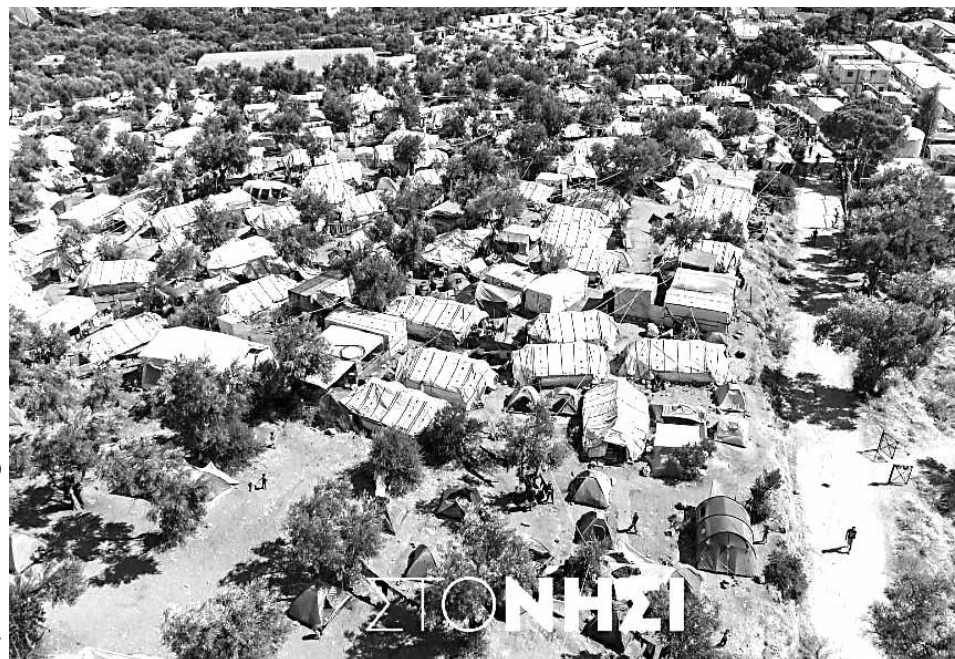
εκ διαμέτρου αντίθετο σε σχέση με τις ανάγκες του λεκανοπεδίου Αττικής, όπως έχουν τεκμηριώσει οι ειδικοί. Οι αποκρατικοποιήσεις συνεχίζουν να αποτελούν την πλέον ασφαλής μέθοδο μεταφοράς δημόσιου πλούτου στους ξένους και τους εκλεκτούς των εκάστοτε κυβερνήσεων.

Η οδυνηρή εμπειρία της μνημονιακής και της «μεταμνημονιακής» περιόδου έχει αποδείξει ότι όσο υπάρχουν οι πάσης φύσεως μνημονιακές δεσμεύσεις και το μη βιώσιμο δημόσιο χρέος δεν είναι δυνατόν να υπάρξει ανάπτυξη και μάλιστα για όλους.

Η προηγούμενη κυβέρνηση του

Ασφυκτικά γεμάτη και πάλι η Μόρια

Χωρίς σχέδιο διαχείρισης των ροών η χώρα

■ **του Δημήτρη Γκάζνη**

Είκονες του 2016 ζούνε για ακόμη μια φορά τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, με τις βάρκες των διακινητών να μεταφέρουν από τα παράλια της Μ. Ασίας, κατά δεκάδες ή εκατοντάδες τους κατατρεγμένους πρόσφυγες και μετανάστες στις ελληνικές ακτές. Συνολικά στη Λέσβο μόνο το Σεπτέμβριο πέρασαν πάνω από 2.500 άνθρωποι. Ενώ τον Αύγουστο σε απόδειξη της διόγκωσης των προσφυγικών ροών πέρασαν 3.866 άτομα. Συνολικά δηλαδή από την 1η Αυγούστου μέχρι σήμερα ξεπερνούν τους 6.000 οι πρόσφυγες που ήρθαν στη Λέσβο, ενώ μόλις 1.400 αναχώρησαν.

Η διαφορά με το 2016 είναι ότι τώρα κανείς δεν μιλάει για κρίση, δεν είμαστε σε έκτακτη ανάγκη, το μεταναστευτικό είναι ένα πρόβλημα διαρκείας και η χώρα μας καλείται να το διαχειριστεί ενώ ήδη έχει σε διάφορους τομείς αγγίξει τα όρια αντοχής της. Την ίδια στιγμή στην άλλη πλευρά

του Αιγαίου, βρίσκεται σ' εξέλιξη ένα μεγάλο πρότζεκτ μετακίνησης μεγάλου όγκου πληθυσμών από την Κωνσταντινούπολη στις πόλεις των παραλίων, σε ένα δι-αρκές παζάρι του Ερντογάν με την Ε.Ε., με την Ελλάδα θύμα και θεατή του.

Σε προηγούμενο σημείωμα είχαμε τονίσει πως τα νησιά «αδειάζουν» απλά για να μπορούν να υποδεχτούν τα νέα κύματα προσφύγων. 15 μέρες μετά, παρά την μετακίνηση μερικών εκατοντάδων ανθρώπων, ο πληθυσμός στο ΚΥΤ της Μόριας, έχει και πάλι ξεπεράσει τους 11.000 ανθρώπους (αριθμός μεγαλύτερος απ' αυτόν που οδήγησε στην απόφαση αποσυμφόρησης), που συνεχίζουν να στοιβάζονται σε άθλιες συνθήκες, τόσο στις εγκαταστάσεις του καταυλισμού, όσο και σε σκηνές στα παρακείμενα χωράφια. Θυμίζουμε ότι η Μόρια είχε σχεδιαστεί να «φιλοξενήσει» 3.500 πρόσφυγες και μετανάστες, για να καταλάβουμε

την εγκληματική διαχείριση των κυβερνήσεων (το κράτος έχει συνέχεια και στο προσφυγικό) Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ, που δημιούργησαν αυτό το «σύμβολο» της ευρωπαϊκής πολιτικής για την υποδοχή των μεταναστευτικών ροών.

Χωρίς σχέδιο στην ενδοχώρα

Οι 1.400 αιτούντες άσυλο πρόσφυγες που μεταφέρθηκαν στις αρχές Σεπτέμβρη στη Βόρεια Ελλάδα, έχουν βρει προσωρινά καταφύγιο στις δομές της Νέας Καβάλας και των Διαβατών, λίγο έξω από το Κιλκίς και τη Θεσσαλονίκη αντίστοιχα. Σχέδιο για την συνέχεια δεν έχει ανακοινωθεί και πιθανά να μην υπάρχει. Pros το παρόν βολιδοσκοπούνται τοπικοί παράγοντες σε διάφορες περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας για το ενδεχόμενο να φτιαχτούν νέα hot spot, χωρίς μέχρι στιγμής να υπάρχει κάτι επίσημο. Ως τότε, οι περιοχές που «έχουν το know how» θα

την ανάπτυξη;

Μας φορτίζουν με ενέσεις αισιοδοξίας για να αποδεχθούμε το νέο κύκλο λεηλασίας της δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας, της αύξησης των κερδών και της μείωσης των φόρων στις επιχειρήσεις ώστε εμείς να αρκεστούμε στα ψίχουλα των επιδομάτων και της μερικής απασχόλησης με ελάχιστες αποδοχές

ΣΥΡΙΖΑ απέτυχε παταγωδώς γιατί υποτάχθηκε σε αυτές τις μνημονιακές δεσμεύσεις και το χρέος. Η παρούσα κυβέρνηση του Κ. Μητσοτάκη όχι μόνο δεν αμφισβητεί αυτές τις δεσμεύσεις αλλά σε ορισμένα θέματα θέλει να πάει ακόμα παραπέρα εφαρμόζοντας τη νεοφιλελεύθερη πολιτική στην πιο ακραία μορφή της. Συνεπώς υπό αυτές τις συνθήκες κάθε άλλο παρά θα πρέπει να αναμένουμε «ανάπτυξη για όλους».

Αφού λοιπόν το μέλλον δεν διαγράφεται τόσο ρόδινο όσο προσπαθούν να μας πείσουν τότε προς τι όλη αυτή φρενίτιδα αισιοδοξίας; Οι απαντήσεις σε τέτοια ερωτήματα είναι απλές και τις περιγράφουν τα αρνητικά αποτελέσματα των ίδιων πολιτικών που εφαρμόστηκαν στο παρελθόν. Μας φορτίζουν

με ενέσεις αισιοδοξίας για να αποδεχθούμε το νέο κύκλο λεηλασίας της δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας (ιδιωτικοποιήσεις, αλλαγές ιδιοκτησίας επιχειρήσεων μέσω των τραπεζών, πλειστηριασμοί κατοικιών) της αύξησης των κερδών και της μείωσης των φόρων στις επιχειρήσεις ώστε εμείς να αρκεστούμε στα ψίχουλα των επιδομάτων και της μερικής απασχόλησης με ελάχιστες αποδοχές. Ήδη στην κατεύθυνση αυτή δρομολογούνται μια σειρά διαγκωνισμοί και ανακατατάξεις στα «τζάκια», ελληνικά και ξένα, προκειμένου να πάρουν την «μερίδα του λέοντος» από το σαρκίο της Ελλάδας και του λαού της που εκποιεί η κυβέρνηση Μητσοτάκη, ως συνεχιστής του έργου των προηγούμενων....

σηκώσουν το βασικό βάρος, μαζί με τα κέντρα των μεγάλων πόλεων (κυρίως Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα) θα επιβαρυνθούν επιπλέον με τους λιμνάζοντες πληθυσμούς, ενώ η πολιτική της κυβέρνησης εξαντλείται σε ευχές προς την Ευρώπη να υπάρξει «ευρωπαϊκή λύση, σε ένα ευρωπαϊκό πρόβλημα».

Υποκρισία Ε.Ε. – Παζάρι από Τουρκία

Η Ε.Ε. από την πλευρά της επιμένει, ότι τα πράγματα πρέπει να συνεχίσουν ως έχουν. Το πολιτικό κόστος του μεταναστευτικού είναι μεγάλο, και έχει φανεί ότι είναι γενεσιουργός αιτία κρισιακών φαινομένων στην πολιτισμένη Δύση. Τα όσα ζήσαμε το καλοκαίρι με την ασφυκτική πίεση προς την ιταλική κυβέρνηση, να αποδεχθεί την ευρωπαϊκή πολιτική, που είχε ως αποτέλεσμα να υπάρξει μια πιο «φιλική» προς την ευρωκρατία λύση, και που ήδη προχώρα σε συμφωνίες με την Γερμανία και άλλους, είναι ενδεικτική. Ενδεικτική τόσο για την πολιτική «υποδοχής»

και «φιλτραρίσματος» των ροών, όσο και της υποκρισίας για «ευρωπαϊκή αλληλεγγύη». Ο άλλος μεγάλος παράγοντας του προσφυγικού-μεταναστευτικού, η Τουρκία του Ερντογάν, συνεχίζει να εντάσσει και αυτό το ζήτημα στο μεγάλο παζάρι με τη Δύση. Από τα τέλη καλοκαιριού εκβάζει την Ευρώπη, ότι θα ανοίξει την «κάνουλα» των ροών, και θα «σπρώξει» προς τη Δύση, 1,5 εκατ. μετανάστες και πρόσφυγες. Η απειλή αυτή υλοποιείται ήδη μερικώς με αποδέκτη τα ελληνικά νησιά, αλλά δεν έχει αγγίξει τον σκληρό πυρήνα της Ε.Ε., που συνεχίζουν να χρηματοδοτούν την Τουρκία με τις δόσεις, της «άτυπης» συμφωνίας Ε.Ε.-Τουρκίας. Τώρα βάζει στο τραπέζι και μια άλλη λύση, αυτή την φορά κοιτώντας προς νοτιοανατολικά, προτείνοντας να διευρυνθεί η ζώνη ασφαλείας στη Βόρεια Συρία, και εκεί να μετεγκατασταθούν 1 εκατ. πρόσφυγες, αλλάζοντας δραματικά την πληθυσμιακή σύνθεση της περιοχής και καθιστώντας την Τουρκία de facto ρυθμιστή στην περιοχή.

Κλίμα: Ακηδεμόνευτο κίνημα ή ενεργούμενο της παγκοσμιοποίησης;

■ ΤΟΥ Σπύρου Παναγιώτου

Οι συνέπειες της συστηματικής καταλήστευσης του φυσικού περιβάλλοντος από το υπαρκτό καπιταλιστικό σύστημα οικονομικών και κοινωνικών σχέσεων δεν μπορεί πια να συγκαλυφθεί. Εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι σ' όλο τον πλανήτη και ιδιαίτερα στις πιο φτωχικές γειτονιές του γίνονται μάρτυρες καταστροφικών φαινομένων και ολέθριων για το περιβάλλον συνεπειών. Εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι σε ολόκληρο τον πλανήτη συζητούν και ανησυχούν, ειλικρινά και δικαιολογημένα, για μια προοιούσα καταστροφή που συσσωρεύει καθημερινά σημαντικά ποσοτικά στοιχεία ικανά να προκαλέσουν ανεπίστρεπτες αλλοιώσεις στο φυσικό περιβάλλον. Και ο *Δρόμος* φιλοξένησε απόψεις πάνω στο θέμα.

Η κλιματική αλλαγή, ως τάση ή δεδομένο, είναι παρούσα και υπενθυμίζει μια πολυπλοκότητα παραγόντων που την επιτείνει και την χειροτερεύει καθημερινά. Αλόγιστη υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων της γης. Αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη συνολικά και των θαλασσών με απρόβλεπτες συνέπειες στην ισορροπία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Αύξηση των περιβαλλοντικών ρύπων, των αερίων θερμοκηπίου, συστηματικές μολύνσεις του περιβάλλοντος. Εγκληματικοί χειρισμοί και μεθοδεύσεις στη ζωική και φυτική παραγωγή με μοναδικό γνώμονα τα υπερκέρδη των πολυεθνικών του επισιτιστικού τομέα με παράλληλη διαιώνιση και αύξηση των φαινομένων πείνας, δίψας, έλλειψης στέγης και κοινωνικού αποκλεισμού δισεκατομμυρίων ανθρώπων. Τεράστια φαινόμενα συγκέντρωσης πληθυσμών σε μεγαλουπόλεις-τέρατα ως αποτέλεσμα και συνέπεια των κυριάρχων πολιτικών παραγωγής και αναδιανομής του παραγόμενου πλούτου.

ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΤΙΓΜΗ δεν μπορεί να υπάρξει ουσιαστικό και αποτελεσματικό κίνημα υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος που δεν θα είναι σε θέση να υπολογίσει το σύνολο των παραγόντων που συντείνει στην κλιματική αλλαγή. Που δεν θα επεξεργαστεί συνολικό σχέδιο ανάταξης και διαφυγής ολόκληρου του πλανήτη από το θανάσιμο βρόγχο που δημιουργεί η καταλήστευση του φυσικού περιβάλλοντος και της φύσης. Δεν μπορεί να υπάρξει ουσιαστικό κίνημα υπέρ της προστασίας του φύσης που δεν θα κατανοεί και δεν θα αντιστέκεται σε μια εξόφθαλμη ανησυχία. Πλήθος ερευνητικών ιδρυμάτων, πανεπιστημίων, ειδικών επιτροπών, ΜΚΟ, ομάδων πίεσης ακόμα και πολιτικών παραγόντων της παγκοσμιοποίησης και της «πράσινης ανάπτυξης» καταγράφουν συστηματικά τα ανησυχητικά σημάδια και «συσπράτεύονται» τάχα στον αγώνα για τη «διάσωση του πλανήτη» την ίδια στιγμή που συνεχίζουν να στηρίζουν πολιτικές καταλήστευσης του πλανήτη και εκμετάλλευσης του ανθρώπου και της εργασίας του. Μέσα στο κλίμα γενικής ανησυχίας λόμπυ επιχειρηματικών συμφερόντων αναζητούν την χρυσή ευκαιρία για να προβληθούν διαφημιστικά ή να προωθήσουν τα δικά τους προϊόντα, ίδιες καταστροφικές δυνάμεις με αυτά που υποτίθεται ότι θα υποκαταστήσουν.

Το κίνημα των επιχειρήσεων που «συντάσσονται » με τις παγκόσμιες κινητοποιήσεις είναι προς το παρόν μικρό αλλά ταυτόχρονα παγκόσμιο. Η αμερικανική εταιρεία Patagonia πρόκειται να κλείσει τα 107 καταστήματά της «προκειμένου να ενθαρρύνει τους εργαζομένους της και τους πελάτες της να συμμετάσχουν στην Απεργία για το Κλίμα». Η SodaStream, μια ιταλική εταιρεία την οποία αγόρασε πρόσφατα η αμερικανική PepsiCo, ανακοίνωσε «την αναστολή των παγκόσμιων ηλεκτρονικών δραστηριοτήτων της» την ημέρα των κινητοποιήσεων.

ήσεων. Στη Γερμανία 2.400 εταιρείες ενώθηκαν υπό σύνθημα «Επιχειρήσεις για το Μέλλον» και μια συλλογικότητα κάλεσαν τους εργαζόμενους τους να διαδηλώσουν μεταμφιεσμένοι για να ξεχωρίζουν. Ακόμα και οι εργαζόμενοι σε εταιρείες κολοσσούς όπως στην Amazon καλούνται να διαδηλώσουν αλλά και να πιέσουν ώστε η εταιρεία να «επιδείξει πραγματικά ηγετικό πνεύμα στο θέμα του κλίματος».

Και πίσω από αυτές τις κωμικοτραγικές εκφράσεις της υποκρισίας κρύβεται η απόλυτη σιωπή για την πυρηνική ενέργεια την ίδια ώρα που προβάλλονται ως «καθαρή λύση» νέες εταιρείες με τεράστια οικονομικά συμφέροντα. Πρόκειται για τις εταιρείες «καθαρής ενέργειας» που προωθώντας φαραωνικά έργα βιομηχανικών μονάδων «ανανεώσιμων πηγών ενέργειας» ξεσχίζουν ολόκληρες περιοχές του πλανήτη – η Ελλάδα έχει τιμητική θέση, για την εγκατάσταση εξαιρετικά

Είναι πολύ σοβαρή υπόθεση ο αγώνας για το περιβάλλον για να αφεθεί στα χέρια των εκπροσώπων της παγκοσμιοποίησης

ενεργοβόρων συστημάτων τεράστιας αναποτελεσματικότητας. Βλέπεται η «ανήσυχη» διεθνής κοινότητα, έχοντας μετατρέψει την επιστήμη και την τεχνολογική έρευνα σε υποχείριο της αγοράς, έχει παράλληλα αποτρέψει κάθε σοβαρή έρευνα αξιοποίησης των ήπιων μορφών ενέργειας σε μικρή κλίμακα. Η ίδια καταστροφική συνταγή, ό ίδιος ασφυκτικός έλεγχος των οικονομιών από μια χούφτα «νέες» πολυεθνικές προβάλλει ως η «πράσινη εναλλακτική».

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ δεν είναι βέβαια η μικρή Γκρέτα από την Σουηδία. Ούτε βέβαια οι χιλιάδες μαθητών και όσων κινητοποιούνται για την προστασία του περιβάλλοντος. Το πρόβλημα είναι η συστηματική προσπάθεια να επιβληθεί η άγνοια, ο εφησυχασμός ή νέες ψευδαισθήσεις. Όλοι μάθαμε ότι η μικρή Γκρέτα ταξίδεψε με ιστιοφόρο στην Ν. Υόρκη που είναι βέβαια φιλικό στο περιβάλλον. Δεν μάθαμε ποιος κανόνισε την συνάντηση με τον Ομπάμα, την ομιλία στο Κογκρέσο, την παρέμβαση, σε λίγες μέρες, στον ΟΗΕ. Το πρόβλημα είναι η ηθελημένη ή αθέλητη προσπάθεια να αθωωθούν από τα εγκλήματά τους η παγκοσμιοποίηση και η κεντροαριστερή διαχείριση. Όχι για όσα έκαναν αλλά και για όσα ετοιμάζονται να κάνουν, αφού πρώτα ξεπλυθούν στην κολυμβήθρα του Σιλωάμ. Είναι πολύ σοβαρή υπόθεση ο αγώνας για την προστασία της φύσης για να αφεθεί στα χέρια των εκπροσώπων της παγκοσμιοποίησης.

01 **πολιτική**

Σταθμός Μετρό «Εξάρχεια»: Τερματικός σταθμός...

■ **ΤΟΥ Νίκου Σταθόπουλου***

Η κρατική επίθεση στα Εξάρχεια, ξεπερνά το όποιο προφανές των λόγων της, και ανάγεται σε κάτι βαθύτερο και πολύ πιο ουσιαστικό. Μορφοποιεί, στο πιο τυπικό κατασταλτικό σχέδιο, τη σύγκρουση-διάσταση μεταξύ «ανομίας» και «ευταξίας», που καταργεί κάθε άλλη αντίθεση και κάθε άλλη πρόσληψη των κοινωνικών σχέσεων. Γίνεται όλο και πιο φανερό το τι υπηρετεί ιδεολογικά και στοχαστικά η ρητορική περί «ξεπεράσματος του Εμφυλίου», με τους όρους που επιβάλλεται. Μέσω του τεχνητού ψευδοεμφυλίου «ανομίας» (ή «αντικαπιταλιστική ρήξη», για τους απέναντι...) κατά «ευταξίας», αριστεροί και δεξιοί διαχειριστές του εξαναγκαστικού μνημονιακού «πεπρωμένου», καθένas με την παραπλανητική του ρητορική, αναγνωρίζουν την επανείσοδο, λέει, σε μια «εποχή κανονικότητας».

Αυτή ακριβώς η «κανονικότητα», δηλαδή η παγίωση των διαλυτικών αναδιαρθρώσεων, έχει το ιδεολογικό-ηθικό-κοινωνικό της αντίστοιχο στην «πάταξη της ανομίας». Με εντατικό ρυθμό προωθούνται ρυθμίσεις που μπλοκάρουν τις κοινωνικές αντιδράσεις στην εμβάθυνση της νεοφιλελεύθερης αποδόμησης και γι' αυτό ακριβώς φωτίζεται ως το «απόλυτο έργο» η επιβολή της «ευταξίας». Πάντα με σταθερό δεδομένο, ότι στην ηθική του νεοφιλελευθερισμού, τα «ηθικά παραγγέλματα» τυγχάνουν άμεσης κερδοσκοπικής πρακτικής εφαρμογής. Ο βίαιος κοινωνικός έλεγχος, στο παρόν της «πρόόδου» που σχεδιάζεται στη Σίλικον Βάλεϊ και στα «δημιουργικά εργαστήρια» της κάθε Black Rock, αποκτά τη μέγιστη δραστηριότητα μέσω μιας ψευδούς συνείδησης όπου συνδυάζεται η «κοινωνική αρμονία» με την «ασφαλή ναρκισσιστική απόλαυση». Το «ησυχία, τάξις κι ασφάλεια» του παλιού περικλειστού νευρωτικού μικροαστού, έχει μετουσιωθεί σε «ειρηνική απόλαυση της μοναδικής και ανεπανάληπτης ζωής» μέσα στις οργανισμικές αυταπάτες που εκτρέφει το εμπόρευμα.

Δεν είναι απλά ένα δημαγωγικό πυροτέχνημα, μια επικοινωνιακή ίντριγκα, αλλά μια βαθύτερη πολιτική στρατηγική, η επιτελική πραγμάτωση μιας κουλτούρας. Δεν θα στεριώσει κανείς «μενουμενωπισμός» χωρίς αυτό το φαντασιακό.

Οι «χρήσιμοι ηλίθιοι» έχουν κάνει καλά τη δουλειά τους, έχουν ανοίξει κάθε Κερκόπορτα, παραμορφώνοντας τα μυθικά Εξάρχεια των εναλλακτικών αναζητήσεων σε ένα «άβατο» με τόσο πλαστές «εξεγερτικότητες» ώστε η ποινική κουλτούρα της παραβατικότητας να αποκτά απωθητική αλήθεια, έστω και στρεβλωτικά μεγεθυμένη.

ΜΕ ΜΙΑ «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ» (και καθόλου συμβατή με τα αρχέτυπα της βασικής Θεωρίας) από χρόνια ως το λαίμο στο αστικό γίγνεσθαι, και με τα κουρελιασμένα ιδεολογήματα και πειράματα του 20ού

EUROKINISSI/Γιάννης Παναγόπουλος

αιώνα να είναι πια ματαιωμένα πλαστικά σημαδάκια, αυτό που απέμεινε ήταν ο περιβόητος «κόσμος του λούμπεν» και κάθε «μειονότητα» να παίξουν τον ρόλο του «επαναστατικού υποκειμένου». Με την επανάσταση να την έχει σφετεριστεί η διαφήμιση, το marketing και ο αστικός ακαδημαϊσμός, ο ενσωματωμένος ριζοσπαστισμός ανατροφοδοτεί τις αλλοτριώσεις που, πλέον, το σύστημα τις διακαοννίζει σχεδιαστικά.

Η «προοδευτική» εναντίωση στο («εθνολαϊκιστικό», λένε...) σχήμα «οι απάνω και οι κάτω», υποβάλλει τεχνηέντως την αποκλειστικότητα της θεώρησης «οι εκτός των τειχών και οι εντός των τειχών». Όπου το πρόβλημα είναι τα «τείχη», δηλαδή η ένταξη και καθόλου η ανατροπή των σχέσεων εκμετάλλευσης, κυριαρχίας, εξουσίας. Αυτό είναι ο «δικαιωματισμός». Απέναντι σε αυτό, η ρητορική της «ευταξίας» εκφράζει την «βιοθεωρία της οργάνωσης», δηλαδή την αυστηρή μοντελοποίηση του «ρεαλισμού».

Η Θεαμα-τοποίηση της κοινωνικής εμπειρίας και η διαχειριστική παροχέτευση σε μια ευρεία αντίληψη περί «ελεύθερου χρόνου», επιτρέπει στο σύστημα να σκηνοθετεί «εξεγέρσεις», και, συνεπώς, να αλλοτριώνει με εντελώς πρακτικό τρόπο.

Τα Εξάρχεια, έρμαιο ενός οιονεί βραχυκυκλώματος ιδεολογικού και πολιτικού και παντελώς ανήμπορα να δουν πέρα από τη μύτη των ηττημένων ιδεολογισμών, γίνονται η πρόθυμη Ιφιγένεια, το μοιραίο σύμβολο μιας βίαιης «ρεαλιστικοποίησης». Τα Εξάρχεια και ο «δικαιωματισμός», σαν πολιτικά σημαίνοντα που μέσω αυτών αποδομούνται στη σκέψη και τη συνείδηση οι ριζικές αξιακές πρωταρχικότητες της Σύγκρουσης για μια ανθρώπινη δημοκρατική κοινωνία

Τα Εξάρχεια, έρμαιο ενός οιονεί βραχυκυκλώματος ιδεολογικού και πολιτικού και παντελώς ανήμπορα να δουν πέρα από τη μύτη των ηττημένων ιδεολογισμών, γίνονται η πρόθυμη Ιφιγένεια, το μοιραίο σύμβολο μιας βίαιης «ρεαλιστικοποίησης»

δομικής δικαιοσύνης και ελευθερίας.

Η κοινωνία το αποδέχεται όλο αυτό το παιχνίδι και γιατί η «άκρα Αριστερά» έχασε τα αυγά και τα πασχάλια μέσα στις θύελλες του «τέλους της Ιστορίας», γιατί υπάρχει σοβαρό ποσοστό αλήθειας στα περί θλιβερού ντεκαντάνς στους σκοτεινούς πεζόδρομους των Εξαρχείων και γιατί είναι εμφανής μια κοινωνική προδιάθεση «να ηρεμήσουμε, να νοικοκυρευτούμε λίγο, να δούμε τι θα κάνουμε...»

ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΝΟΙΑ της ξεχαρβαλωμένης θεωρίας, με έμφαση σε οτιδήποτε εξιδανικεύει το μίσος για τον απλό άνθρωπο, την πατρίδα, τη βασική ηθική, ήταν σίγουρο ότι θα αποκτούσε το μυθικό κύρος της «δοκιμασμένης σωστικής κοινοτοπίας» η στρατηγική της «ευταξίας». Στήνεις ένα τάχα εκρηκτικό σκηνικό με «μπαχαλάκηδες» και νεοαφασιακούς ηλίθιους «μετανάστες αδελφία μας» και ρίχνεις στα αζήτητα, ή στα «ε καλά, τα ξέρουμε αυτά...», τη δομική ανομία του γενικευμένου πλιάτσικου που συντρίβει ό,τι αγαπήσαμε και νιώσαμε εστία του υπαρξιακού μας λόγου.

Η θεωρία του «σπασμένου παράθυρου», μεταφερμένη στην κεντρική πολιτική, γίνεται αποδεκτή από μια καταταλαιπωρημένη κοινωνία, χλιοπροδομένη, απογοητευμένη και επιτήδεια καταδικασμένη στην αυτάρεσκη ημιμάθεια. Ένα «σπασμένο παράθυρο» που τα λιγοστά του σκόρπια τζάμια είναι υπερεπαρκή να κρύψουν τους τόνους «μοντέρνο» γυαλί στους έξι ουρανοξύστες της παραλιακής, μια «παρβατικότητα», έντεχνα ταυτισμένη με τη δυναμική κοινωνική αμφισβήτηση, που νομιμοποιεί και εκλογικεύει την «ηθική της καθαρής αστικής ζωής» με τη μαζική

εξαγορά των σπιτιών στα Εξάρχεια από ποικίλους «επενδυτές γης». Τα Εξάρχεια των «ανομιακών καταλήψεων που *τώρα* εκκενώνονται», είναι μαζί και πρακτική χρυσότοκος μπίζνα και μείζον ιδεολογικό «κόλπο». Ωστόσο δεν είναι μια «αφήγηση» των «βοθροκάναλων», αλλά μια εκθετικά αυξανόμενη αλήθεια βλαπτικής και κακοποιού ασχίμιας, μια πολύμορφη απαξίωση του ανθρώπινου στοιχείου. Σε μια κοινωνία που, καλώς ή κακώς, είχε εθιστεί σε μια ήμερη απλοικότητα καθημερινής αλληλεγγύης. Ναι, με χίλια «στραβά κι ανάποδα», αλλά, πάντως, λειτουργική και αυθεντική και που χάρη σε αυτή, ακόμα και σήμερα, αντέξαμε το τρομακτικό ωστικό κύμα της Ευρώπης της λατρεμένης από το οιονεί «Κολωνάκι» του διχασμού μας...

Ο αρχαίος «κίνδυνος του αναρχοκομμουνισμού» μεταπλάθεται σε «κοινωνική αγωνία» για τη «διάλυση του κοινωνικού ιστού». Γιατί αυτό εξυπηρετεί τις παρούσες αναπαραγωγικές συντεταγμένες του συστήματος, αλλά και γιατί η ανατοποθέτηση του κλασικού «αμφισβητησιακού ριζοσπαστισμού» εντός των αυτοεκμοντερνισμών του συστήματος (στη βάση της βαθιά αντιδραστικής θεωρίας της «αποδόμησης») δημιουργεί όντως σοβαρά προβλήματα ως προς την ακεραιότητα του ανθρώπινου λόγου συνολικά.

ΚΑΙ ΚΑΠΩΣ ΕΤΣΙ, η Σώτη Τριανταφύλλου, αυτό το συμμορφωμένο φρικικό του νευρωτικού νεοφιλελέ, εισηγείται την κατασκευή σταθμού μετρό στην πλατεία Εξαρχείων! Επεκτείνοντας την εκσυγχρονιστική πονηρία του Λαλιώτη («Σχέδιο ανάπλασης των Εξαρχείων»), συνδέει την πολεοδομία με την πολιτική, δηλαδή αναδεικνύει την οργανικότητα του «ολιστικού σχεδίου ζωής» που εμπεριέχεται στη δυναμική του μεταμοντέρνου καπιταλισμού, και αποσαφηνίζει, με κουλτουρέλ «αφέλεια», τις κρίσιμες έννοιες: η «ανομία» είναι απλώς μια ασύμφορη και χωροταξικά άτοπη χρήση, και η «ευταξία» είναι, θριαμβικά, η εκμοντερνισμένη λειτουργικότητα της ανταλλακτικής αξίας. Φτιάξε «σωστά» τον χώρο, και, μη σκας, οι «ανθρώπινοι πόροι» θα λειτουργήσουν όπως πρέπει.

Ο οικοδομούμενος «Θαυμαστός Καινούργιος Κόσμος», επιδιώκει διαχωρισμούς πολιτισμικής υφής, δηλαδή υπεριστορικούς. Αυτή είναι μια ύψιστης σπουδαιότητας πρόκληση για τη σύγχρονη επαναστατική σκέψη. Η επινόηση και ανάπτυξη ανταγωνιστικών μορφών και ποιοτήτων πολιτισμού είναι μέγα ζητούμενο και κίνητρο ώριμου προβληματισμού.

Μεγάλη συζήτηση, και μάλιστα σε μια συντριβόμενη Ελλάδα όπου το εθνικό, το πολιτισμικό και το κοινωνικό διαπλέκονται σε μια θολή διαλεκτική επείγοντος αδιεξόδου...

* Ο Νίκος Σταθόπουλος είναι φιλόλογος

Βόρεια Μακεδονία των Μακεδόνων

Η περηφάνια της παράταξης Τσίπρα

■ του **Νίκου Ταυρή**

Η συγκίνηση έφθασε στο κατακόρυφο. Όλο το Βελλίδειο σηκώθηκε όρθιο να χειροκροτήσει τον πρώην πρωθυπουργό όταν δήλωσε πόσο περήφανος νοιώθει για τη Συμφωνία των Πρεσπών, για το θάρρος που επέδειξε και δεν έκανε πίσω μπροστά στο ενδεχόμενο πολιτικό κόστος, γιατί η συμφωνία αυτή έλυσε ένα μεγάλο εθνικό θέμα. Γιατί τώρα άρχισε να αναγνωρίζεται η ευθύνη και η προσφορά του, γιατί τώρα ακόμα και η Ν.Δ. δηλώνει ότι θα τιμήσει τη συμφωνία, γιατί τώρα μπορούν να κυκλοφορούν χωρίς να δέχονται ύβρεις και επιθέσεις τα στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ. Περήφανος ο αρχηγός, περήφανο και το πλήθος που κατέκλυζε το Βελλίδειο. Ποιο πλήθος; Οι πρώην υπουργοί, γενικοί γραμματείς, μετακλητοί, αποσπασμένοι, κομματικοί υπεύθυνοι και όλοι οι παρατρεχάμενοι της συριζικής νομενκλατούρας απ' όλη την Ελλάδα. Όλοι όσοι πέρασαν καλά την τετραετία 2015-2019. Ο αρχηγός είναι ευχαριστημένος. Η παραγγελιά για τη συμφωνία

με τα Σκόπια, παραγγελιά ΝΑΤΟ-ΗΠΑ-Γερμανίας, εκτελέστηκε και μάλιστα όχι με τόσο κόστος. «Από την εκλογική μάχη, βεβαίως βγήκαμε ηττημένοι αλλά ταυτόχρονα βγήκαμε και ισχυροί», είπε. Όλα καλά. Περήφανος που τσαλαπάτησε την εθνική συνείδηση του πληθυσμού και χάρισε την ονομασία Μακεδονία και τον προσδιορισμό Μακεδόνες χωρίς πολλά-πολλά.

Αλλά δεν σταμάτησε εκεί. Γιατί το «όλον» δεν σταματά εκεί. Τα σύνορα θα αλλάξουν. Τα Βαλκάνια θα μεταμορφωθούν. Ο Τσίπρας έχει ενημέρωση, και δεν μπορεί να μην ξέρει που αποβλέπουν διάφορες προτάσεις που πέφτουν στο τραπέζι ή σχέδια που υπάρχουν κάτω από το τραπέζι. Όλη η φιλολογία για «Θεσσαλονίκη πρωτεύουσα των Βαλκανίων» δεν είναι τόσο αθώα όσο φαίνεται εκ πρώτης όψεως. Όχι, δεν είναι μια επιλογή κέντρου στην «Βαλκανική Ομοσπονδία» παλιότερων σχεδίων. Είναι σχεδιασμός για ένα κέντρο οικονομικό-πολιτιστικό σε βαλκανική περιοχή όπου θα εγκατασταθούν δυνάμεις και επιτελεία της δυτικής επικυριαρχίας στην περιοχή των

Βαλκανίων. Η Θεσσαλονίκη είναι μια «διαμαντόπετρα» σε αυτούς τους σχεδιασμούς. Ο νεοραγιαδισμός εκφράζεται πλήρως όταν ο πρώην χαϊδεύει τα αφτιά των Θεσσαλονικέων: «Εμείς ήμασταν αυτοί που αλλάξαμε το δόγμα για τη Θεσσαλονίκη, όχι το δόγμα του φτωχού επαρχιωτισμού να θέλει να συγκριθεί με την πρωτεύουσα, αλλά να θέλει να γίνει η πρωτεύουσα των Βαλκανίων. Να ανοίξει τις αγκαλιές, το βλέμμα της, στα σύνορα, στις γειτονικές χώρες της Βαλκανικής. Αυτό είναι το μέλλον για τη Θεσσαλονίκη».

Ο Τζ. Πάιατ τριγυρνά συχνά στη Θεσσαλονίκη, το ίδιο και οι απεσταλμένοι του Βερολίνου. Ο Τζιτζικώστας είναι το αγαπημένο παιδί όλων, ο Μπουτάρης έχει όλες τις επαφές ενεργές. Το μέλλον λαμπρό για κάθε μεταπράτη-υπηρέτη του γκλομπλισμού. Όντως ο Τσίπρας θα προλάβει να δει πώς θα εξελιχθεί ο σχεδιασμός και θα βρει μπροστά του το «καλό» που έκανε και είναι υπερήφανος κιάλας... Η όρεξη έχει μεγαλώσει: το μοντέλο Πρέσπες να αγκαλιάσει κι άλλες περιοχές αμφισβήτησης της κυριαρχίας της χώρας...

Η θεωρούμενη και μοναδική κόρη του Γκριγκόρι Ρασπούτιν, Μαρία, πέθανε στις 27 Σεπτεμβρίου του 1977 σε πρόασιο του Λος Άντζελες. Και μοιάζει φυσικό. Ο Ρασπούτιν ήταν μυστικούμβουλος της τσαρικής οικογένειας μέχρι την δολοφονία του το 1916. Μετά ήρθαν άλλα γεγονότα και που θα πήγαινε η κόρη του; Προς ΗΠΑ μεριά. Άρα προς τα εκεί να κοιτάξουμε και εμείς. Πατί; Ο βασικός ενορχηστρωτής του σκανδάλου Novartis είναι το FBI για λογαριασμό των αμερικανικών φαρμακευτικών εταιρειών. Το τεράστιο σκάνδαλο με το φάρμακο στην Ελλάδα, και το συγκεκριμένο της Novartis, πήρε διαστάσεις γιατί μπλέχτηκε στην πολιτική αντιπαράθεση ανάμεσα σε ΣΥΡΙΖΑ και Ν.Δ. Ήταν μεγάλος ο πειρασμός της χρησιμοποίησής του, ιδιαίτερα σε μια στιγμή που το Μακεδονικό έπαιρνε μεγάλες διαστάσεις (το βράδυ του συλλαλητηρίου στην Αθήνα, ο Δ. Παπαγγελόπουλος βγαίνοντας από το Μαξίμου είπε όσα είπε για το μεγαλύτερο σκάνδαλο από συστάσεως του ελληνικού κράτους και λίγο μετά δόθηκαν ονόματα υπουργών, πρωθυπουργών και ανώτατων λειτουργών σαν υπεύθυνων του σκανδάλου). Υπήρχαν υποσχέσεις από το FBI ότι θα δίνονταν στοιχεία τα οποία ποτέ δεν ήρθαν.

Ρασπούτιν...

Έτσι με την κυβερνητική αλλαγή στην χώρα, αντιστρέφεται λίγο η φορά της υπόθεσης και βρίσκεται κατηγορούμενος ο ΣΥΡΙΖΑ για μια μεγάλη σκευωρία.

Από το μεγάλο πραγματικό σκάνδαλο στην Ελλάδα κάποιες σκιές μένουν για τον Α. Λοβέρδο ενώ όλοι οι άλλοι που εμπλέκονταν έχουν απαλλαγεί. Ο Κ. Μητσotάκης διαλέγει να κλείσει το θέμα χωρίς μεγάλους κραδασμούς και ο Α. Σαμαράς το πυροδοτεί όσο μπορεί. Με μια έννοια η πρεσβεία και το FBI είναι οι βασικοί ρυθμιστές. Τώρα ο Δ. Παπαγγελόπουλος αναμένει κάποια στήριξη από τον ΣΥΡΙΖΑ. Στο χώρο του, την Ν.Δ., δεν μπορεί να στηριχθεί. Αποτελεί ξένο σώμα. Το παρατσούκλι «Ρασπούτιν» τού έχει αποδοθεί από τον δικαστικό χώρο...

Σταδιοδρομία του Δ. Παπαγγελόπουλου

Ακολούθησε σταδιοδρομία στο δικαστικό σώμα, εισερχόμενος στον εισαγγελικό κλάδο το 1983. Υπηρέτησε ως εισαγγελέας στις εισαγγελίες πρωτοδικών Κορίνθου και Αθηνών, καθώς και στην εισαγγελία Εφετών Αθηνών, ενώ κατά την περίοδο 2003-2006 διετέλεσε προϊστάμενος[1] της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών. Το 2006 τοποθετήθηκε εποπτεύων εισαγγελέας στην Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος της Διεύθυνσης Ασφαλείας

Αττικής και εν συνεχεία και πρόεδρος του Συμβουλίου Συντονισμού Ανάλυσης και Ερευνών (αρμόδιος εισαγγελέας για την τρομοκρατία). Στις 14 Ιουλίου 2009 παραιτήθηκε από αντεισαγγελέας Εφετών για να τοποθετηθεί διοικητής της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, στην οποία παρέμεινε μέχρι τις 13 Οκτωβρίου 2009.

Ως εισαγγελέας είχε αναλάβει σημαντικές υποθέσεις όπως τη διερεύνηση των φερόμενων ως παράνομων χρηματοδοτήσεων προς τη Νέα Δημοκρατία (υπόθεση ΜΑΥΟ, μπήκε στο αρχείο το 2002), τη διερεύνηση του τροχαίου ατυχήματος των Κεντέρη-Θάνου, την υπόθεση των υποκλοπών, την υπόθεση της απαγωγής των Πακιστανών και άλλες. Για τον χειρισμό του σε αυτές τις υποθέσεις έχει επικριθεί από μερίδα του τύπου για απραξία. Ως προϊστάμενος της εισαγγελίας πρωτοδικών Αθηνών είχε δεχτεί σφοδρή κριτική από το ΠΑΣΟΚ για συνεργασία με τη Νέα Δημοκρατία ενώ κριτική έχει δεχτεί και από τον πρόεδρο του ΛΑΟΣ Γιώργο Καρατσαφέρη. Τον Μάρτιο του 2015 ανέλαβε γενικός γραμματέας του υπουργείου Δικαιοσύνης. Τον Μάιο του 2015 διορίστηκε υφυπουργός Δικαιοσύνης στην κυβέρνηση Τσίπρα για να αναλάβει στη συνέχεια υπουργός Δικαιοσύνης στην υπηρεσιακή κυβέρνηση Θάνου. Τον Σεπτέμβριο του 2015 διορίστηκε αναπληρωτής υπουργός Δικαιοσύνης, αρμόδιος για θέματα διαφθοράς στην κυβέρνηση Τσίπρα. (πηγή: Βικιπαίδεια) Μ.Α.

αραδιαστά

► **Σπεύδε Βραδέως τώρα...**

Ο ΣΥΡΙΖΑ αναδιοργανώνεται. Δεν βιάζεται. Τέλη Σεπτέμβρη κυκλοφορεί πολιτική διακήρυξη και μετά ακολουθεί τρίμηνη καμπάνια εγγραφής νέων μελών με αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Το ψηφιακό κόμμα, το κόμμα της πλατφόρμας (ηλεκτρονικής) ετοιμάζεται. Σε λίγο θα ισχύσει το ανοίγμα και οι εγγραφές ξεκίνησαν. Ο Α. Κοτσκάς θα αναλάβει ρόλο στο «άνοιγμα» του κόμματος, αν και παλαιάς κοπής ο ίδιος θα συμπληρωθεί από ομάδα νέων γκατζετάκιδων που θα οδηγήσουν τα ηλεκτρονικά κόλπα. Δουζίνας, Παρασκευόπουλος, Μπαλτάς και Σπουρδαλάκης θα αναλάβουν να ντύσουν με αμφισβήτηση και συζήτηση υψηλού κύρους το νέο κόμμα. Ο Χ. Γολέμης ίσως διαφωνήσει. Ίσως να επιστρέψουν κι ορισμένοι που είχαν απομακρυνθεί τα δύσκολα χρόνια. Έτσι γίνεται η σύνθεση. Ο Καρανίκας κάπου θα διοριστεί ως μετακλητός...

► **Ο Αποστολάκης το παραδέχθηκε**

Φθάσαμε πολύ κοντά σε επεισόδιο τύπου Ιμια αποκάλυψε ο πρώην υπουργός Άμυνας Ε. Αποστολάκης. Παραδέχθηκε στιγμές που είδαν το Χριστό φαντάρο δηλαδή. Ο Δ. Βίτσας, αρκετά ανανεωμένος και ήρεμος, δηλώνει ότι ξέρει πολλά, αλλά προτιμά να μην τα λέει. Και μάλιστα προχωρά πάρα πέρα: Αφού δεν έγιναν γνωστές οι εμπλοκές που υπήρξαν, αυτό σημαίνει ότι τις αντιμετωπίσαμε καλά και δεν ανησυχίσαμε τον κόσμο. Λίγο πριν ο Α. Τσίπρας είχε ομολογήσει ότι δεν υπάρχει πρωθυπουργός που να κοιμάται ήσυχος και να μην ανησυχεί ότι μπορεί να γίνει κάποιο θερμό επεισόδιο. Αλήθεια υπάρχει λόγος ανησυχίας για τους πολίτες ή να αυξήσουμε την δόση ψεκασμού τους;

01 πολιτική/συνέντευξη

■ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΣΤΟΝ Κώστα Δημητριάδη

► **Γιώργος Κοντογιώργης,**

Έχουμε εισέλθει σε μια, μετά τη

► *Με ενδιαφέρον είδαμε την έκδοση των μαθημάτων του Νίκου Πουλαντζά στο Πάντειο το 1977 την οποία επιμεληθήκατε. Με δεδομένο το ότι σήμερα η απόσταση που μας χωρίζει από το 1977 είναι πολύ μεγάλη με ιστορικούς όρους (θα λέγαμε ότι ζούμε σε μια πολύ διαφορετική εποχή), ποιες πλευρές του έργου του Πουλαντζά δείχνουν αντοχή στο χρόνο και ποιες θεωρείτε ότι έχουν κλείσει τον κύκλο τους;*

Ο Νίκος Πουλαντζάς υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους στοχαστές της εποχής του και τα μαθήματα αυτά συμπυκνώνουν το ουσιώδες του έργου του. Τα γεγονότα ότι το βιβλίο το συνοδεύει ο ζωντανός λόγος του σε CD προσθέτει μια αρχειακού τύπου μαρτυρία που δίνει άλλη διάσταση στο έργο ενός στοχαστή. Ο Πουλαντζάς συνέβαλε όσο λίγοι στην ανανέωση της μαρξικής σκέψης καθώς προσέθεσε σ' αυτήν το κεφάλαιο της σχετικής πολυσημίας της ταξικής συγκρότησης και λειτουργίας που ανάγεται σε τελική ανάλυση στη σχετική αυτονομία της πολιτικής. Εισήγαγε δηλαδή το πολιτικό στοιχείο στη μαρξική ανάλυση ως μια αυτόνομη παράμετρο που επηρεάζει τους κοινωνικούς συσχετισμούς. Αν και τότε η παράμετρος αυτή θεωρήθηκε επαναστατική, ο χρόνος που πέρασε από τότε απέδειξε τον περιορισμένο της ορίζοντα. Διαβάζοντας κανείς σήμερα το έργο του έχει την αίσθηση ότι γράφτηκε αιώνες πριν, και όχι στα μέσα της δεκαετίας του

1970. Τούτο δεν οφείλεται προφανώς στον Πουλαντζά ούτε απομειώνει την πρωτοτυπία του με βάση τις δεδομένες παραδοχές της εποχής. Οφείλεται αποκλειστικά στην αδυναμία της νεοτερικής διανόησης να παρακολουθήσει τις εξελίξεις, κυρίως όμως να συλλάβει τον χαρακτήρα της εποχής μας και να διαμορφώσει ένα σύστημα γνώσης ικανό να δώσει απαντήσεις, δηλαδή λύσεις στα προβλήματα του παρόντος.

Δεν είναι τυχαίο ότι ούτε ένας στοχαστής στον σύγχρονο κόσμο δεν μας λέει ποια είναι η φύση και η φάση την οποία διέρχεται η εποχή μας, πού πηγαίνει εντέλει ο κόσμος. Όλοι στοχάζονται για το σήμερα με τους όρους του 18ου και 19ου αιώνα. Ο Πουλαντζάς δεν μπορούσε να εξαιρεθεί από το αδιέξοδο αυτό. Θα έλεγα μάλιστα ότι ο εγκιβωτισμός αυτός του Πουλαντζά

«Δεν θα αντιληφθούμε τι συμβαίνει στις ημέρες μας εάν δεν συνειδητοποιήσουμε ότι έχουμε εισέλθει σε μια άλλη φάση που άφησε πίσω της τις συνθήκες που γέννησαν τον Διαφωτισμό»

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση παρουσιάζουμε συνέντευξη με τον κ. Γ. Κοντογιώργη, καθηγητή Πολιτικής Επιστήμης και πρώην πρύτανη του Παντείου Πανεπιστημίου. Η συζήτηση είχε ως αφετηρία την έκδοση των παραδόσεων που έδωσε ο Ν. Πουλαντζάς στο Πάντειο το 1977 την οποία επιμελήθηκε ο κ. Κοντογιώργης, και την εκτίμηση της σκέψης του Ν. Πουλαντζά μέσα στους σημερινούς εξαιρετικά διαφορετικούς όρους που ορίζουν μια νέα εποχή. Γρήγορα όμως έλαβε πολύ ευρύτερο χαρακτήρα και επικεντρώθηκε στην κοινή διαπίστωση ύπαρξης μιας καθοριστικής κρίσης σε ό,τι αφορά την παραγωγή ενός συστήματος γνώσης επαρκούς για να δώσει λύσεις στα προ-

στο σχήμα της προσέγγισης του κόσμου που προέκρινε ο Διαφωτισμός προσέθεσε στη σκέψη του ένα ακόμη αδιέξοδο. Το πολιτικό στοιχείο που εισήγαγε στην προβληματική του περιείχε ως προϋπόθεση μια εξ ορισμού ασύμβατη σύνθεση του οικονομικού σοσιαλισμού με τον πολιτικό φιλελευθερισμό. Το εν λόγω αδιέξοδο δεν του επέτρεψε ποτέ να εξηγήσει πώς το «φιλελεύθερο» πολιτικό σύστημα θα ηδύνατο να οδηγήσει στο σοσιαλισμό τον οποίο διακινούσε στο έργο του. Υπάρχουν ωστόσο ειδικότερα ζητήματα στη σκέψη του τα οποία διατηρούν τη σημασία τους, όπως η διαπίστωσή του –όχι όμως και η αιτιολογία της– ότι η εργατική τάξη δεν μπορεί να αποκτήσει την ιδεολογική ηγεμονία επί της αστικής τάξης, όπως συνέβη με αυτήν έναντι της φεουδαλικής τάξης. Η μεγαλύτερη σημασία του έργου του σήμερα έγκειται ωστόσο στο ότι δύναται κανείς με βάση αυτό να αποτιμήσει τις εξελίξεις στον χώρο της άρχουσας Αριστεράς, και ιδίως τον ασφυκτικό εναγκαλισμό της με την πιο ακραία εκδοχή της διεθνούς των αγορών.

► *Στις μέρες μας παρατηρούμε έναν διχασμό ανάμεσα σε δύο μεγάλα μπλοκ: σε εκείνο που ενεργοποιείται από τις εξαιρετικές δυνατότητες του κεφαλαίου να κινείται σε παγκόσμιο διακρατικό επίπεδο (το καθεστώς της λεγόμενης παγκοσμιοποίησης) και έχει υπαγάγει*

την Αριστερά σε ρόλο θεραπεινίδας των επιδιώξεών του και στο άλλο μπλοκ, το αναγκαστικά ετερογενές, που παίρνει τα μαζικά του χαρακτηριστικά από τη διευρυνόμενη δυσφορία έναντι μιας ολιγαρχίας της διεθνούς των αγορών, δυσφορία και αντίθεση αρθρωμένη στο επίπεδο του έθνους-κράτους. Οι δυσμενείς όροι για τη χειραφέτηση των δυνάμεων της εργασίας που επισημαίνει ο Πουλαντζάς έχουν εκδηλωθεί σε διευρυνόμενη κλίμακα, ενώ η ασυμμετρία ανάμεσα στις δυνατότητες επιβολής που διαθέτει το κεφάλαιο έναντι της εργασίας επιτρέπουν στο πρώτο να παρουσιάζει τις επιλογές του με την ισχύ φυσικού νόμου. Σε μια τέτοια κατάσταση, προς ποιες κατευθύνσεις θα έπρεπε να αναζητηθούν οι δυνατότητες που θα υποστήριζαν την επιδίωξη της κοινωνικής χειραφέτησης;

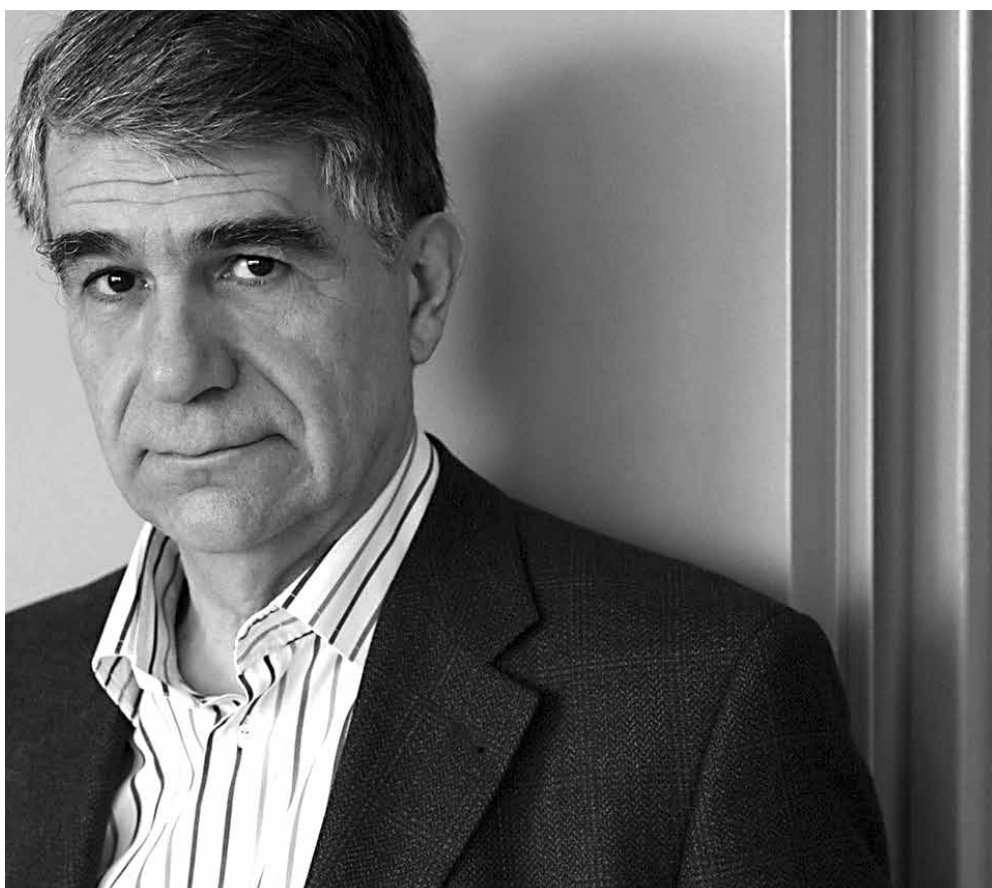
Σπεύδω να πω ότι η ηγεμονία της διεθνούς των αγορών δεν είναι πρωτογενής. Το κεφάλαιο δεν ηγεμονεύει ως κεφάλαιο, αλλά δυνάμει της ιδιοκτησίας του επί του οικονομικού συστήματος και επέκεινα της ομηρίας της πολιτικής. Στις ημέρες μας επικρατεί η αρχή της ενιαίας σκέψης. Μολονότι παριστάμεθα μάρτυρες κοσμογονικών εξελίξεων, προσεγγίζουμε τα πράγματα, και ιδίως το οικονομικό και πολιτικό σύστημα, με απολύτως στατικό τρόπο, ως εάν πρόκειται να παραμείνει ες αεί απαράλλακτο. Έτσι, αντιμετωπίζουμε τους συσχετισμούς στο ασφυκτικό περιβάλλον του παρόντος

Επανάσταση στο πεδίο

► *Μέσα στις σημερινές έντονα μεταβατικές συνθήκες σε παγκόσμια κλίμακα, σε ποια κατεύθυνση κατά τη γνώμη σας θα έπρεπε να αναζητηθούν οι δυνατότητες για την υποστήριξη της επιδίωξης της κοινωνικής χειραφέτησης;*

Εάν αποδεχθούμε την υπόθεση ότι η αποκατάσταση των συσχετισμών και η επιστροφή στη θεραπεία ενός ελάχιστου κοινού συμφέροντος διέρχεται από τη μεταβολή της πολιτείας, πρώτη πράξη για τις δυνάμεις της προόδου οφείλει να είναι μια επανάσταση στο πεδίο των εννοιών. Να απογαλακτισθούμε από τις ιδεολογικές δουλείες

του Διαφωτισμού ο οποίος διέπραξε δυο μεγάλες ρήξεις: με την κοσμοϊστορία, προκειμένου να τοποθετηθεί η Δύση αντί του Βυζαντίου ως ο αναγκαίος κόμβος από την αρχαιότητα στη νεοτερικότητα και με τις έννοιες τις οποίες αποκένωσε από το πραγματικό τους περιεχόμενο για να τις αναγομώσει με το περιεχόμενο των αξιών και του συστήματος της εποχής της. Κατάφερε έτσι να ορίσει τη βιούμενη αιρετή μοναρχία ως την πεμπτουσία της δημοκρατίας, να μας πείσει ότι είναι εφικτό το θαύμα της συγκέντρωσης τριών ασυμβάτων μεταξύ τους πολιτειών (της μοναρχίας, της αντιπροσωπείας και της δημοκρατίας) στο

συνέντευξη/πολιτική 01

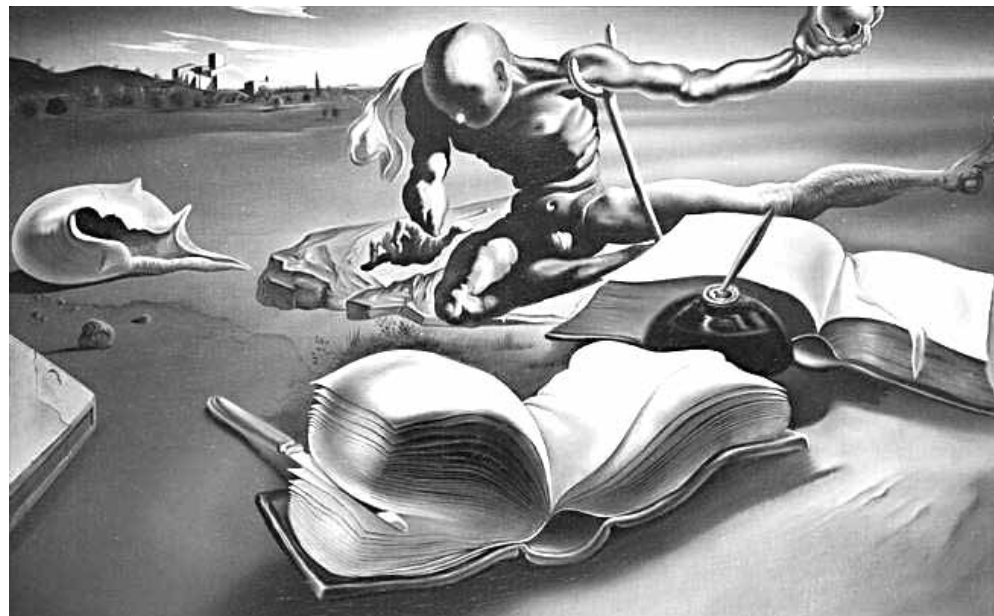
καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης νεοτερικότητα, φάση

βλήματα του παρόντος εξεταζόμενα από την οπτική των αναγκών της κοινωνικής χειραφέτησης, και στην αναζήτηση των αιτιών αυτής της κατάστασης.

Ο *Δρόμος* στο πλαίσιο της επιδίωξής του να συμβάλει στη συζήτηση των πολλαπλών διαστάσεων που παρουσιάζει το κεντρικής σημασίας πρόβλημα της διερεύνησης των όρων για την κοινωνική χειραφέτηση τόσο σε παγκόσμια κλίμακα όσο και στην ειδικότερη ελληνική εκδοχή του που πρωτίστως μας κινητοποιεί, αισθάνεται την ανάγκη να επισημάνει τον γόνιμο χαρακτήρα του πλαισίου στοχασμού που συνοπτικά παρουσίασε ο κ. Κοντογιώργης ανταποκρινόμενος στα ερωτήματα που του θέσαμε.

συστήματος όπου όμως οι προϋποθέσεις μιας ισορροπίας μεταξύ οικονομίας και κοινωνίας έχουν οριστικά ανατραπεί. Στο κλίμα αυτό έχει σημασία να προσεχθεί πώς η διεθνής των αγορών έχει οικοδομήσει επίσης μια χωρίς προηγούμενο ιδεολογική ηγεμονία. Αρκεί να αναφέρω ότι Ακροδεξιά σήμερα δεν θεωρείται η φασιστική Δεξιά, αλλά ο παλαιός φιλελευθερισμός, αυτός που οχυρώθηκε στο σύνορο του κράτους. Με μια λέξη, δεν θα αντιληφθούμε τι συμβαίνει στις ημέρες μας εάν δεν συνειδητοποιήσουμε ότι έχουμε εισέλθει σε μια άλλη φάση που άφησε πίσω της τις συνθήκες που γέννησαν το Διαφωτισμό. Και συνακόλουθα τις ιδέες του. Τότε το διακύβευμα ήταν η έξοδος από τη φεουδαρχία. Σήμερα η έξοδος από το κράτος-φρούριο της εθνικής αστικής τάξης, με τη συνδρομή της τεχνολογίας της επικοινωνίας και τη χειραφέτηση της οικονομίας. Σε ποιο επίπεδο θα αποκατασταθεί η ισορροπία μεταξύ κοινωνίας και οικονομίας, στο μέτρο μάλιστα που ζούμε σε περιβάλλον κρατοκεντρισμού; Πολλοί πιστεύουν ότι οι δυνάμεις της εργασίας πρέπει να ακολουθήσουν το παράδειγμα της ιδιοκτησίας της οικονομίας και να επιζητήσουν την παγκοσμιοποίησή τους. Η αυταπάτη αυτή έδειξε τα όριά της με την κατάληξη των λεγόμενων κινημάτων τύπου Γένοβας ή Πόρτο Αλέγκρε που διακινούσαν τη διεθνοποίηση της ταξικής πάλης. Στη

συνέχεια οι δυνάμεις αυτές εναγκαλίσθηκαν το διατακτικό της διεθνούς των αγορών για την ελεύθερη διακίνηση της εργασίας. Τον σοσιαλιστικό διεθνισμό τον υποκατέστησαν με τον διεθνισμό των αγορών. Οι αγορές με τον τρόπο αυτόν πετυχαίνουν να εκτονώσουν το κοινωνικό πρόβλημα που δημιουργούν στις χώρες του Τρίτου Κόσμου, ενώ μεταφέροντάς το στις χώρες του κέντρου αφενός θέτουν υπό πίεση την πολιτιστική εργασία μεταβάλλοντάς την από σχέση δημοσίου δικαίου σε εργασία εμπόρευμα και αφετέρου να δημιουργήσουν επικίνδυνες ρηγματώσεις στην πολιτισμική/κοινωνική συνοχή των χωρών αυτών, με απώτερο στόχο την κάμψη κάθε αντίστασης της κοινωνίας στις πολιτικές τους. Οι αγορές γνωρίζουν ότι ο μόνος τρόπος να αναιρεθεί η ηγεμονία τους είναι οι κοινωνίες να ορθώσουν αρραγή αξίωση συμμετοχής την πολιτεία, δηλαδή στη διαδικασία λήψεως των αποφάσεων. Ξέρετε, στον ανθρωποκεντρικό χρόνο συντρέχει ένας αλάνθαστος νόμος: όσο οι κοινωνίες περιέρχονται σε πολιτική αδυναμία επιζητούν μεγαλύτερη συμμετοχή στις υποθέσεις της πολιτείας. Στην εποχή της φεουδαλικής μετάβασης τούτο επιδιώχθηκε με παρένθετο τρόπο, δια της κομματικής νομενκλατούρας. Στη νέα περίοδο στην οποία εισήλθαμε οι κοινωνίες θα επιδιώξουν την άμεση συμμετοχή τους ως εταίροι στην πολιτεία. Η νέα αυτή

«Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να γίνει θεσμός προκειμένου να αποκτήσει βούληση, εν προκειμένω να μεταβληθεί σε εταίρο της πολιτείας. Αυτό το διασφαλίζει η αντιπροσώπευση και η δημοκρατία»

πραγματικότητα αναγγέλλει τη μετάβαση από την κληρονομική ή αιρετή μοναρχία που χαρακτηρίζει την πρώιμη ανθρωποκεντρική φάση που διάγει η εποχή μας στην αντιπροσώπευση και, επέκεινα, στη δημοκρατία. Έτσι, στο μέτρο που η κοινωνία της εργασίας συγκροτεί την πλειοψηφία, θα μεταβληθεί αναπόφευκτα σε κύρια δύναμη της πολιτείας.

› Κατά τι διαφέρει η συλλογιστική σας από εκείνη του Μαρξ που εξήγγειλε την κατάκτηση της εξουσίας από το προλεταριάτο;

Ο Μαρξ και οι μαρξιστές εννοούσαν μ' αυτό την κατάκτηση της εξουσίας από το κόμμα της εργατικής τάξης, όχι από την ίδια την κοινωνία. Η διαφορά είναι κολοσσιαία. Είδαν την κοινωνική σχέση να εξελίσσεται στο πεδίο των συσχετισμών, θεωρώντας ότι το οικονομικό και το πολιτικό σύστημα ήταν δεδομένο και ανεξέλικτο. Εξού και η προσοχή τους εστιάσθηκε στο ζήτημα του ανήκειν της ιδιοκτησίας της οικονομίας κατά κύριο λόγο στον ιδιώτη ή στο κράτος. Από τον συλλογισμό αυτόν απουσίαζε/απουσιάζει η κοινωνία ως συλλογικό υποκείμενο τόσο από το σύστημα της οικονομίας όσο και από το πολιτικό σύστημα. Το κράτος έτσι ήταν το παν: ενσάρκωνε το πολιτικό σύστημα δίκην φυσικού φαινομένου, την οικονομία, τη διοίκηση, τη δικαιοσύνη, τον στρατό, την αστυνομία. Το κράτος αυτό απέληξε να είναι το κόμμα. Αυτή όμως η εξέλιξη αποτελεί την επιτομή του ολοκληρωτισμού. Ο Μαρξ και οι μαρξιστές μέχρι σήμερα δεν έχουν αντιληφθεί

ότι στο ζήτημα της σχέσης κοινωνίας και οικονομίας, κοινωνίας και πολιτικής, ομοιάζουν σε όλα με τον φιλελευθερισμό ως μια σταγόνα νερού, με την εξαίρεση του διακυβέματος της ιδιοκτησίας της οικονομίας. Το επισημαίνω αυτό, διότι και η διελκυστίνδα του μονοκομματισμού ή του πολυκομματισμού, παρόλη την σημασία της σε ένα άλλο επίπεδο, δεν μεταβάλλει τη σχέση αυτή. Η κοινωνία κατέχει σε κάθε περίπτωση θέση ιδιώτη, όχι εταίρου του όποιου συστήματος. Έτσι, από τη στιγμή που εξέλιπε και το δίλημμα ιδιωτική ή κρατική ιδιοκτησία της οικονομίας, η Αριστερά αναζήτησε καταφύγιο σε ρόλο θεραπευίδας της πιο ακραίας εκδοχής της διεθνούς των αγορών. Κατά τούτο έχει ενδιαφέρον να προσεχθεί ότι στις ημέρες μας η Αριστερά υπεραμύνεται του συστήματος της οικονομικής και πολιτικής ολιγαρχίας που οικοδόμησε ο Διαφωτισμός, και μάλιστα του δημοκρατικού του χαρακτήρα, με πάθος. Είναι επίσης αυτή που πρωτοστατεί στη διακίνηση της ιδέας ότι η Ακροδεξιά ταυτίζεται με το διακύβευμα του εθνικού φιλελευθερισμού που έχει ως βάση το περικόλειστο κράτος, νομιμοποιώντας με τον τρόπο αυτόν τη σύμπλευσή της με το δόγμα της διεθνούς των αγορών.

Η παραδοχή αυτή για τον στατικό χαρακτήρα του οικονομικού και του πολιτικού συστήματος οδήγησε τον Μαρξ και τους μαρξιστές στην πρόταξη της ταξικής πάλης και, επέκεινα, της κατάργησης των τάξεων που θα επέφερε η κρατικοποίηση της οικονομικής ιδιοκτησίας ως μοναδική λύση για την ηγεμονία του προλεταριάτου. Στην ίδια παραδοχή οφείλεται και η μονοσήμαντη αντίληψη ότι η μεν οικονομία είναι η υποδομή, το δε κράτος το εποικοδόμημα. Πρόκειται για δύο κρίσιμης σημασίας λάθη που οφείλονται στο έλλειμμα γνωσιολογίας που διακρίνει τη νεοτερικότητα και προφανώς τη μαρξιστική σκέψη. Διότι διαφορετικά θα γνώριζαν ότι το πολιτικό σύστημα δεν είναι φύσει κτήμα του κράτους, αλλά

ΤΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

ίδιο σύστημα, να αναγορεύσει την ατομική ελευθερία ως ανώτερη της καθολικής ελευθερίας και πλήθος άλλων. Συγχρόνως απέκρυψε το έγκλημα της κατάλυσης του ελληνικού δρόμου προς τη νεοτερικότητα που ξεκίνησε στο Βυζάντιο για να εμφανίσει την επανεκκίνηση της ανθρωποκεντρικής νεοτερικότητας που η ίδια διακινούσε από μηδενική αφετηρία ως ιστορική νομοτέλεια. Το «επίτευγμα» αυτό εξηγεί τη βίαιη αντίδραση με την οποία αντιμετωπίζει ιδίως η αριστερή διάνοηση την ελληνική συνέχεια. Στο κλίμα αυτό το διακύβευμα της ελληνικής κοινωνίας τίθεται κατά τρόπο μονοσήμαντο: να ακολουθήσει απομιμητικά το

διατακτικό του Διαφωτισμού, να επιλέξει μεταξύ της αιρετής μοναρχίας και του αυταρχισμού. Το δίλημμα αυτό, που ανάγεται στη συντριπτική ήττα που γνώρισε ο ελληνισμός στην Επανάσταση και στη βίαιη αποκοπή του από τις δημοκρατικές του ρίζες που βίωνε αδιάτακτα, παρά τις κακουχίες του, από την αρχαιότητα έως τον 19ο αιώνα, βρίσκεται στην πηγή της ελληνικής κακοδαιμονίας. Γιατί εάν η Δύση την περίοδο αυτήν αγωνιούσε να απαλλαγεί από τη φεουδαλική δεσποτεία, ο ελληνικός κόσμος με τον εγκιβωτισμό του στο απολυταρχικό κράτος οπισθοδρόμησε στις προσολώνειες απαρχές του.

● παραπολιτική

Προφητε... ...troll

από τον **Δημήτρη Ουλή**
(dimi.oulis@yahoo.com)

Εννιά φορές αγαπημένος

Εννοείται ότι είδα την καινούργια ταινία του Ταραντίνο: και μόνο που με ρωτάτε –εμένα, ένα δεδηλωμένο ταραντινικό αρρωστάκι– είναι σχεδόν σαν να με προσβάλλετε. Το ότι δεν έχω ακόμα εκφραστεί δημόσια, οφείλεται απλώς στη σύνεσή μου ως διανοουμένου, που επιθυμεί να βουτά δύο φορές τη γλώσσα στο μυαλό του, πριν ανοίξει το στόμα του. Σαν πρώτη γενική τοποθέτηση, πάντως, θα έλεγα ότι το βασίλειο της προχειρολογίας παραμένει κραταιό, και οι άνθρωποι που βιάζονται να δουν στο «Once Upon a Time in Hollywood» μια στιγμή «αμχανίας» του μεγάλου αμερικανού σκηνοθέτη, θα πρέπει μάλλον να διερωτηθούν μήπως προβάλλουν τη δική τους αμχανία πάνω σε μία σχολή κινηματογραφίας, που απλώς αδυνατούν να κατανοήσουν. Αρχικά, η αιτίαση περί «βίας» και gore. Όταν η Βία και το gore ελαχιστοποιούνται (όπως στην περίπτωση της «Jackie Brown», αλλά και της περί ου ο λόγος), τότε έρχεται η αιτίαση περί «ανυπαρξίας βάθους» και «εξυπνακισμού». Κι όταν ξεπερνιέται κι αυτό το στερεότυπο, τότε εκσφενδονίζεται η αιτίαση περί «μανιερισμού» και «έλλειψης πρωτοτυπίας». Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο Ταραντίνο υποβιβάζεται απλώς σε έναν σκηνοθέτη, ο οποίος ξέρει να φτιάχνει πετυχημένα κολάζ από τα σπαράγματα των ταινιών που αγαπά.

Ευτυχώς, υπάρχουν και εξαιρέσεις. Μία από τις πιο εύστοχες κριτικές που διάβασα για το «Once Upon a Time in Hollywood», λόγου χάριν, προέρχεται από τη γραφίδα του Old Boy, στη διεύθυνση www.elculture.gr. Θεωρώ την προσέγγιση του συντάκτη εξαιρετική, στο βαθμό που αναδεικνύει τον «αποκαταστασιακό» και «ουτοπικό» χαρακτήρα του Ταραντινικού σινεμά, τουλάχιστον από τους «Inglorious Basterds» και εφεξής (οπότε ο σκηνοθέτης ρητά πολιτικοποιείται). Παράλληλα, ωστόσο, προς την αποκαταστασιακή και ουτοπική οπτική, θα τολμούσα να ισχυριστώ ότι ένα επιπλέον στοιχείο που με γοητεύει στο «Once Upon a Time in Hollywood» είναι η παρηγορία με την οποία ο Ταραντίνο αναδεικνύει την ύπαρξη δύο Hollywood μέσα «στο» Hollywood: από τη μία μεριά, το Hollywood των γιγαντιαίων επιτελείων, των εργατών και των stuntmen: πρόκειται για τους διεκπεραιωτές της «βρώμικης» δουλειάς, τα πραγματικά γρανάζια της μηχανής. Από την άλλη μεριά, το Hollywood των ηθοποιών, των ατζέντηδων, των politics και των σχεδιασμών καριέρας: ένας ιλαροτραγικός αγώνας επιβίωσης, ένα άνισο παιχνίδι ταπεινωτικών υποχωρήσεων και συμβιβασμών, όπου συχνά τον καθοριστικό ρόλο παίζει απλώς η γυνή συγκυρία – η τυφλή τύχη. Όθεν τα σιδερένια στομάχια που απαιτεί το επάγγελμα, αλλά και τα φαινόμενα εξαρτήσεων, ψυχικής κατάρρευσης και αυτοκτονιών που απαντώνται στον «αβάσταχτα ελαφρό» κόσμο των χολιγουντιανών αστέρων. Δεν νομίζω ότι έχει αφηγηθεί κανείς τη συνάρθρωση των δύο αυτών Hollywood με μεγαλύτερη πρωτοτυπία, ευφυία και χιούμορ (κι αν ναι, παρακαλώ να μου υποδείξετε την ταινία). Ούτε νομίζω ότι έχει υπάρξει ποτέ πιο διασκεδαστική, πιο «cool», αλλά και πιο ειλικρινής αυτοκριτική του Hollywood.

Το λοιπόν, μην βιαστείτε να αφορίσετε, σύντροφοι. Διαβάστε την κριτική που σας υποδεικνύω, ξαναδείτε την ταινία υπό το πρίσμα που σας προτείνω. Και τότε, τα ξαναλέμε.

Σχόλια:
και διηγώντας τα να κλAIS...

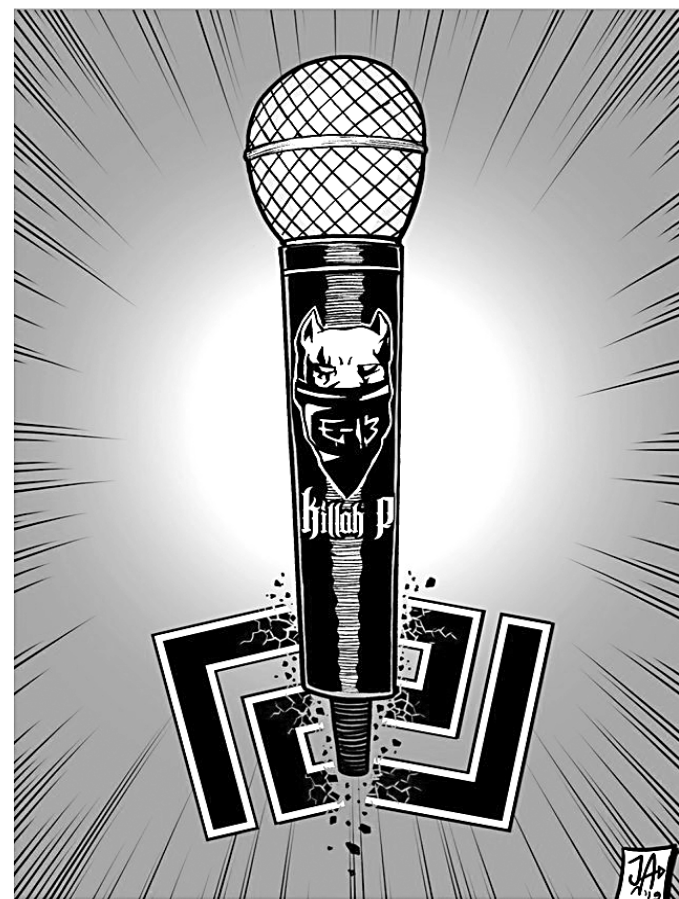
⊙ Ο τζόγος θα σώσει την Ελλάδα

Ετοιμάζεται και τρίβει τα χέρια της η μαφία των αμερικάνικων καζίνων για το ελληνικό και οι ημεδαποί δουλόφρονες πανηγυρίζουν για το γεγονός. Η μεγαλύτερη επένδυση στη χώρα που θα ανοίξει το δρόμο για μια νέα Ελλάδα είναι το καζίνο στο Ελληνικό με ένα συγκρότημα ύψους 200 μέτρων και εκατοντάδες τραπέζια και μηχανές τζόγου! Γι' αυτό ήρθε κι ο Αμερικάνος υπουργός Εμπορίου Ουίλμπορ Ρος γνωρίζοντας όπως είπε επακριβώς την ημερομηνία που θα γίνει ο διαγωνισμός για το καζίνο, ανάμεσα σε δύο αμερικάνικες εταιρίες. Για τον κύριο υπουργό, που είναι γνωστός επενδυτής ο ίδιος, μονά ζυγά δικά τους! Να είναι καλά ο ΣΥΡΙΖΑ που τακτοποίησε όλες της εκκρεμότητες με το καζίνο με το ν. 4512/2018, που έδωσε και την άδεια στο καζίνο της Πάρνηθας να κατέβει μέσα στην Αθήνα, για να μην έχουν παράπονο οι ιδιοκτήτες του ότι ρίχτηκαν στη μοιρασιά. Εξάλλου, ο νόμος ορίζει ότι πλέον μόνο αυτά τα δύο καζίνα επιτρέπεται να λειτουργούν στην Αθήνα. Και είναι πανευτυχείς όχι μόνο οι Αμερικάνοι, και ο υπουργός και ο πρέσβης και οι καζινάρχες, αλλά και οι Δεξιοί με τον Μητσοτάκη που τα βρήκαν όλα νομοθετημένα από τον ΣΥΡΙΖΑ. Οι φήμες ότι ο υποψήφιος του ΣΥΡΙΖΑ για το δημαρχιακό αξίωμα του Πειραιά καθηγητής Νίκος Μπελαβίλας έχει κάνει... ρολό το εναλλακτικό σχέδιο που είχε συντάξει για το Ελληνικό δεν επιβεβαιώνονται.

Ευσέβιος Μπιτζάνης

⊙ Οι δικοί μας είναι καλοί

Τι σου είναι αυτή η ταξική αλληλεγγύη! Ενώ κανέναν οίκτο δεν δείχνουν γι' αυτούς που θεωρούν ταξικούς εχθρούς ή ακόμα και μόνο ενοχλητικούς, ακόμα κι όταν το αδίκημά τους είναι ότι έσπασαν μια βιτρίνα, ούτε μια καλή λέξη δεν βρίσκουν να πουν εκτός από χολή, αντιθέτως στάζουν μέλι για τους δικούς τους ανθρώπους που εμπλέκονται σε πολύ σκοτεινές ποινικές υποθέσεις. Συμμαθητής του Κυριάκου Μητσοτάκη στο Κολλέγιο Αθηνών ήταν ο επιχειρηματίας Φώτης Ντούλος, πρωταθλητής στο σκι και σπουδαγμένος σε αμερικάνικα πανεπιστήμια, μας πληροφορεί η Μαριάννα Κακαουνάκη στην *Καθημερινή*. Τίποτα μεμπτό σ' αυτά, αλλά γύρω από τον εξαιρετικό του χαρακτήρα, που τον επιβεβαιώνουν και όσοι τον γνωρίζουν, η αρθρογράφος γράφει ένα σχεδόν δακρύβρεκτο κείμενο για έναν άνθρωπο που αντιμετωπίζει στην Αμερική τις υπόνοιες των αρχών ότι δολοφόνησε την πολύ πλούσια γυναίκα του με τη συνδρομή της νέας του συντρόφου. Μία ολόκληρη σελίδα στο φύλλο τα περασμένας

Έξι χρόνια χωρίς τον Killah P (Πάυλος Φύσσας), σκίτσο του John Antono

Κυριακής! Μακάρι ο άνθρωπος να βγει τελικά αθώος, αλλά αυτή η μεροληπτική διαχείριση των ταξικών τους συμμάχων, χρησιμοποιώντας άλλα μέτρα και σταθμά για όλους τους «άλλους», εκείνους που δεν είναι όμοιοί τους, που είναι φτωχοδιάβολοι ή αμφισβητούν την ταξική τους ανωτερότητα, δεν κρύβεται.

Κώστας Λουμιδής

⊙ Γάμοι χωρίς στέφανα

Τι θα κάνει η εκκλησία τώρα που έχει κεσάτια; Εντάξει, ο ΣΥΡΙΖΑ όχι μόνο δεν έκανε διαχωρισμό κράτους εκκλησίας, πράγμα όχι εύκολο, αλλά ούτε την καύση νεκρών δεν καθιέρωσε, για να μην μειωθούν τα εισοδήματα της εκκλησίας και των κυκλωμάτων από την αποδοτική λειτουργία των κηδεών και των νεκροταφείων. Ίσως, αν μπορούσε, ο ΣΥΡΙΖΑ θα καταργούσε και τον πολιτικό γάμο, γιατί εδώ και μερικά χρόνια η εκκλησία έχει κατακόρυφη μείωση των εσόδων της από τους γάμους. Ενώ το 1991 έγιναν 50.710 θρησκευτικοί γάμοι και μόνο 5.858 πολιτικοί, το 2017 έγιναν 24.975 θρησκευτικοί, 4.921 σύμφωνα συμβίωσης και 25.163 πολιτικοί! Κλάμα οι παπάδες, κλάμα και οι καντηλανάφτες!

Ασημίνα Βλαχογιάννη

μπαγλαμάδες

Εντάξει, μωρέ!

Περνάνε τα χρόνια κι αυτοί ακόμα συζητάνε τι θα κάνουν με τους πρόσφυγες, τι θα κάνουν με τους μετανάστες, τι θα κάνουν με τις γυναίκες, τους αρρώστους και τα παιδιά! Δεν βαριέσαι! Σιγά-σιγά, κι αν είναι ήδη μερικά χρόνια στοιβαγμένοι οι άνθρωποι που έφυγαν από πολέμους, με

ανυπολόγιστες απώλειες, τσακισμένοι, σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, ο ένας πάνω στον άλλο, με πρωτόγονες συνθήκες υγιεινής, με μηδενικό μέλλον! Και μέσα σ' όλους αυτούς τους ανθρώπους που βρίσκονται σε κατάσταση «συνωστισμού» περιφέρονται, λένε οι επίσημες στατιστικές (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης), και 4.393 ασυνόδευτα παιδιά, εκ των οποίων περίπου 1100 δεν μπορούν να τα εντοπίσουν. Πολλές δομές έχουν κλείσει επειδή καθυστερούν οι χρηματοδοτήσεις, οι εταίροι μας απορρίπτουν όλα τα αιτήματα για να πάρουν τουλάχιστον αυτά που έχουν συγγενείς σε άλλες χώρες και η Τουρκία χαλαρά αφήνει τις διαρροές για να προστίθενται κάθε μήνα μερικές χιλιάδες ακόμα. Και σαν να μην έφταναν όλα

αυτά, η κυβέρνηση απαγόρευσε στους «φιλοξενούμενους» που μερικοί έχουν κιόλας συμπληρώσει κάποια χρόνια αναγκαστικής παραμονής στα στρατόπεδα, να αποκοτούν ΑΜΚΑ ώστε να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε νοσοκομεία και άλλες απαραίτητες για επιδόματα κ.λπ. υπηρεσίες του δημοσίου. Ακούγονται δε πάρα πολλά για την τύχη ιδίως των ασυνόδευτων παιδιών, την ίδια ώρα που στη Βουλγαρία, εταίρος μας επίσης, αποκαλύφθηκε μεγάλο δίκτυο εμπορίου οργάνων άγνωστης προέλευσης! Όπως έλεγε κι ένας γνωστός ρατσιστής: Εντάξει, μωρέ, παιδιά άλλων είναι, δεν είναι δα και μετοχές για να ανησυχούμε!

Ι.Κ.

02 διεθνή

Η αστάθεια καλά κρατεί

Νέες πρόωρες εκλογές στο ισπανικό κράτος

■ ΤΟΥ Γιώργου Αναστασίου

Για τέταρτη φορά καλούνται στις κάλπες οι υπήκοοι του ισπανικού κράτους μέσα σε μια τετραετία, οπότε αξίζει να ξαναθυμηθούμε τις επισημάνσεις του Δρόμου μετά τις εκλογές του περασμένου Απριλίου: «Είναι αμφίβολο εάν το αποτέλεσμα θα ικανοποιήσει τις προσδοκίες αυτών που έλπιζαν ότι θα ξεπεραστεί η χρόνια πολιτική αστάθεια. Διότι το πρόβλημα αφορά από τη μια την αδυναμία του πολιτικού προσωπικού να υπερβεί την καθημερινότητα των λαϊκών στρωμάτων, κι από την άλλη την επίμονη προσπάθεια εκατομμυρίων υπηκόων σε ορισμένες "επαρχίες" του ισπανικού Στέμματος να αποτινάξουν την κυριαρχία της Μαδρίτης. Ο συνδυασμός αυτών των δύο αιτίων χρωμάτισε και το εκλογικό αποτέλεσμα – ή, ακριβέστερα, την αναπαραγωγή των όρων που δυσκολεύουν τον σχηματισμό μιας σχετικά έστω σταθερής κεντρικής κυβέρνησης»*. Από τότε που γράφτηκαν αυτές οι γραμμές δεν άλλαξαν και πολλά σε ό,τι αφορά τη διαχείριση του προβλήματος, αφού ο σοσιαλιστής υπηρεσιακός πρωθυπουργός Σάντσεθ και ο επικεφαλής των Podemos Ιγκλέσιας (νικητής και χαμένος αντίστοιχα των τελευταίων εκλογών) δεν κατάφεραν να συμφωνήσουν σε μια μορφή συγκυβέρνησης: ο πρώτος έδινε λίγα και ο δεύτερος ζητούσε πολλά. Ακόμη κι αν τα έβρισκαν όμως, θα έπρεπε να γοητεύσουν μερικούς ακόμη βουλευτές από το αυτονομιστικό στρατόπεδο για να φτάσουν την περιπόθητη κοινοβουλευτική πλειοψηφία των 176 εδρών. Αλλά, μιας κι αυτό δεν συνέβη, κανείς αυτονομιστής δεν αναγκάστηκε να απαντήσει στο δίλημμα: παροχή ανοχής στην Κεντροαριστερά, ή κίνδυνος επιστροφής μιας διασπασμένης αλλά ακόμη πιο σκληρής ισπανικής Δεξιάς στην εξουσία;

Δεν αναμένεται εύκολη λύση από τις κάλπες

Όσο κι αν ακούγεται περίεργο, το κλειδί της κυβερνησιμότητας το κρατούν οι αυτονομιστές – που στις τελευταίες εκλογές πήραν πάνω από 10%, στερώντας τη δυνατότητα κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας σε οποιονδήποτε «αμιγώς ισπανι-

κό» συνδυασμό. Η μοναδική άλλη διέξοδος θα ήταν η συνεργασία Κεντροαριστεράς και Δεξιάς. Καμία πλευρά όμως δεν έδειξε διάθεση να αυτοθυσιαστεί για να βγάλει το ισπανικό κράτος από την αστάθεια. Αυτό διαπίστωσε και ο Ισπανός βασιλιάς μετά τις συναντήσεις του με όλους τους πολιτικούς αρχηγούς, πλην των επικεφαλής της καταλανικής και βασκικής Αριστεράς, που αρνήθηκαν να πάνε στο παλάτι για διαβουλεύσεις τη στιγμή που αναμένεται η έκδοση της απόφασης του ειδικού δικαστηρίου της Μαδρίτης για τους Καταλανούς «στασιαστές». Έτσι φτάσαμε στην προκήρυξη εκλογών για τις 10 Νοεμβρίου.

Σε αυτό το κλίμα, οι δημοσκοπήσεις δίνουν και παίρνουν: το PSOE του Σάντσεθ και το δεξιό Λαϊκό Κόμμα εμφανίζονται ελαφρά κερδισμένοι, κι όλοι οι άλλοι λίγο ή πολύ χαμένοι. Το πρόβλημα είναι ότι, εάν τα προγνωστικά επιβεβαιωθούν, για μια ακόμα φορά οι βασικοί συσχετισμοί δεν αλλάζουν. Αυτό που όλοι αγνοούν –και φοβούνται ιδίως το PSOE και οι Podemos– είναι το πόσο θα αυξηθεί η αποχή: το εκλογικό ακροατήριο της ισπανικής Κεντροαριστεράς μοιάζει απηυδισμένο από την αδυναμία επίτευξης συμφωνίας, και μπορεί να επιλέξει κάποια άλλη δραστηριότητα για την Κυριακή των εκλογών... Εκεί ποντάρουν οι τρεις σχηματισμοί της ισπανικής Δεξιάς, και ιδίως το ανασυγκροτούμενο Λαϊκό Κόμμα, ελπίζοντας να ξαναμπούν στο παιχνίδι.

Αλλαγή ρόλου για τους αυτονομιστές;

Εξίσου μεγάλο ερώτημα πάντως εί-

ναι πόσο νερό θα βάλουν στο κρασί τους οι αυτονομιστές όταν το δίλημμα που προαναφέραμε επανέλθει. Η κατάρρευση των ψευδαισθήσεων ότι η ανεξαρτησία μπορεί να κερδηθεί σχετικά εύκολα έχει βαθύνει το χάσμα μεταξύ «ρεαλιστών» (που καλοβλέπουν μια προσέγγιση με την ισπανική Κεντροαριστερά) και «ριζοσπαστών» (που έχουν λιγότερο άγχος για το ποιος θα κυβερνά το ισπανικό κράτος). Εάν αρκετοί αυτονομιστές σπάσουν το ταμπό της συνεργασίας με την ισπανική Κεντροαριστερά, το οποίο στέκεται ακόμη όρθιο λόγω της καταστολής, μπορεί να αλλάξουν ρόλο: από παράγοντες αστάθειας, να συμβάλλουν σε μια σχετική έστω σταθεροποίηση μιας κεντροαριστερής κυβέρνησης ως «μικρότερο κακό». Με την προϋπόθεση βέβαια το σύνολο των εδρών PSOE και Podemos να υπερβαίνει και πάλι σαφώς αυτό της τριχοτομημένης Δεξιάς. Σε αυτήν την περίπτωση η Δεξιά θα προσβλέπει σε μια αποτυχία της κεντροαριστερής κυβέρνησης τόσο στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα (όπου οι προοπτικές κάθε άλλο παρά είναι λαμπρές) όσο και στη διαχείριση του «εθνικού» προβλήματος, ώστε να επιστρέψει επιτέλους στην εξουσία. Είτε έτσι είτε αλλιώς, η διάψευση των προσδοκιών βαθιάς αλλαγής, που είχαν καλλιεργηθεί τόσο από την ανάδυση των πάλαι ποτέ ριζοσπαστών Podemos όσο και από την καταλανική έκρηξη, κάνουν το βαθύ κράτος της Μαδρίτης να ελπίζει σε μια ανάσα για 5-10 χρόνια...

* Βλ. «Τι (δεν) άλλαξε στην Ισπανία» (φύλλο 453, σελ. 16-17).

γυρίζει

Πάρ' τον έναν, χτύπα τον άλλο

Οι εκλογές της Τρίτης στο Ισραήλ, που πραγματοποιήθηκαν μόλις 5 μήνες μετά την τελευταία εκλογική αναμέτρηση, δεν έλυσαν το πρόβλημα διακυβέρνησης του κατοχικού κράτους. Και οι δύο βασικοί ανταγωνιστές, ο απερχόμενος ακροδεξιός πρωθυπουργός Νετανιάχου και ο απόστρατος σιωνιστής στρατηγός Γκαντζ, σημείωσαν ελαφρά πτώση, με την Μπλε-Άσπρη συμμαχία του Γκαντζ να βγάζει 33 έδρες (-2) και το Λικούντ του Νετανιάχου 31 (-4) σε σύνολο 120. Τώρα και οι δύο μιλούν για σχηματισμό «κυβέρνησης εθνικής ενότητας», αλλά ταυτόχρονα έχουν αρπαχτεί, αφού αμφότεροι διεκδικούν την πρωθυπουργία. Τον διαιτητή θα κάνουν ίσως τα οικονομικά, σεξουαλικά κ.ά. σκάνδαλα που ταλάνίζουν σταθερά την ισραηλινή πολιτική τάξη: όποιος βγάλει στη φόρα ακόμη περισσότερα άπλυτα για τον αντίπαλό του, θα κερδίσει πόντους... Για τους Παλαιστίνιους πάντως όλα αυτά έχουν μικρή σημασία: τόσο ο Γκαντζ όσο και ο Νετανιάχου συναγωνίζονται στην επίδειξη ρατσιστικού πνεύματος εναντίον των «βρωμοαράβων» και σε υποσχέσεις για την οριστική καθυπόταξή τους. Το ίδιο ισχύει και για όλα τα υπόλοιπα κόμματα που ψηφίζονται από μια ισραηλινή κοινωνία η οποία βαυκαλίζεται ότι θα μπορεί εσασί να κρατά υπόδουλους και περιορισμένους σε όλο και στενότερα εδάφη τους γηγενείς κατοίκους της Παλαιστίνης: από τις σιωνιστικές οργανώσεις των φανατικών ραβίνων και την «κοσμική» ακροδεξιά του Λίμπερμαν και της Σακέντ ως την ισραηλινή σιωνιστική «αριστερά». Η τελευταία πάντως πνέει τα λοίσθια, όντας πλέον πολύ μετριοπαθής για τα γούστα του μέσου ισραηλινού: χαρακτηριστικά, το ιστορικό Εργατικό Κόμμα (που κάποτε σχημάτιζε κυβερνήσεις) βρίσκεται σταθερά, εδώ και χρόνια, κάτω από το 5%.

Ανάμεσα πάντως στους Γκαντζ-Νετανιάχου και στα υπόλοιπα 6 ισραηλινά κόμματα που ανέδειξαν βουλευτές μεσολαβεί η τρίτη κοινοβουλευτική δύναμη, που λείπει από τις περισσότερες αναλύσεις: πρόκειται για την Ενιαία Λίστα, στην οποία συμμετέχουν όλα τα αριστερά παλαιστινιακά κόμματα των «Αράβων Ισραηλινών» – όπως ονομάζει το κατοχικό κράτος την μειοψηφία των Παλαιστινίων που δεν διώχθηκε το 1948 και ζει εντός των ισραηλινών συνόρων με καθεστώς πολίτη Β' κατηγορίας. Η Ενιαία Λίστα πήρε 10,6% και έβγαλε 13 έδρες. Σημαντική επιτυχία, που όμως καμιά επίδραση δεν θα έχει στις ενδοϊσραηλινές πολιτικές εξελίξεις: οι Παλαιστίνιοι που παρέμειναν εντός του ισραηλινού κράτους θεωρούνται απόβλητοι, οι βουλευτές και τα στελέχη των κομμάτων τους διώκονται ανηλεώς, οπότε δεν υπάρχει γι' αυτούς μετεκλογικός ρόλος. Άλλωστε τα αισθήματα είναι αμοιβαία...

02 **διεθνή**

Ο σαουδαραβικός περισπασμός

Οι απειλές προς το Ιράν δεν συγκαλύπτουν τις αντιθέσεις στο δυτικό στρατόπεδο

■ Κείμενα: Ερρίκος Φινάλης

Οι έγκυροι Δυτικοί αναλυτές μοιάζουν σαστισμένοι από την ισχύ του πλήγματος στη Σαουδική Αραβία (τόσα χρόνια που οι Σαουδάραβες ανέσκαπταν την Υεμένη και έθαβαν δεκάδες χιλιάδες αμάχων στα ερείπια που σώρευαν οι βόμβες τους προφανώς όλα πήγαιναν πρίμα). Αλλά ακόμη πιο αμήχανοι είναι όταν επιχειρούν να εξηγήσουν την μέχρι τώρα προσεκτική αντίδραση του Τραμπ, τον οποίο έχουν βαφτίσει πολεμοχαρή, φανατικό, τρελό και πάει λέγοντας. Γιατί λοιπόν ο «τρελός» δεν εξαπολύει τον Αρμαγεδώνα επί του Ιράν; Μια τέτοια αντίδραση θα ικανοποιούσε βέβαια τους κάθε απόχρωσης αντιπάλους του: από τους νεοσυντηρητικούς και τα γεράκια των πολεμοχαρών σιωνιστικών και άλλων λόμπι που ξημεροβραδιάζονται φαντασιώνοντας τη μετατροπή της Τεχεράνης σε Χιροσίμα, ως τους Δημοκρατικούς και λοιπούς φιλελεύθερους θεματοφύλακες της παλιάς καλής παγκοσμιοποίησης και των ανθρωπιστικών(...) πολέμων της. Κι όμως, ο Τραμπ παραμένει επιφυλακτικός: «Δεν επιτέθηκαν σε εμάς, αλλά στη Σαουδική Αραβία», έλεγε την επαύριο της επίθεσης σε όσους πίεζαν φορτικά για άμεσο χτύπημα του Ιράν, προσθέτοντας ότι «πρώτα θα διαβουλευθούμε με τους Σαουδάραβες, και βλέπουμε».

Ο Τραμπ απλά διαπιστώνει την πραγματικότητα, η οποία βέβαια δεν αρέσει στους πρωταγωνιστές των ανθρωπιστικών πολέμων της Δύσης: το Αφγανιστάν παραμένει ναρκοπέδιο, το Ιράκ «απελευθερώθηκε» από τις ΗΠΑ για να καταλήξει υπό τον έλεγχο της... Τεχεράνης, η δυτική επέμβαση ενάντια στον Άσαντ έδωσε τη Συρία στο πιάτο σε Ρωσία και Ιράν, κ.ο.κ.

Προχθές μάλιστα, απαντώντας σε εξέχοντα γερουσιαστή των Ρεπουμπλικανών που τον κατηγορούσε ότι δείχνει αδυναμία απέναντι στο Ιράν, έλεγε: «Είναι πολύ εύκολο να ξεκινήσεις μια επίθεση. Αλλά ας μας πει ο γερουσιαστής Λίντσεϊ Γκρέιαμ, πώς πήγε μέχρι τώρα η ανάμιξη των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή; Τι αποτελέσματα είχε; Τι πέτυχε η επέμβαση στο Ιράκ;». Ο Τραμπ απλά διαπιστώνει την πραγματικότητα, η οποία βέβαια δεν αρέσει στους πρωταγωνιστές των λεγόμενων ανθρωπιστικών επεμβάσεων της Δύσης: το Αφγανιστάν παραμένει ναρκοπέδιο, το Ιράκ «απελευθερώθηκε» από τις ΗΠΑ για να καταλήξει υπό τον έλεγχο της... Τεχεράνης, η δυτική επέμβαση ενάντια στον Άσαντ έδωσε τη Συρία στο πιάτο σε Ρωσία και Ιράν, κ.ο.κ. Είναι πλέον πασιφανές (και είναι επίσης βασική αιτία της ενδόρρηξης στο δυτικό μπλοκ και του ενδοαμερικανικού εμφυλίου): ο «τρελός» θέλει –άλλο αν και πόσο μπορεί– να βάλει τέλος σε αυτές τις κοστοβόρες και

αποτυχημένες εμπλοκές και να εφαρμόσει ένα δικό του, διαφορετικό πρόγραμμα για την ανάκτηση της απωλεσθείσας ισχύος του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού.

Ο Τραμπ δεν θέλει να πατήσει το κουμπί...

Έτσι, ο Αμερικανός πρόεδρος αντιμετωπίζει την επίθεση που δέχτηκε η Σαουδική Αραβία ως έναν ακόμη περισπασμό στο ξεδίπλωμα της στρατηγικής του. Εξίσου καθαρό είναι ότι δεν πιστεύει πως το Ιράν είναι εύκολος στόχος, κι ας βαυκαλίζονται τα γεράκια του ότι μπορεί να τιμωρηθεί η Τεχεράνη χωρίς συνέπειες για τις ΗΠΑ. Στο θέμα αυτό, ο Τραμπ ακούει πολύ προσεκτικά το βορειοαμερικανικό στρατιωτικό επιτελείο, κι όχι τους φανατικούς ή/και τα ενεργούμενα Ισραηλινών κ.ά. που τον καλούν να πατήσει το κόκκινο κουμπί... Εξάλλου, κύριο αντίπαλο των ΗΠΑ και του σχεδίου του «Πρώτα η Αμερική» θεωρεί το Πεκίνο και τους πολυλαπούς Δρόμους του Μεταξιού με τους

οποίους οι Κινέζοι διεισδύουν πια παντού – όχι την Τεχεράνη. Γι' αυτό και επιχειρεί, παρά τους περισπασμούς και τις αντίθετες επιλογές «φίλων» και αντιπάλων που του χαλάνε διαρκώς το πρόγραμμα, να πλέξει ένα δίχτυ από κυρίως οικονομικά (για την ώρα τουλάχιστον...) μέτρα που θα συγκρατεί την Κίνα. Για τον ίδιο λόγο κάνει ό,τι μπορεί για να αποτρέψει μια στρατηγική συμμαχία Πεκίνου-Μόσχας, όπως και τον απογαλακτισμό της Ευρώπης από τις ΗΠΑ. Τέτοιου είδους είναι οι προτεραιότητές του, κι όχι να πέσει πάνω στην Τεχεράνη καβάλα σε βαλλιστικό πύραυλο ως άλλος επισημαγός Κονγκ (καλό θα ήταν να ξαναδούν ορισμένοι το καταπληκτικό Dr Strangelove του Κιούμπρικ...). Φυσικά, λόγω των διαρκών περισπασμών

Μορμόνοι και... Πολεμιστές Χωρίς Σύνορα

Υπάρχουν δύο νέα πρόσωπα στη διοίκηση Τραμπ, που αναμένεται να παίξουν ρόλο στη νέα διελκυστίνδα μεταξύ «κατευναστών» και «φιλοπόλεμων» με επίδοκο τον τρόπο αντιμετώπισης του Ιράν. Το πρώτο είναι ο νέος σύμβουλος εθνικής ασφαλείας των ΗΠΑ, τον οποίο παρουσίασε την Τετάρτη ο Τραμπ και παίρνει τη θέση του κακίν-κακώς αποπεμφθέντος Μπόλτον*. Πρόκειται για τον Ρόμπερτ Ο'Μπράιεν [βλ. την επάνω φωτογραφία], που κι αυτός διαθέτει πλούσια καριέρα στην Ουάσιγκτον – και ταυτόχρονα είναι ο πρώτος Μορμόνος που ανέρχεται σε τόσο υψηλό αξίωμα. Ο Ρεπουμπλικανός Ο'Μπράιεν διατέλεσε εκπρόσωπος των ΗΠΑ στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ επί Μπους, εποχή στην οποία συνεργάστηκε στενά με τον Μπόλτον. Τις υπηρεσίες του χρησιμοποίησε όμως στη συνέχεια και η υπουργός Εξωτερικών της κυβέρνησης Ομπάμα, η Χίλαρι Κλίντον. Στο βιβλίο του «Ενώ η Αμερική κοιμόταν», όπου εκθέτει την άποψή του για το πώς οι ΗΠΑ θα ανακτήσουν τον διεθνή ηγετικό ρόλο τους, ο νέος σύμβουλος εθνικής ασφαλείας, εκθέτει απόψεις παρεμφερείς με αυτές του αποπεμφθέντος Μπόλτον. Έτσι, εκτιμάται

ότι ο διορισμός του αποτέλεσε μια ακόμη προσπάθεια του πανταχόθεν βαλλόμενου Τραμπ να κατευνάσει τα λεγόμενα γεράκια. Μέχρι την Τετάρτη, ο Ο'Μπράιεν ήταν «ειδικός προεδρικός απεσταλμένος για υποθέσεις ομηρίας». Στα πλαίσια αυτά, η τελευταία μεγάλη επιτυχία του ήταν η επιστροφή στις ΗΠΑ του... Αφροαμερικανού ράπερ ASAP Rocky, ο οποίος είχε συλληφθεί και προφυλακιστεί στη Σουηδία για επίθεση σε μετανάστη! Το δεύτερο νέο σχετικά πρόσωπο είναι ο Μαρκ Έσπερ [βλ. την κάτω φωτογραφία], που το καλοκαίρι οριστικοποιήθηκε ως αντικαταστάτης του επίσης αποπεμφθέντος από τον Τραμπ υπουργού Άμυνας Τζιμ Μάτις. Να θυμίσουμε εδώ ότι ο Μάτις, επονομαζόμενος και «τρελό σκυλί», ανήκε στη συνομοταξία του Μπόλτον: πίεζε τον Τραμπ να προχωρήσει σε στρατιωτικές επεμβάσεις και να κλιμακώσει τη σύγκρουση στη Συρία – εξ ου και η αποπομπή του, που δυσaráεστησε σφόδρα το βαθύ κράτος της Ουάσιγκτον. Ο αντικαταστάτης του, που πήρε μήνες για να οριστικοποιηθεί, συνιστά κι αυτός μια κίνηση κατευνασμού του στρατιωτικοβιομηχανικού κατεστημένου από τον Τραμπ: μέχρι πρότινος ήταν

ο βασικός λομπίστας της Raytheon, μίας από τις μεγαλύτερες εταιρίες του στρατιωτικοβιομηχανικού συμπλέγματος των ΗΠΑ με παρακλάδια σε όλο τον κόσμο. Η Raytheon, που στο λογότυπό της γράφει «Πολεμιστές Χωρίς Σύνορα»(!), νοικιάζει ιδιωτικούς στρατούς και κατασκευάζει οπλικά συστήματα (είναι ο μεγαλύτερος διεθνώς κατασκευαστής στρατιωτικών πυραύλων κάθε είδους), ραντάρ κ.λπ. Μέχρι στιγμής, πάντως, ο Έσπερ κρατά χαμηλό προφίλ και διαβεβαιώνει ότι υλοποιεί την «εθνική αμυντική στρατηγική», αποφεύγοντας –σε αντίθεση με τον προκατόχο του– να αμφισβητεί ανοιχτά τις εκάστοτε επιλογές του Τραμπ. Την ίδια στιγμή, από το υπουργείο του «διαρρέουν» στα μεγάλα αμερικανικά ΜΜΕ, τα οποία αντιπολιτεύονται τον Τραμπ, απόψεις και πληροφορίες οι οποίες συντηρούν το πολεμικό κλίμα και πιέζουν στην κατεύθυνση «δυναμικής αντιμετώπισης της ιρανικής απειλής».

* Βλ. τα άρθρα «Οι γεωπολιτικοί ανταγωνισμοί αναστατώνουν τη διεθνή σκηνή» και «Ο Τραμπ προσπαθεί να (ξανα)βάλει τάξη στο σπίτι του» (φύλλο 466, σελ. 7 και 16-17 αντιστοίχως).

διεθνή 02

και όχι μόνο, ο Τραμπ εκπέμπει αντιφατικά μηνύματα – ιδίως όταν προσπαθεί να καλοπιάνει τα φιλοπόλεμα λόμπι, καθώς δεν του έχουν μείνει και πολλοί «επιφανείς» υποστηρικτές. Έχει όμως βάλει πολύ νερό στο φιλοσιωνιστικό και αντισιιτικό κρασί του, όπως έχει κάνει και σε αντίστοιχες εμπλοκές των ΗΠΑ σε άλλες γειτονίες του κόσμου – χαρακτηριστικό παράδειγμα η Βόρεια Κορέα. Δεν μοιάζει λοιπόν τόσο έτοιμος όσο παλιότερα να παρασυρθεί στα επικίνδυνα παιχνίδια που σχεδιάζει η ισραηλινή ηγεσία (ούτε αυτή βρίσκεται πια στην καλύτερη κατάσταση). Η εκδίωξη του Μπόλτον (όπως και παλιότερα του υπουργού Άμυνας Μάτις) έχει τη ρίζα της στο γεγονός ότι ο Αμερικανός πρόεδρος δεν επιθυμεί ως τώρα μια αβέβαιης έκτασης και έκβασης σύγκρουση. Αυτό δεν σημαίνει ότι μπορεί ανενόχλητος να υλοποιήσει τις επιλογές του, κάθε άλλο: συντηρητικοί και προοδευτικοί, εκτός και εντός εισαγωγικών, σπρώχνουν στην επιστροφή σε πολεμικές περιπέτειες. Αποφεύγοντας να απαντήσουν στο ερώτημα του «τρελού», που τους υπενθυμίζει ότι όλες στέφθηκαν από μεγαλοπρεπέστατες αποτυχίες... Δεν αποκλείεται βέβαια και το ενδεχόμενο μιας κίνησης αντιπερισπασμού από τον Τραμπ ώστε να μειωθούν οι επικρίσεις εναντίον του: ένα «συμβολικό» χτύπημα στο Ιράν, μια δυναμική παρέμβαση στην «πίσω αυλή» των ΗΠΑ ή κάτι παρόμοιο.

Η πραγματικότητα, η αστάθεια και τα συμπεράσματα

«Θα φτιάξουμε μια συμμαχία που θα επεξεργαστεί ένα πρόγραμμα αποτροπής της ιρανικής απειλής», είπε ο Πομπέο στη διάρκεια της επίσκεψής του στη Σαουδική Αραβία. Δύο μεγάλα «θα» σε μία μόνο πρόταση είναι ενδεικτικά της κατάστασης: ούτε συμμαχία υπάρχει στο πάλαι ποτέ Δυτικό στρατόπεδο, ούτε πρόγραμμα. Μάλιστα, αφού μέχρι στιγμής συγκρατήθηκε η αύξηση των τιμών του πετρελαίου, κανείς δεν μοιάζει αρκετά πανικοβλημένος ώστε να προβεί στις αναγκαίες υποχωρήσεις για να υλοποιηθούν τα «θα». Αν οι προσδοκίες για έλεγχο του προβλήματος διαψευστούν, η αιτία θα βρίσκεται αλλού (δομική παγκόσμια κρίση,

δράση κερδοσκοπών κ.λπ.), και η Aramco θα είναι απλώς μια προσχηματική εξήγηση προς μαζική κατανάλωση. Κατά τα άλλα, υπάρχουν και δυνάμεις που παράγουν και εξάγουν πετρέλαιο και αέριο (η Ρωσία ανήκει σε αυτήν την κατηγορία) και άρα δεν δυσφορούν από την οικονομική ένεση που συνιστά μια «λογική» αύξηση. Η Κίνα, αντίθετα, όντας ο μεγαλύτερος εισαγωγέας πετρελαίου παγκοσμίως, δέχεται μεγάλη πίεση...

Για να επιστρέψουμε στην επίμαχη περιοχή, η βροχή των αλληπάλληλων επεισοδίων συντηρεί την παρατεταμένη αστάθεια στη Μέση Ανατολή. Η απόπειρα αναγόρευσης του Ιράν, της Χεζμπολά κ.λπ. σε εχθρό των ΗΠΑ «σχεδόν ισότιμο με την Κίνα και τη Ρωσία» (αυτά τα λόγια έβαλαν οι New York Times στο στόμα του στρατηγού Κένεθ ΜακΚένζι, διοικητή των αμερικανικών δυνάμεων στην ευρύτερη Μέση Ανατολή, που έσπευσε την επόμενη μέρα να τους διαψεύσει) οπωσδήποτε θα ενισχύσει την αστάθεια. Ταυτόχρονα, θα κάνει όλο και πιο φανερή τη συστημική ενδόρρηξη σε διεθνές επίπεδο, και ιδίως τον εμφύλιο που διασπά το βορειοαμερικανικό κατεστημένο. Βγαίνουν πάντως δύο συμπεράσματα που όλοι σχεδόν οι έγκυροι

Δυτικοί αναλυτές αποφεύγουν να αναφέρουν. Το πρώτο είναι η επιβεβαίωση της δύσης της Δύσης, που υπογραμμίζεται και από το ότι οι Ιρανοί νιώθουν ότι μπορούν να κάνουν «προκλητικές» δηλώσεις: «Ο λαός της Υεμένης ασκεί το νόμιμο δικαίωμά του στην άμυνα», είπε χαρακτηριστικά ο Ιρανός πρόεδρος Ρουχανί αντί να ακολουθήσει τους υπόλοιπους διεθνείς ηγέτες στην καταδίκη της επίθεσης. Δείγμα κι αυτό του πόσο έχει μειωθεί ο τρόμος που κάποτε ασκούσε η Ουάσιγκτον. Το δεύτερο συμπέρασμα είναι ακριβώς το γεγονός που επισήμανε ο Ρουχανί: οι Υεμενίτες, αν και ματωμένοι και κατεστραμμένοι από τεσσεράμιση χρόνια σαουδαραβικής επέμβασης, απάντησαν – και τις εκρήξεις που προκάλεσαν τις άκουσε καλά όλη η υφήλιος. Πέρασε η εποχή που ένα παντοδύναμο σύστημα διεθνών σχέσεων, με καθορισμένες ιεραρχίες και ρόλους, υποχρέωνε τους λαούς να υπομένουν ανήμποροι τα πάνδεινα.

Ποιος χτύπησε την Aramco, και γιατί;

Η Τεχεράνη αρνείται οποιαδήποτε σχέση με την επίθεση στα διυλιστήρια της Aramco στη Σαουδική Αραβία. Εξάλλου την ευθύνη ανέλαβαν οι αντάρτες Χούθι της Υεμένης, η οποία εδώ και τεσσεράμιση χρόνια έχει μετατραπεί σε κρανίου τόπο λόγω της σαουδαραβικής επέμβασης*. Δεν έχει σημασία: οι Δυτικοί κατηγορούν την Τεχεράνη ως αυτουργό. Και υπόσχονται να δώσουν στη δημοσιότητα αποδείξεις – ακόμα βέβαια αναμένουμε τις αποδείξεις για την ιρανική ενοχή στις εκρήξεις που σημειώθηκαν σε τάνκερ τον περασμένο Ιούνιο**. Το μοναδικό στοιχείο το οποίο (ισχυρίζονται ότι) έχουν οι Σαουδάραβες είναι ότι τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη που πραγματοποίησαν την επίθεση στην Aramco είναι ιρανικής κατασκευής. Στοιχείο αμφισβητούμενο, που κι αν ίσχυε θα ήταν εφάμιλλο με το γεγονός ότι αμερικανικής, βρετανικής, γαλλικής και γερμανικής κατασκευής είναι οι χιλιάδες βόμβες και οι πύραυλοι που ρίχνουν τα σαουδαραβικά αεροσκάφη στην Υεμένη – χωρίς κανείς να χαρακτηρίζει επιτιθέμενα κράτη τις ΗΠΑ και Σία.

Οι Υεμενίτες αντάρτες δήλωσαν ότι η επίθεσή τους στα σαουδαραβικά διυλιστήρια αποτελεί απάντηση στα εγκλήματα πολέμου της πετρομοναρχίας: «Η μοναδική επιλογή για το σαουδαραβικό καθεστώς, αν θέλει να αποφύγει νέα και ισχυρότερα πλήγματα, είναι να σταματήσει την επίθεση στην Υεμένη» δήλωσε ο Γιαχιά Σαρίε, εκπρόσωπος των Χούθι. Έτσι και τα μεγάλα δυτικά ΜΜΕ αναγκάστηκαν να αναφερθούν σε ένα εγκλημα πολέμου διάρκειας που ως τώρα περνούσε στα φιλά και το οποίο αγνούσε έτσι η πλειοψηφία της δυτικής κοινής γνώμης, αφού η σκοταδιστική σαουδαραβική μοναρχία αποτελεί πολύτιμο σύμμαχο που έπρεπε να μείνει

στο απυρόβλητο... Ακόμη και η φρικιαστική δολοφονία του Κασόγκι στο σαουδαραβικό προξενείο της Κωνσταντινούπολης γρήγορα ξεχάστηκε – όπως και οι «έρευνες» για την άμεση ανάμιξη στο εγκλημα του πανίσχυρου Σαουδάρaba διαδόχου Μοχάμαντ μπιν Σαλμάν, τον οποίο σπεύδουν πάλι να συναντήσουν και να καλοπιάνουν ο Πομπέο και άλλοι Δυτικοί αξιωματούχοι.

Από την άλλη, η επιλογή του στόχου ήταν καίρια: η Aramco από μόνη της είναι ένα μεγαθήριο που αντιπροσωπεύει το 87% των εσόδων του σαουδαραβικού προϋπολογισμού, και σχεδόν το μισό ΑΕΠ της χώρας. Το δε συγκεκριμένο διυλιστήριο που χτυπήθηκε καίρια από τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη θεωρείται το μεγαλύτερο στον κόσμο. Είχαν προηγηθεί άλλες, μικρότερης έκτασης επιθέσεις των Χούθι σε σαουδαραβικούς στόχους. Όμως, στα πλαίσια της αποσιώπησης των όσων πράττει η Σαουδική Αραβία στην Υεμένη, πέρασαν στα φιλά: πρόκειται για επιθέσεις με μη επανδρωμένα αεροσκάφη σε συστοιχίες ραντάρ των σαουδαραβικών πυραύλων Patriot, σε αγωγούς και σε ένα μικρότερο κοίτασμα πετρελαίου. Αυτή τη φορά το πλήγμα ήταν πολύ ισχυρότερο – και επιπλέον αντιμετωπίστηκε από τα «γεράκια» ως ευκαιρία για όξυνση της αντιιρανικής καμπάνιας τους. Οι συνέπειες βέβαια για αυτό καθαυτό το διεθνές εμπόριο πετρελαίου θα είναι παροδικές. Αλλά το γόπτρο της πετρομοναρχίας και των Δυτικών φίλων της έχει τρωθεί αποφασιστικά από τους «ξυπόλητους» Υεμενίτες.

* Βλ. μεταξύ άλλων «Νέα εκατόμβη στην Υεμένη» (φύλλο 465, σελ. 20).

** Βλ. «Το Ιράν αντιστέκεται» (φύλλο 460, σελ. 7).

Η «ταυτότητα» ενός κολοσσού

أرامكو السعودية
saudi aramco

1933: Συμφωνία του Σαουδάρaba μονάρχη Αμπντούλ Αζίζ αλ-Σαούντ με την αμερικανική Standard Oil.
1938: Έναρξη άντλησης πετρελαίου σε μεγάλη κλίμακα.
1944: Ίδρυση της Aramco (Standard Oil, Texaco και Σαουδάραβες), στην

οποία προσχωρούν Exxon και Mobil.
1973-76: Το σαουδαραβικό κράτος αγοράζει τις αμερικανικές μετοχές στην Aramco (γίνεται 100% κρατική).
1988-93: Ονομάζεται Saudi Aramco και αναλαμβάνει όλη την αλυσίδα παραγωγής, διύλισης και διανομής.

► Μέγεθος: **6η** μεγαλύτερη εταιρία στον κόσμο, με ετήσια έσοδα 322 δισεκατομμύρια ευρώ (στοιχεία 2018).

► Ετήσια κέρδη: **100** δισεκατομμύρια ευρώ (η πιο κερδοφόρα εταιρία παγκοσμίως – δεύτερη η Apple με 54 δισεκατομμύρια).

► Αποδεδειγμένα αποθέματα: **290** δισεκατομμύρια βαρέλια (τα δεύτερα μεγαλύτερα στον κόσμο μετά τη Βενεζουέλα).

► Ημερήσια παραγωγή: **12** εκατομμύρια βαρέλια (η δεύτερη μεγαλύτερη στον κόσμο μετά τις ΗΠΑ).

02 **διεθνή**

ΟΗΕ και Ε.Ε. «κλείνουν το μάτι» στην Άγκυρα

Ισχυρές πιέσεις σε Ελλάδα και Κύπρο για αποδοχή τετελεσμένων

■ του Γιώργου Πατέλη

Ποιος θυμάται τις απειλές για επιβολή κυρώσεων σε βάρος της Τουρκίας με αφορμή την «κατάφωρη παραβίαση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κύπρου» για τις γεωτρήσεις στην υφαλοκρηπίδα του νησιού; Ποιος θυμάται τους πανηγυρισμούς του επίσημου πολιτικού κόσμου για τον «θρίαμβο» της «εθνικής γραμμής» και την επιβεβαίωση της «ευρωπαϊκής αλληλεγγύης»;

Την στιγμή που η Άγκυρα ολοκλήρωσε την πρώτη φάση των ερευνών και γεωτρήσεων στην Κύπρο και έβαλε πλώρη για επανάληψη των τετελεσμένων στη θαλάσσια περιοχή του Καστελόριζου, εντός της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, ΟΗΕ και Ε.Ε. σιωπούν εκκωφαντικά και αρνούνται πεισματικά να προχωρήσουν στην εφαρμογή των αποφάσεων που, με περισσότερη υποκρισία, αποφάσισαν από μόνοι τους.

Και η εκκωφαντική σιωπή συνοδεύεται με ασφυκτικές πιέσεις σε Ελλάδα και Κύπρο να αναγνωρίσουν τις πειρατικές, κατά παράβαση κάθε διεθνούς κανόνα και δικαίου, διεκδικήσεις της Άγκυρας όχι μόνο στον διαμοιρασμό των φυσικών πόρων της Ν.Α. Μεσογείου αλλά και αυτής ακόμα της διάλυσης της υπόστασης της Κυπριακής Δημοκρατίας και του διαμοιρασμού του Αιγαίου στον 250 μεσημβρινό.

Ο γ.γ. του ΟΗΕ στηρίζει τη διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας

Ο Αντόνιο Γκουτιέρρες, γ.γ. του ΟΗΕ δεν άκουσε τίποτα για τις παράνομες γεωτρήσεις της Τουρκίας στην κυπριακή υφαλοκρηπίδα. Δεν άκουσε τίποτα για τα σχέδια προσάρτησης της κατεχόμενης Αμμοχώστου από τις δυνάμεις κατοχής. Πιθανά να «ξέχασε» και τα ομόφωνα ψηφίσματα του οργανισμού που προΐστανται σχετικά με την κατεχόμενη Κύπρο. Το μοναδικό μέλημα του γ.γ. είναι η συνεχής και εκβιαστική αποστολή της ειδικής απεσταλμένης Τζέιν Χολ Λουτ και η εκβιαστική απαίτηση «επίλυσης» του Κυπριακού με διάλυση της

Σε ένα χαοτικό διεθνές σκηνικό με πρωταγωνιστή τις τεράστιες γεωπολιτικές αναστατώσεις η Ελλάδα και η Κύπρος απειλούνται. Είναι οι συνέπειες της έλλειψης κάθε σχεδιασμού έναντι των επεκτατικών βλέψεων της Τουρκίας και η καλλιέργεια του μύθου ότι οι δυτικοί «σύμμαχοι» θα αποτρέψουν τα «χειρότερα»

Κύπρου. Σε πρόσφατη δήλωσή του, στο Κυπριακό Πρακτορείο, ξεκαθάρισε τις προτεραιότητες του: «Το μήνυμά μου είναι πως είναι πολύ σημαντικό να έλθουν ταχέως σε συμφωνία στους όρους αναφοράς για να μπορέσουμε να ξεκινήσουμε ουσιαστικές διαπραγματεύσεις, (...) στη βάση του έργου που έγινε, κυρίως στο Κραν Μοντάνα». Δηλαδή, ο Αν. Γκουτιέρρες απαιτεί επανέναρξη συνομιλιών τη στιγμή που η Τουρκία απειλεί επίσημα την Κύπρο με νέα εισβολή, που παραβιάζει κατάφωρα την κυριαρχία της και ετοιμάζει νέο εποικισμό της κατεχόμενης Αμμοχώστου. Και όλα αυτά αδιαμαρτύρητα από την ελληνική και κυπριακή ηγεσία χωρίς καμιά διεθνή διπλωματική ή νομική πρωτοβουλία καταδίκης πολεμικών απειλών και τετελεσμένων. Σε ποια άλλη χώρα του κόσμου συμβαίνουν αυτά χωρίς να «κουνιέται φύλλο»;

Η Αγγλία εγγυήτρια δύναμη της Τουρκίας

Παρά το γεγονός ότι το Λονδίνο προετοιμάζει την «με κάθε τιμήμα» έξοδο του από την Ε.Ε. η κυβέρνηση Τζόνσον αποσαφήνι-

σε στις 20/9 ότι ενώ προτίθεται να «αποχωρήσει από τις ομάδες εργασίας του Συμβουλίου» θα παραμείνει ενεργή σε όλες τις συζητήσεις που αφορούν τις σχέσεις Ε.Ε.-Τουρκίας, στις επιτροπές που πιθανά τεθεί θέμα κυρώσεων σε βάρος της Άγκυρας ως αποτέλεσμα της εισβολής στην κυπριακή ΑΟΖ. Σύμφωνα με την κυβέρνηση Τζόνσον οι επιτροπές αυτές αφορούν θέματα που σχετίζονται με «ουσιαστικά εθνικά συμφέροντα της Βρετανίας στις διεθνείς σχέσεις, στην ασφάλεια και την οικονομία». Η Βρετανία, για να μείνουμε μόνο στα πρόσφατα γεγονότα έκανε ότι μπορούσε να αποτραπεί η, έτσι και αλλιώς ανενεργή, απόφαση της Ε.Ε. για επιβολή μέτρων κατά της Τουρκίας. Κατάφερε βέβαια, με συνεχείς παρεμβάσεις, να τα ακυρώσει στην πράξη σε πλήρη συμφωνία με το Βερολίνο. Η Αγγλία παρεμβαίνει σθεναρά υπέρ της Τουρκίας σε ΗΠΑ, ΟΗΕ και Ε.Ε. επιχειρώντας να δοθεί χρόνος στον Ερντογάν να επιβάλλει τους σχεδιασμούς του συνολικά στην Ν.Α. Μεσόγειο και να επιταχύνει ένα νέο σχέδιο Ανάν που θα οδηγήσει σε πλήρη παραλυσία

την Κύπρο και σε ενίσχυση του δικού της ρόλου επικυριαρχίας στο νησί.

Το Βερολίνο σιωπά επιδεικτικά

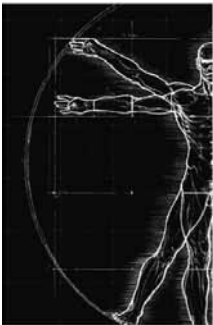
Ψυχρολουσία ήταν το αποτέλεσμα της πρόσφατης επίσκεψης του νέου υπουργού Εξωτερικών Ν. Δένδια στη Γερμανία και οι συνομιλίες με τον ομόλογο του Χ. Μάας. Αν και η συνάντηση έγινε την ώρα που η Τουρκία εξέδωσε ναυτική οδηγία που δέσμευε μια τεράστια περιοχή νότια και δυτικά του Καστελόριζου για συνέχιση των «ερευνητικών αποστολών» της με τη συνοδεία φρεγατών, ο Γερμανός υπουργός δεν βρήκε ούτε ένα λόγο να πει για την παραβατική συμπεριφορά της Τουρκίας και την απειλή πολέμου σε βάρος χώρας-μέλους της Ε.Ε. Αντίθετα ζήτησε εμφατικά εμπέδωση κλίματος «εποικοδομητικού διαλόγου» μεταξύ των δύο χωρών. Λίγο νωρίτερα η ίδια η καγκελάρια Μέρκελ είχε αρνηθεί τη σκοπιμότητα επιβολής «στοχευμένων μέτρων» κατά της Τουρκίας και είχε ζητήσει με τη σειρά της μέτρα αποκλιμάκωσης της έντασης και δίκαιου διαμοι-

ρασμού των πόρων της Ν.Α. Μεσογείου. Το μοναδικό ενδιαφέρον των Γερμανών ιθυνόντων είναι η αποτροπή των απειλών απελευθέρωσης των μεταναστευτικών ροών από τα παράλια της Μ. Ασίας, αποσιωπώντας τις ευθύνες του τουρκικού καθεστώτος που εκβιάζει, έναντι γεωπολιτικών ανταλλαγμάτων, ολόκληρη της Ε.Ε. Αντίθετα –και ενώ οι χώρες της Ε.Ε και της Βαλκανικής έχουν θωρακίσει τα σύνορά τους–, κατηγορείται η Αθήνα για ελλείψεις και παραλήψεις στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και ασκούνται έμμεσες πιέσεις κατά της χώρας μας ως υπεύθυνης για «έλλειψη κατανόησης» στις βλέψεις της Τουρκίας που πυροδοτεί την «οργή» του Σουλτάνου

Και η Ιταλία στο παιχνίδι

Μέσα σε αυτό το κλίμα αρνητικών εξελίξεων για το Κυπριακό η Ιταλία ανακοίνωσε διεθνή πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση των εξελίξεων στην Λιβύη όπου, εκτός από τις ΗΠΑ και την Γαλλία που έπαιρναν μέχρι τώρα μέρος, τώρα καλείται επίσημα και η Τουρκία. Είναι γνωστή η αντίθεση μεταξύ Ιταλίας και Γαλλίας για τον έλεγχο των πετρελαίων της Λιβύης και η υπόγεια ενίσχυση του στρατάρχη Χαφτάλ που αντιμάχεται την αναγνωρισμένη κυβέρνηση της χώρας. Η Τουρκία, πολύτιμος σύμμαχος της διορισμένης «νόμιμης» κυβέρνησης της Λιβύης, αναμένεται να ενισχύσει τις ιταλικές θέσεις στην περιοχή και παράλληλα να προωθήσει την δική της ατζέντα για καθορισμό νέων θαλάσσιων συνόρων μεταξύ Τουρκίας και Λιβύης με παράκαμψη της Ελλάδας και κατάργηση των δικαιωμάτων της Κρήτης.

Σε ένα χαοτικό διεθνές σκηνικό με πρωταγωνιστή τις τεράστιες γεωπολιτικές αναστατώσεις η Ελλάδα και η Κύπρος απειλούνται. Είναι οι συνέπειες της έλλειψης κάθε σχεδιασμού έναντι των επεκτατικών βλέψεων της Τουρκίας και η καλλιέργεια του μύθου ότι οι δυτικοί «σύμμαχοι» θα αποτρέψουν τα «χειρότερα». Μοναδική και σίγουρη επιλογή υποχωρήσεων και ήττας.

της επιστήμης και της κοινωνίας

■ Επιμέλεια:
Γάννης
Σχίζας

Το κλίμα της Μεσογείου

Στην κατανόηση του κλίματος στην περιοχή της Μεσογείου συμβάλλει μια νέα διεθνής μελέτη, με τη συμμετοχή Ελλήνων επιστημόνων, η οποία δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό *Nature* και αποτυπώνει την ιστορία της κλιματικής αλλαγής στη συγκεκριμένη περιοχή κατά τα τελευταία 1,36 εκατομμύρια χρόνια.

Η νέα έρευνα χρησιμοποιεί ως αφετηρία την ανάλυση των ιζημάτων της αρχαιότερης λίμνης της Ευρώπης, της Οχρίδας, στα σύνορα μεταξύ Αλβανίας και «Βόρειας Μακεδονίας».

Σύμφωνα με τη μελέτη «Μεσογειακές χειμερινές βροχοπτώσεις σε συγχρονισμό με τον αφρικανικό μουσώνα κατά τη διάρκεια των τελευταίων 1,36 εκατομμυρίων ετών», από μια ομάδα 47 ερευνητών από 13 χώρες με επικεφαλής τον καθηγητή γεωλογίας Μπερντ Βάγκνερ του Πανεπιστημίου της Κολωνίας, η μελλοντική κλιματική τάση στη Μεσόγειο, εξαιτίας της υπερθέρμανσης του πλανήτη, πιθανότατα θα χαρακτηρίζεται από περισσότερα ακραία φαινόμενα, με θερμότερα και ξηρότερα καλοκαίρια και μεγαλύτερη αστάθεια κατά το φθινόπωρο, λόγω των ισχυρών βροχοπτώσεων ιδιαίτερα μεταξύ Σεπτεμβρίου και Δεκεμβρίου. Αυτό είναι το συμπέρασμα της ανάλυσης του ιζηματογενούς «αρχείου» της Λίμνης Οχρίδας, που είναι γνωστή για την εξαιρετική βιοποικιλότητά της, καθώς το οικοσύστημά της περιλαμβάνει 300 ενδημικά είδη ζώων και φυτών μοναδικά στον πλανήτη.

Το 2013 πραγματοποιήθηκε στην Οχρίδα μία από τις πιο επιτυχημένες ερευνητικές αποστολές του διεθνούς ερευνητικού οργανισμού για βαθιές γεωτρήσεις στις ηπείρους ICDP (International

Continental Scientific Drilling Programme) με στόχο την καλύτερη κατανόηση της κλιματικής ιστορίας της Μεσογείου.

Στη συνέχεια, προκειμένου να «διαβάσουν» το κλίμα του παρελθόντος και να αποκτήσουν πληροφορίες για το μέλλον, οι ερευνητές σε διάφορα ερευνητικά ιδρύματα της Ευρώπης (μεταξύ αυτών και της Ελλάδας), ανέλυσαν για περίπου πέντε χρόνια πυρήνες ιζημάτων συνολικού πάχους τριών χιλιομέτρων, οι οποίοι είχαν ανακτηθεί από τον πυθμένα της λίμνης σε βάθος 245 μέτρων και κάτω από αυτόν σε βάθος έως 568 μέτρων. Η ανάλυση των αποθέσεων της λίμνης έδωσε στους ερευνητές την ευκαιρία να ανακτήσουν σπάνια παλαιοκλιματικά δεδομένα υψηλής ανάλυσης για την περιοχή της Μεσογείου και να περιγράψουν με εξαιρετική λεπτομέρεια τις μεταβολές του περιβάλλοντος κατά τους παγετώδεις και μεσοπαγετώδεις κλιματικούς κύκλους στη διάρκεια του τελευταίου σχεδόν ενάμιση εκατομμυρίου έτους. Η σύγκριση με τα σύγχρονα κλιματικά δεδομένα δείχνει ότι παρόμοιοι μηχανισμοί ελέγχουν τη βροχόπτωση της Μεσογείου σήμερα, κατά συνέπεια, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των ερευνητών, η πρόσφατη ανθρωπογενής αύξηση της θερμοκρασίας μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της έντασης των βροχοπτώσεων κατά το φθινόπωρο και στην αρχή του χειμώνα. Οι επιστήμονες εκτιμούν, μάλιστα, ότι η έρευνα της λίμνης Οχρίδας μπορεί να συμβάλει στην επίλυση των αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζει η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή των Ηνωμένων Εθνών (IPCC) και να βελτιώσει την ακρίβεια των μελλοντικών κλιματικών προβλέψεων.

Βαμπίρ του Διαστήματος

Οι μαύρες τρύπες είναι βαμπίρ του Διαστήματος, πραγματικά νεκροζώντανα άστρα, που με τον θάνατό τους διατηρούν ως μοναδική ιδιότητα την ιδιότητα να «καθαρίζουν» τον γειτονικό τους χώρο από κάθε ζωή.

Πάνω από 50 εκατομμύρια έτη φωτός μακριά, στην καρδιά ενός γιγαντιαίου ελλειπτικού γαλαξία που ονομάζεται Messier 87, ένα γιγάντιο θηρίο καταβροχθίζει οτιδήποτε τριγυρνάει πολύ κοντά. Αυτή είναι η μαύρη τρύπα που «φωτογράφησαν» οι επιστήμονες.

Αστέρια, πλανήτες, φυσικό αέριο και σκόνη –ούτε καν το φως– δεν διαφεύγει από το «τέρας»-μαύρη τρύπα, μόλις περάσει ένα όριο που ονομάζεται ορίζοντας γεγονότων. Σήμερα, όπως αναφέρει το National Geographic, οι επιστήμονες αποκάλυψαν μια τρύπα που περιέχει την ίδια μάζα με 6,5 δισεκατομμύρια ήλιους!

Οι επιστήμονες του διεθνούς Event Horizon Telescope (EHT) ανακοίνωσαν ότι για πρώτη φορά «φωτογράφησαν» τη μεγάλη μαύρη τρύπα που υπάρχει στο κέντρο ενός γαλαξία, συγκεκριμένα του γιγάντιου γαλαξία Messier 87 (M87). Για να είμαστε πιο ακριβείς, φωτογράφησαν τη «σκιά» που αυτή ρίχνει στο φωτεινό υπόβαθρο των αερίων που στροβιλίζονται γύρω της, καθώς είναι αδύνατο να διακρίνει κανείς τι πραγματικά συμβαίνει στο εσωτερικό της μαύρης τρύπας, από όπου τίποτα δεν μπορεί να ξεφύγει, ούτε καν το φως.

Η μαύρη τρύπα, στη φωτογράφιση της οποίας έπαιξε σημαντικό ρόλο ο Έλληνας Δημήτρης Ψάλτης, μοιάζει με ένα κυκλικό κενό που περιβάλλεται από ένα δαχτυλίδι φωτός. Πρόκειται για μια εικόνα-ορόσημο και είναι η πρώτη ματιά του κόσμου σε μια μαύρη τρύπα, μια εικόνα που περικλείει κάτι μέχρι τώρα άγνωστο.

Η φωτογραφία της μαύρης τρύπας αποτελεί επίτευγμα του Event Horizon Telescope (EHT), μιας παγκόσμιας συνεργασίας περισσότερων από 200 επιστημόνων που χρησιμοποιούν μια σειρά παρατηρητηρίων διάσπαρτα σε όλο τον κόσμο, από τη Χαβάη μέχρι τον Νότιο Πόλο. Όλο αυτό λειτούργησε ως ένα τεράστιο τηλεσκόπιο, στο μέγεθος της Γης, το οποίο καταγράφει τις ακτινοβολίες ραδιοκυμάτων που εκπέμπονται από μια μαύρη τρύπα. Αυτό έδωσε τη δυνατότητα μεγέθυνσης ώστε να απεικονισθεί ο περίφημος «ορίζοντας γεγονότων» της μαύρης τρύπας.

Μετά τον «Οουμουαμούα», τον πρώτο επισκέπτη που έρχεται από το εξωτερικό του ηλιακού μας συστήματος, ο οποίος είχε γίνει αντιληπτός το 2017 (και ακόμη υπάρχει επιστημονική διαμάχη αν ήταν μικρός ανενεργός κομήτης ή αστεροειδής), ένας ερασιτέχνης Βετεράνος αστρονόμος από την Κριμαία εντόπισε έναν κομήτη που πιθανώς είναι το δεύτερο –πολύ μεγαλύτερο αυτή τη φορά– ουράνιο σώμα, το οποίο διασχίζει το ηλιακό μας σύστημα, αλλά έρχεται από το εξωτερικό του.

Το Κέντρο Ελασσόνων Πλανητών του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ των ΗΠΑ εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την

ανακάλυψη. Το Εργαστήριο Αερίωθης (JPL) της Αμερικανικής Διαστημικής Υπηρεσίας (NASA) ανακοίνωσε ότι ο κομήτης, που τώρα απέχει περίπου 420 εκατομμύρια χιλιόμετρα από τον Ήλιο, κατευθύνεται προς το άστρο μας και αναμένεται να φθάσει στις 8 Δεκεμβρίου φέτος στο κοντινότερο σημείο του από αυτό (στο περιήλιο), σε απόσταση περίπου 300 εκατ. χλμ. Ο κομήτης, ο οποίος κινείται με μεγάλη ταχύτητα (150.000 χλμ. την ώρα), δεν αναμένεται να πλησιάσει τη Γη σε απόσταση μικρότερη των 300 εκατομμυρίων χιλιομέτρων, δηλαδή θα παραμείνει πέρα από την τροχιά του Άρη, συνεπώς δεν συνιστά κανέναν απολύτως κίνδυ-

νο. Η ανακάλυψη έχει προκαλέσει νέο «συναγερμό» στη διεθνή αστρονομική κοινότητα, η οποία έχει ίσως μια δεύτερη ευκαιρία να μελετήσει ένα σώμα που έχει καταγωγή εκτός του ηλιακού μας συστήματος.

Στο μεταξύ, δύο μη κυβερνητικοί οργανισμοί, το ίδρυμα B612 και το Ινστιτούτο Αστεροειδών που είναι αφιερωμένοι στην προστασία της Γης από πρόσκρουση αστεροειδούς, ανακοίνωσαν ότι στις 14 Σεπτεμβρίου ένας μέτριου μεγέθους αστεροειδής, ο 2000 QW7, διαμέτρου 300 έως 600 μέτρων, θα περάσει σχετικά κοντά από τον πλανήτη μας, σε απόσταση περίπου πέντε εκατομμυρίων χιλιομέτρων.

● πολιτική/συνέντευξη

► **Γιώργος Κοντογιώργης, καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης**

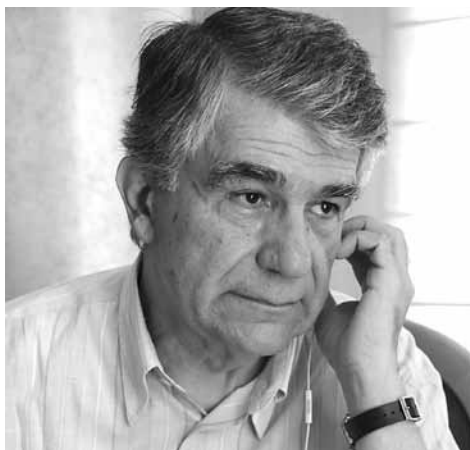
Έχουμε εισέλθει σε μια, μετά τη νεοτερικότητα, φάση

► συνέχεια από τη σελ. 13

αποτελεί κτήμα αυτού μόνον στο βρεφικό ανθρωποκεντρικό στάδιο των κοινωνιών. Το πολιτικό αυτό σύστημα στην τυπολογία της πολιτικής ακολουθούν η αντιπροσώπευση και η δημοκρατία στις οποίες την πολιτεία την ενδύεται εν μέρει ή εν όλω η εν δήμω συγκροτημένη κοινωνία. Όστε διά της ενσάρκωσης της πολιτείας από την κοινωνία των πολιτών η κοινωνία της εργασίας αποκτά την πολιτική ηγεμονία και συνακόλουθα την οικονομική ηγεμονία. Τούτο δε χωρίς την κατάργηση των τάξεων ή την περιέλευση της ιδιοκτησίας στο όποιο κράτος. Η πολιτική έτσι μεταβάλλεται σε υποδομή και η οικονομία σε εποικοδόμημα. Η διαπίστωση αυτή δεν αναιρεί την καταστατική σημασία της νομισματικής οικονομίας στο ανθρωποκεντρικό γένεσθαι.

► **Επισημαίνετε στα Προλεγόμενα της έκδοσης το γεγονός ότι για την Αριστερά μέχρι και τις μέρες μας «η κοινωνία ως όλον και η εργατική τάξη ειδικότερα γίνονται αντιληπτές ως διανοητικά, ιδεολογικά και πολιτικά αχειράφτες». Σε αυτό το έδαφος είναι εμφανές ότι μια ολόκληρη θεώρηση γύρω από το ζήτημα της ενιαιοποίησης της βούλησης έχει ανέκκλητα χρεοκοπήσει. Όμως μπροστά στο πρόβλημα της ενιαίας βούλησης που παραμένει, και μάλιστα σε ένα τοπίο που χαρακτηρίζεται ταυτόχρονα από τη γενικευμένη αύξηση των δυνάμεων της μισθωτής εργασίας αλλά και από τον εκρηκτικό τους κατακερματισμό, πώς θεωρείτε ότι θα έπρεπε να προσανατολιστεί κανείς;**

Ο μαρξισμός έχει μια ελιτιστική αντίληψη του ρόλου της ηγεσίας του και μια βεβαιότητα ότι η κοινωνία και προπαντός η εργατική τάξη δεν μπορεί να αποτελέσει αυτόνομο πολιτικό υποκείμενο. Διεκδικεί τον ρόλο του καθοδηγητή και δεν αναγνωρίζει στην κοινωνία τη δυνατότητα να σκέφτεται ή να βουλεύεται. Εν προκειμένω υπάρχει ένα πρόβλημα. Αντιλαμβάνεται, όπως άλλωστε και ο φιλελευθερισμός, δηλαδή το σύνολο της νεοτερικότητας, την κοινωνία ως άθροισμα ατόμων. Αυτό είναι αληθές εάν την προσεγγίσουμε υπό το πρίσμα της ιδιωτείας, όπως στις ημέρες μας, όπου κάθε άτομο διακονεί βασικά την προσωπική του ελευθερία και ένα απλό σώμα κοινωνικοπολιτικών δικαιωμάτων. Είναι προφανές ότι στο πλαίσιο αυτό η κοινωνία δεν συγκροτεί συλλογικότητα, επομένως δεν διαθέτει δυνατότητα να διαμορφώσει ιδίαν βούληση. Εξού και στην παρούσα φάση την κοινωνική βούληση ανέλαβε να διατυπώσει με αυθεντικό τρόπο, μάλιστα δε και ενάντια στην εκπεφρασμένη καθολική εναντίωση της κοινωνίας, το κόμμα. Η αδυναμία αυτή της κοινωνίας να λειτουργήσει ως συλλογικό υποκείμενο δεν

«Είναι επείγον η ελληνική κοινωνία να ανακτήσει την ιστορία της, να εμπνευσθεί από την ανθρωποκεντρική (οικουμενική και δημοκρατική) ιδιοσυστασία της και να πραγματοποιήσει ένα ελάχιστο άλμα προς τα εμπρός»

είναι εγγενής. Οφείλεται στο γεγονός ότι παραμένει αποκλεισμένη από την πολιτεία και όχι στην (ταξική ή άλλη) πολυσημία της. Όπως κάθε συλλογικό υποκείμενο, η κοινωνία των πολιτών πρέπει να γίνει θεσμός προκειμένου να αποκτήσει βούληση, εν προκειμένω να μεταβληθεί σε εταίρο της πολιτείας. Αυτό το διασφαλίζει η αντιπροσώπευση (όπου η κοινωνία συγκροτημένη σε δήμο σπλίζεται με τις αρμοδιότητες του εντολέα) και η δημοκρατία (όπου η κοινωνία αποκτά την καθολική πολιτική αρμοδιότητα). Στις πολιτείες αυτές η κοινωνία/δήμος ως θεσμημένο συλλογικό υποκείμενο βουλεύεται και αποφασίζει, διαθέτει ιδίαν βούληση. Προφανώς η νεοτερικότητα (και μαζί της η Αριστερά) δεν είναι έτοιμη να αποδεχθεί ότι η κοινωνία μπορεί να γίνει δήμος, να μοιραστεί έστω μαζί της την πολιτεία. Κάτι τέτοιο θεωρείται αδιανόητο και, σύμφωνα με τη λογική του Διαφωτισμού, ολοκληρωτικό. Παρατηρούμε μάλιστα ότι μπροστά στον κίνδυνο αυτόν διακινείται ήδη η ιδέα ότι η «πλειοψηφία της κοινωνίας» αποτελεί απειλή για τα «δικαιώματα» των ομάδων. Στην πραγματικότητα ομολογείται ότι η απόδοση της πολιτικής ελευθερίας στην κοινωνία απειλεί την ηγεμονία των διάφορων (κοινωνικοοικονομικών και πολιτικών) ολιγαρχικών ομάδων. Η Αριστερά όπως και η Δεξιά, έχοντας ωστόσο υποτιμήσει το διδακτικό μέρος της ιστορίας, αρνούνται να αποδεχθούν ότι έχουμε ήδη εισέλθει

στο στάδιο της μετάβασης από την αιρετή ολιγαρχική μοναρχία σε μια προοπτική αντιπροσωπευτικής πολιτείας. Η αντισυμβατική ψήφος που διακινούν οι δυτικές κοινωνίες ήδη εγγράφεται προοπτικά στην κατεύθυνση αυτή.

► **Πώς αντιλαμβάνεστε αυτήν την προσαρτηματική πρόσδεση του μαρξισμού στις πηγές του φιλελευθερισμού;**

Συμπληρωματικά σε όσα είπα θα προσθέσω ένα μόνο παράδειγμα. Γνωρίζουμε ότι ο φιλελευθερισμός διέκρινε την ιστορική εξέλιξη σε τρεις περιόδους: την αρχαιότητα, τον Μεσαίωνα και τη νεοτερικότητα. Ο μαρξισμός με τη σειρά του διακρίνει τη δουλοκτητική κοινωνία (που κατ' ουσίαν είναι η αρχαιότητα), τη φεουδαρχία (ήτοι τον Μεσαίωνα) και τον καπιταλισμό (που είναι η νεοτερικότητα). Σε κάθε περίπτωση, η τυπολογία αυτή αγνοεί ή μάλλον αποκρύπτει την κοσμοσυστημική γενεαλογία της εξέλιξης που διδάσκει ο ελληνικός ανθρωποκεντρικός κόσμος, η οποία μάλιστα είναι η μόνη ικανή να εμπνεύσει μια γνωσιολογία του κοινωνικού ανθρώπου που να απαντά στα ερωτήματα της επιστήμης: την εννοιολογία, την τυπολογία των φαινομένων και τη βιολογία της κοινωνικής εξέλιξης. Είναι αδιανόητο πόση αυθαιρεσία κρύβει η μαρξιστική τυπολογία της εξέλιξης: θεωρεί τη φεουδαρχία ανώτερο από τη δημοκρατική πόλη στάδιο, χωρίς να συνεκτιμά καν ότι η μεν ήταν πνευματικά πνιγνή, ενώ η άλλη παρήγαγε έναν ρωμαλέο πνευματικό πολιτισμό. Είδε στον σοσιαλισμό το επόμενο στάδιο του καπιταλισμού, ενώ στην πραγματικότητα ήταν ο εναλλακτικός δρόμος της απόσυρσης της φεουδαρχίας στις κοινωνίες που ήσαν σε υστέρηση κ.λπ. Το παράδειγμα αυτό αρκεί για να αντιληφθούμε γιατί ο μαρξισμός αδυνατεί να δώσει απαντήσεις στα ζητήματα της μετάβασης στην οποία εισήλθε ήδη ο κόσμος της εποχής μας, ακόμη και γιατί αδυνατεί να κατανοήσει τις εξελίξεις. Στοχάζεται με τα ιδεολογικά υλικά του 18ου αιώνα, τη στιγμή που ο φιλελευθερισμός παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις εξελίξεις του συστήματός του. Δεν είναι υπερβολή να πω ότι η άρχουσα Αριστερά ποτέ δεν είχε τόσο λίγα να πει όσα σήμερα. Πράγμα που εξηγεί άλλωστε τη μεταβολή της σε αυθεντική θεραπευνίδα της διεθνούς των αγορών.

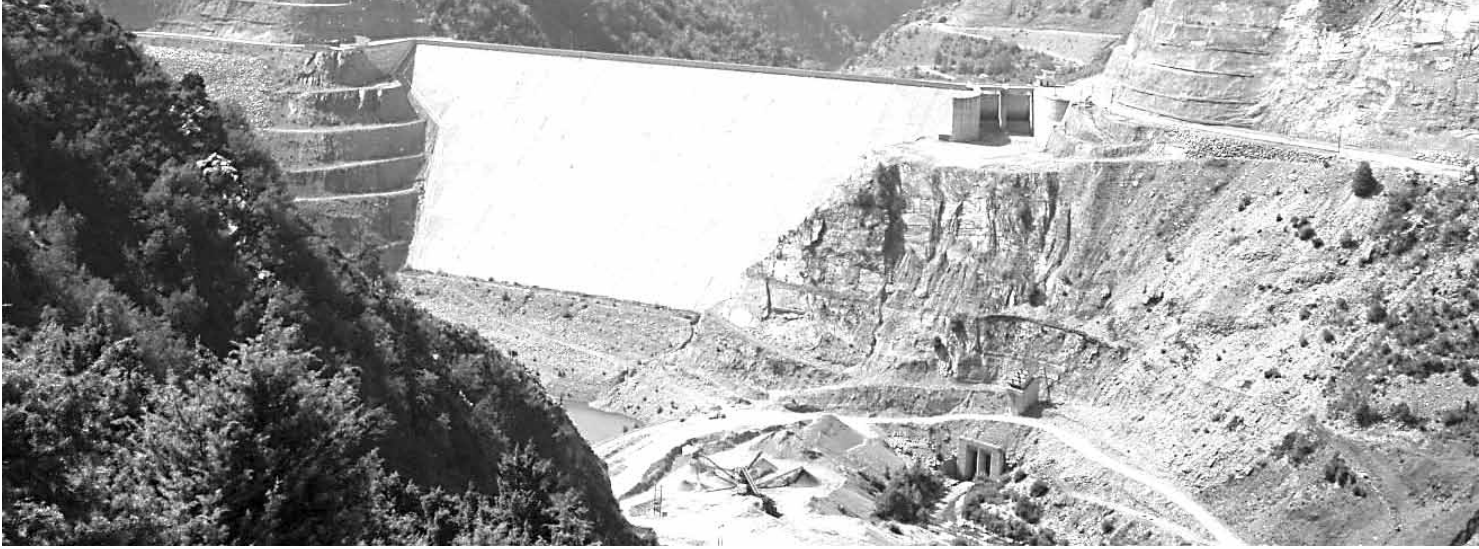
► **Περνώντας στη δική μας, την ελληνική περίπτωση, και εστιάζοντας σε αυτά τα χρόνια της κρίσης, παρατηρούμε ότι υπήρξε ένα μεγάλο κύμα κοινωνικού ριζοσπαστισμού που άγγιξε καίρια ζητήματα. Παρ' όλα αυτά, υπήρξε μια χαρακτηριστική αδυναμία συγκρότησης μιας πρότασης διεξόδου, και μια ιδιαίτερη ευκολία**

να καταλήξει αυτό το ρεύμα ριζοσπαστισμού διά της ανάθεσης στην απόσθεσή του από μια Αριστερά-Κεντροαριστερά. Φαίνεται μάλιστα πως στις ειδικές ελληνικές συνθήκες η Αριστερά-Κεντροαριστερά διαθέτει αυξημένη δυνατότητα τέτοιας χειραγώγησης των ριζοσπαστικών διαθέσεων που προκύπτουν μέσα στην κοινωνία. Ποιοι παράγοντες θεωρείτε ότι εμποδίζουν μια πιο χειραφετητική εξέλιξη και τη δυνατότητα συγκρότησης των προϋποθέσεων για μια πολιτική διεξόδου;

Για να γίνει κατανοητό το σημερινό ελληνικό πρόβλημα πρέπει να συγκρατήσουμε τρεις χρονολογίες: 1204, 1453, 1821. Αντιπροσωπεύουν ισάριθμα στάδια που σηματοδοτούν τη συντριπτική ήττα του ελληνικού δρόμου προς τη νεοτερικότητα για τον κόσμο όλον. Όμως το 1821 θα σημάνει το τέλος του ελληνισμού ως έθνους κοσμοσυστήματος. Στη φάση της οικουμενικής ολοκλήρωσης με θεμελιώδη κοινωνία την πόλη/κοινό την οποία βίωνε ακόμη ο ελληνικός κόσμος της Τουρκοκρατίας, και μάλιστα παρά τις στρεβλώσεις της οθωμανικής δεσποτείας, η δημοκρατική αρχή κάλυπτε τόσο το οικονομικό όσο και το πολιτικό σύστημα. Η θεσμική πρόσδεση της ελλαδικής κοινωνίας στο άρμα της ευρωπαϊκής απολυταρχίας και στη συνέχεια της αιρετής μοναρχίας δημιούργησε σε όλα τα επίπεδα μια ασφυκτική κατάσταση, ένα είδος εσωτερικής πολιτικής κατοχής ανάλογης με εκείνη της οθωμανικής δεσποτείας.

Εν ολίγοις, εάν η ελληνική κοινωνία δεν αποτινάξει τα δεσμά αυτού του αναντίστοιχου προς την κληρονομημένη ανθρωποκεντρική της ανάπτυξη πολιτειακού μορφώματος, είναι προδιαγεγραμμένο να συνεχίσει να φθίνει μέχρις ότου εκλείψει έως το τέλος αυτού του αιώνα. Όντως, η κοιματοκρατία που έχει επιβληθεί και διαχειρίζεται το δυναστικό κράτος δίκην ιδιοκτήτη, αφού συνέβαλε δραστικά στην εξαφάνιση του μείζονα ελληνισμού, καταγίνεται συστηματικά με τη συρρίκνωση και του ελλαδικού ελληνισμού. Για να μην συμβεί αυτό, είναι επείγον η ελληνική κοινωνία να ανακτήσει την ιστορία της, να εμπνευσθεί από την ανθρωποκεντρική (οικουμενική και δημοκρατική) ιδιοσυστασία της και να πραγματοποιήσει ένα ελάχιστο άλμα προς τα εμπρός. Το πρόβλημα της νεοελληνικής κοινωνίας σήμερα είναι βαθιά πολιτικό. Να οδηγηθεί στην εναρμόνιση του συνόλου κράτους με το συμφέρον της κοινωνικής συλλογικότητας. Με μια λέξη, να επιβάλει τη μεθάρμοση πολιτείας. Από την αιρετή μοναρχία να εισέλθει στη φάση της κατ' ελάχιστον αντιπροσωπευτικής πολιτείας. Αν η εξέλιξη αυτή για τον σύγχρονο κόσμο εγγράφεται στη λογική της μετάβασης στον επόμενο ανθρωποκεντρικό χρόνο, για την ελληνική κοινωνία είναι όρος επιβίωσης.

03 ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Επανέρχεται η εκτροπή του Αχελώου

Ανακοίνωση του Δικτύου Μεσοχώρα-Αχελώος SOS

Μαθημένοι από την πολύχρονη ιστορία των έργων στον άνω ρου του Αχελώου, δεν μας προκαλούν καμία έκπληξη οι επαναλαμβανόμενες περιβαλλοντοκτόνες επιλογές των κυβερνήσεων, που διαδέχονται η μία την άλλη. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ παρέλαβε από την κυβέρνηση Σαμαρά τον ύπουλο σχεδιασμό για λειτουργία του φράγματος της Μεσοχώρας ανεξάρτητα από την εκτροπή του Αχελώου. Η κυβέρνηση της Ν.Δ. παραλαμβάνει από την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ την αδειοδότηση του φράγματος της Μεσοχώρας και σπεύδει να υλοποιήσει τα υπόλοιπα τμήματα του έργου, δηλαδή το φράγμα της Συκιάς και την εκτροπή του Αχελώου. Αυτό, ακριβώς, εξήγγειλε από το βήμα της φετινής ΔΕΘ ο κ. Μητσοτάκης, επιβεβαιώνοντας τις παλιότερες, δυσόιωνες προβλέψεις μας για τμηματική υλοποίηση της τελικής εξαφάνισης του τελευταίου άγριου κομματιού του πάλαι ποτέ ποταμού-Θεού.

Αφού τα διοικητικά και επιχειρηματικά λόμπι κατασπατάλησαν εκατοντάδες εκατομμύρια, χύνουν τώρα κροκοδείλια δάκρυα για τα λεφτά του λαού και θέλουν να τα επενδύσουν εκ νέου πάνω στους ερειπιώνες μιας παρανοϊκής σύλληψης, στοιχειωμένης από έξι αλληπάλληλες ακυρωτικές δικαστικές αποφάσεις. Με την ακύρωση όλων των έργων της εκτροπής, φαίνεται πως αισθάνονται ότι ακυρώνονται οι ίδιοι σαν πολιτικό προσωπικό, σαν κυβερνήσεις και πολιτικά κόμματα, σαν επιχειρηματίες. Δε διστάζουν να ανοίξουν μια ακόμη τεράστια πληγή στο σώμα μιας κοινωνίας που δεινοπαθεί σε πολλά επίπεδα, για να ικανοποιήσουν την πανάκριβη, απ' όλες τις απόψεις, εμμονή

Η λύση είναι γνωστή και είναι η μόνη ενδεδειγμένη: να κατεδαφιστεί το φράγμα της Μεσοχώρας και να ακυρωθεί οριστικά η εκτροπή και όλα τα έργα που συνδέονται με αυτήν

τους με την εκτροπή του Αχελώου. Ανησυχεί στην τοποθέτησή του ο κ. Μητσοτάκης για τις γεωτρήσεις εκατοντάδων μέτρων που επί χρόνια επιβαρύνουν το περιβάλλον στον θεσσαλικό κάμπο και προτείνει ως περιβαλλοντικής σημασίας έργο την εκτροπή. Μα τι ανοησία, όταν οι σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες που επικαλούνται και η σχετική γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου –στις οποίες στηρίχθηκαν ορισμένες από τις αποφάσεις του ΣτΕ– απορρίπτουν τη μεταφορά υδάτων για τέτοιους σκοπούς, από άλλο υδατικό διαμέρισμα. Πώς περιμένουν, αλήθεια, να αντιδράσει η ευαισθητοποιημένη κοινωνία, όταν κυβερνητικές αποφάσεις παρακάμπτουν τις δικαστικές σε όλα τα επίπεδα; «Θα σας φέρω τον Αχελώο στη Θεσσαλία» λέει ο Μητσοτάκης «αλλά δε θα συνεχίσετε να κατασπαταλάτε το νερό». Μα τι ανοησία, αφού θέλει να τους φέρει τον Αχελώο, ακριβώς επειδή κατασπαταλούν το νερό. Τώρα, πλέον, δεν πρέπει να υπάρχει καμιά αμφιβολία για την πραγματική σκοπιμότητα της λειτουργίας του φράγματος της Μεσοχώρας.

Όσοι καλόπιστοι θαμπώθηκαν από τις εξαγγελίες για «πράσινη ενέργεια» και για ήπια ανάπτυξη της περιοχής αντιλαμβάνονται –υποθέτουμε– ότι όσους «Αχελώους» και να εκτρέψουν –βαθύ κράτος, κυβερνήσεις και επιχειρηματικά λόμπι– θα ρίχνουν τα νερά τους στη μαύρη

τρύπα της ανάπτυξης, όπως στη μαύρη τρύπα της ανάπτυξης καταλήγει και το συλλογικό προϊόν της κοινωνίας, μέσα από την υλοποίηση παρόμοιων έργων. Το ποτάμιο οικοσύστημα του άνω ρου του Αχελώου καταστρέφεται μέρα με τη μέρα, μόνο και μόνο από την ύπαρξη του «στεγνού» φράγματος. Παρότι η σήραγγα παράκαμψης του φράγματος «διώχνει» τα νερά του Αχελώου προς την κοίτη του, η συσσώρευση των φερτών υλικών έχει φτιάξει ένα «χαλιά» δύο ή και τριών μέτρων, πράγμα που αποτελεί ένδειξη ενός γηρασμένου φράγματος πριν ακόμη αυτό λειτουργήσει. Τα χωριά της υπό κατακλυσμό περιοχής ερημώνουν δέσμια μιας τριανταπεντάχρονης ομηρίας. Η ομηρία πρέπει να τελειώσει τώρα, για να μπορέσει να «ανασάνει» η Μεσοχώρα και η ευρύτερη περιοχή. Πρέπει να μπει τέλος στην αδιάκοπη λεηλασία της φύσης και να προστατευθεί σαν «κόρη οφθαλμού» το τελευταίο ανέγγιχτο κομμάτι του Αχελώου. Η λύση είναι γνωστή και είναι η μόνη ενδεδειγμένη: να κατεδαφιστεί το φράγμα της Μεσοχώρας και να ακυρωθεί οριστικά η εκτροπή και όλα τα έργα που συνδέονται με αυτήν. Όσο αυτό δε γίνεται, ας το γνωρίζουν ότι ο αγώνας θα συνεχίζεται και οι θιασώτες της καταστροφής του Αχελώου θα μας βρίσκουν συνεχώς μπροστά μας.

Πηγή: mesochora-acheloos-sos.blogspot.com

Στήλη... άλατος

■ της Λόλας Σκαλτσά

Εργοστάσιο λυμάτων

Δεν είναι που η κυρία Τριανταφύλλου πάει όλο και πιο δεξιά – άλλωστε γιατί να μας νοιάζει. Ο καθένας τοποθετείται αναλόγως· εάν είναι και influencer ταυτόχρονα έχει και το αντίστοιχο κοινό του. Εκείνο, όμως, που θα έπρεπε να μας ενδιαφέρει είναι μήπως μέσα από όσα εκείνη λέει, υπάρχει και καμιά πικρή αλήθεια που θέλουμε να τη θάψουμε είτε γιατί δεν θέλουμε να παραδεχτούμε τη σύγχρονη ήττα μας είτε γιατί έχουμε λανθάνουσα άποψη για τα πράγματα, έτσι όπως έχουν διαμορφωθεί με τα χρόνια και μέσα από διάφορες παρεμβάσεις. Παρεμβάσεις που έγιναν από τυχάρπαστους, εντέλει, τύπους που χρίστηκαν σωτήρες, αναμορφωτές, επαναστάτες, σοσιαλιστές, προοδευτικοί – τρέχα γύρευε τι έχουμε ακούσει... και σε όλα τα επίπεδα της ζωής μας. Μια χώρα που άλλαξε, που ασχίμυε και που παρήκμασε. Αυτό περιγράφει η κυρία Τριανταφύλλου και δεν έχει άδικο. Δεν έχει άδικο για την εικόνα που έχουμε μπροστά μας και βλέπουμε καθημερινά, σε κτίρια, σε δρόμους, σε συμπεριφορές.

Βεβαίως, όπως κάθε celebrity διανοούμενη πασπαλισμένη με χρυσόσκονη που σέβεται τον εαυτό της και υπερασπίζεται την τάξη της, πετάει την μπάλα στην εξέδρα με κοσμοπολίτικο αέρα και ένα touch πολιτικής επιθεώρησης σε καλοκαιρινό προαστιακό θέατρο. Τσουβαλιάζει την Αριστερά και ξεπλένει τους κατασπλιάδες του παρελθόντος που μεταλλάχθηκαν σε σύγχρονα τζάκια που μας κυβερνούν, απ' όποιο πόστο κι αν έχουν. Πρωθυπουργοί, υπουργοί, καναλάρχες, εκδότες, εργολάβοι... Βρόμικο παρελθόν και λαμπρό μέλλον. Η μετακατοχική Ελλάδα ανέδειξε οικογένειες μαυραγοριτών και δωσίλογων που διαμόρφωσαν και συνεχίζουν να σχεδιάζουν και να πραγματώνουν την πορεία της χώρας, καμώνοντας τους υπερασπιστές της αριστείας, της δημοκρατίας, του καθωπευτισμού, του νόμου και της τάξης. Δίνοντας στις λέξεις την ερμηνεία που τους βολεύει, φυσικά. Βρισκόμαστε μπροστά στο δίλημμα: αποδεχόμαστε τη συντριβή κατά κράτος (ΜΜΕ, πολιτικά πόστα, μηχανισμοί) ή ανασυντασόμαστε χωρίς περιστροφές και μνημόσυνα για χαμένες ευκαιρίες;

03 ΚΟΙΝΩΝΙΑ/έρευνα

■ ΚΕΙΜΕΝΑ: Γιώργος Σμπώκος

Η βιομηχανοποίηση της Κρήτης

Ορισμένες σκέψεις με αφορμή την επένδυση στο Καστέλι Πεδιάδος

Ας υποθέσουμε ότι αντί για τη σχεδιαζόμενη κοπή των 200.000 ελαιών στο Καστέλι Πεδιάδος, είχαμε μια πυρκαγιά που θα κατάκαιγε 10.000 στρέμματα δάσους. Τόση είναι η έκταση που καταλαμβάνουν τα δέντρα που θα κοπούν για να κατασκευαστεί ο νέος αερολιμένας χωρίς τις οδικές συνδέσεις με Χερσόνησο και Αρκαλοχώρι. Η έκταση είναι περίπου όσο και η προστατευόμενη περιοχή του Γιούχτα/Φαράγγι Αγ. Ειρήνης (7.806 στρ.).

Στην υπόθεση της πυρκαγιάς, όλοι θα μιλούσαν για την άμεση οικολογική καταστροφή, τη μείωση της δασοκάλυψης, την υποβάθμιση του εδάφους, τη μείωση της παραγωγής οξυγόνου, αλλά και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της, όπως την απερίμωση, την αδυναμία συγκράτησης και διήθησης των ομβρίων, τον περιορισμό της βιοποικιλότητας και την αλλαγή του μικροκλίματος. Και μπορεί η ελιά να μην είναι ένα άγριο φυτό, όμως πολλά είναι τα είδη χλωρίδας και πανίδας που φιλοξενούνται μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασής στην εκεί συνυπάρχουσα βιοκοινότητα. Μια βιοκοινότητα, που προσιδιάζει εκείνης της έννοιας του δάσους. Οι κάτοικοι θα αντιδρούσαν, οι αρχές θα έπαιρναν μέτρα. Θλίψη και αναστάτωση θα κυρίευε την ευρύτερη κοινωνία.

Για την επικείμενη κοπή των ελαιόδέντρων χάριν της κατασκευής του αερολιμένα δεν συμβαίνει το ίδιο. Οι πολίτες δεν αντιδρούν, ενώ σύσσωμη η τοπική αυτοδιοίκηση εγκρίνει την αλλαγή χρήσης στην πάτρια γη, δηλαδή την άμεση οικολογική καταστροφή, τη μείωση της δασοκάλυψης, την υποβάθμιση του εδάφους, τη μείωση της παραγωγής οξυγόνου, αλλά και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της, όπως την απερίμωση, την αδυναμία συγκράτησης και διήθησης των ομβρίων, τον περιορισμό της βιοποικιλότητας και την αλλαγή του μικροκλίματος. Προκύπτει δηλαδή το παράδοξο, πως μια οικολογική καταστροφή, είναι ηθικά και κοινωνικά αποδεκτή όταν σχεδιάζεται και

οργανώνεται από τον άνθρωπο, ενώ προκαλεί οργή και θλίψη όταν προκληθεί από μια παράνομη πράξη (π.χ. τον εμπρηστή), ένα τυχαίο γεγονός (π.χ. το βραχυκύκλωμα στο δίκτυο της ΔΕΗ), ή ένα ακραίο καιρικό φαινόμενο (π.χ. τον καύσωνα).

Ελεύθερη οικονομία

Το σχεδιαζόμενο αεροδρόμιο στο Καστέλι είναι αδιαμφισβήτητη μια ευκαιρία για την προώθηση φιλοεπιχειρηματικών πολιτικών.

Μια ευκαιρία δηλαδή να δοθούν μεγάλες εργολαβίες και να τονωθεί –έστω βραχυπρόθεσμα– η επιχειρηματικότητα. Δομικά έργα, οδικά έργα, ιδιωτική διαχείριση πόρων και υπηρεσιών, συμβάσεις και αλλαγή των χρήσεων γης είναι μερικές μόνο από τις δράσεις που κάνουν την κατασκευή ενός αεροδρομίου, ένα σύνθετο έργο που αυξάνει την κίνηση του κεφαλαίου και τους οικονομικούς δείκτες, τονώνοντας έτσι την οικονομία τοπικά και εθνικά. Στην ελεύθερη

οικονομία θα ήταν όλα μια χαρά αν ο καπιταλισμός δεν έφτιαχνε με το δεξί χέρι αυτό που χάλασε με το αριστερό. Η απαλλοτρίωση της γης, η άδικη κατανομή του εδάφους, η απομάκρυνση από την αυτάρκεια (εδώ αγροτική καλλιέργεια) και η βία εναντίον του ιθαγενή πληθυσμού, είναι αναπόφευκτες συνέπειες του σχεδιαζόμενου έργου. Αυτές οι αρνητικές συνέπειες εντάσσονται στο καπιταλιστικό σύστημα. Όχι μόνο εντάσσονται. Αποτελούν

πρώτη ύλη για την παραγωγή. Η μετατροπή της δημόσιας γης σε ιδιωτική, η μετατροπή του παραγωγού σε καταναλωτή, η μετατροπή του εργαζομένου σε άνεργο, αυξάνουν την ζήτηση σε προϊόντα και υπηρεσίες και τροφοδοτούν την αγορά με νέα και φθηνά (λόγω της μεγάλης προσφοράς και της χαμηλής ζήτησης) εργατικά χέρια.

Η κοινωνική αδικία και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος δημιουργεί νέες ανάγκες διαχείρισης. Έτσι, κινητοποιείται η οικονομία προς νέες κατευθύνσεις, η τεχνολογική ανάπτυξη προς νέες ανακαλύψεις, η έρευνα προς νέες μελέτες, οι ΜΚΟ προς νέες χρηματοδοτήσεις και η «πράσινη» παραγωγή προς νέες σωτήριες λύσεις. Η κυκλική οικονομία και η τέταρτη βιομηχανική επανάσταση δεν θα είχαν νόημα αν δεν είχε προηγηθεί η περιβαλλοντική υποβάθμιση και η εξ' αυτής εκκολλημένη κοινωνική αδικία. Έτσι αναγεννιέται το κεφάλαιο. Με την ροή του σε έναν διαρκή κύκλο καταστροφής και δημιουργίας. Η ελεύθερη οικονομία κοιτάζει αδιάφορα όταν η τράπεζα σε χρεώνει ανεξέλεγκτα με θαλασσοδάνεια, για να αποκτήσεις αγοραστική δύναμη να καταναλώσεις προϊόντα και υπηρεσίες. Αποδομεί

Επιπτώσεις στον αγροτικό και τουριστικό τομέα

«**Τ**ο μόνο κεφάλαιο που αυξάνει την αξία του όσο περνά ο χρόνος είναι τα προϊόντα της αγροτικής καλλιέργειας». Αυτό σημείωσε το 1812 ο Α. Χούμπολτ στο ημερολόγιό του κατά την επίσκεψή του στη Νότια Αμερική, γνωστή τότε ως Νέα Ισπανία.

Οι ιδιότητες του χώρου της Πεδιάδας, όπου και η επικείμενη κατασκευή του αεροδρομίου, η πιο εύφορη γη, οι πόροι καλύτερης ποιότητας, το νερό, η γειτνίαση με προστατευόμενες περιοχές, τα πλεονεκτήματα της αγροτικής παραγωγής, η εργασία, η ιστορία και ο πολιτισμός, δεν έχουν καμία σημασία για την επένδυση στην μεταφορική υποδομή. Η απουσία αυτών των κριτηρίων ενέχει ένα μεγάλο σφάλμα στη μελέτη των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων που περιορίζεται στους χρόνους και τους τουριστικούς δείκτες. Ενέχει όμως και μια βαθιά αντίφαση στο πως διακρίνουμε το χώρο μεταξύ «επενδυτικού» και «ζωτικού» που μακροπρόθεσμα επηρεάζει ακόμη και τη μελέτη επιπτώσεων. Ο «επενδυτικός» χώρος θα πάψει να

είναι επενδυτικός όταν δεν είναι πια ζωτικός. Και ο τουριστικός προορισμός θα εκλείψει αν ο τόπος μας αλλάξει φυσιογνωμία. Όταν η έλλειψη πόρων, η κοινωνική βία και η οικολογική αστάθεια περάσουν το κατώφλι της ζωτικής υποστήριξης μιας κοινωνίας, η επένδυση χάνει το αντικείμενό της. Οι διαχρονικές επιπτώσεις μπορεί να καταστήσουν το έργο ασύμφορο ακόμη και με οικονομικά κριτήρια. Διότι το έργο σχεδιάζεται με το σημερινό «τουριστικό πακέτο» της αμόλυπτης και πλούσιας σε εδάφη Κρήτης και υλοποιείται μειώνοντας και μολύνοντας τα εδάφη. Μετά την παράδοση του έργου το τουριστικό πακέτο δεν θα είναι το ίδιο, με ότι αυτό συνεπάγεται στις επιλογές των παραθεριστών και τα προγράμματα των τουριστικών κολοσσών.

Αυτός είναι ο λόγος που το εθνικό σύνταγμα διαρκώς σταθμίζει μεταξύ της κρατικής επιβολής (εδώ η κυβερνητική επιλογή) και των ατομικών δικαιωμάτων (η απόλαυση του περιβάλλοντος). Αυτός είναι ο λόγος που οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, η εξωκοινοβουλευτική νομοθέτηση και η ιδιωτική

ρύθμιση είναι περιορισμένη σε ένα ευνομούμενο κράτος. Στόχος είναι να υπάρχει κοινοβουλευτικός έλεγχος στις αποφάσεις της κυβέρνησης, προκειμένου να περιορίζεται η πολιτική συναλλαγή, ο καιροσκοπισμός, πράξεις ανακόλουθες προς το νομικό κεκτημένο και φωτογραφικές διατάξεις.

Ένα κράτος που νομοθετεί την ευκαιριακή ανάπτυξη δεν είναι ευνομούμενο. Στρατηγικές επενδύσεις, ιδιωτική πολεοδόμηση, τακτοποίηση αυθαιρέτων, ανήκουν σε ένα μακρύ κατάλογο νομοθετικών πρωτοβουλιών του Ελληνικού κράτους από το 2010 που προωθούν την ευκαιριακή ανάπτυξη.

Αυτό οδήγησε το 2018 τον Πρόεδρο του ΣτΕ σε παράκληση αφήνοντας αιχμές και για υποχώρηση του κράτους δικαίου και «την κλιμακούμενη επικυριαρχία του οικονομικού παράγοντος επί του θεσμικού». Η ευρεία χρήση των ΠΝΠ, των ΕΣΧΑΣΕ και των ΕΣΧΑΔΑ, η ιδιωτική πολεοδόμηση και η παραχώρηση δημόσιας γης στην ιδιωτική διαχείριση, μειώνει διαρκώς τα διαθέσιμα κοινόχρηστα αγαθά και τους πόρους για τους πολίτες.

έρευνα/κοινωνία 03

τις πολιτικές προστασίας του καταναλωτή όταν κατασχεθεί η κατοικία σου, για να ενοικιάσεις διαμέρισμα. Επιτρέπει την περιβαλλοντική υποβάθμιση για να δημιουργήσει νέες «πράσινες» αγορές και υποδομές, νέες ροές αποβλήτων, εμπορίου και διαχείρισης πόρων και υποβαθμίζει την καθημερινότητά σου σε εργασία και γειτονιά για να αποκτήσει νόημα η τουριστική σου απόδραση. Η ελεύθερη οικονομία φτιάχνει με το δεξί, ό,τι χαλάει με το αριστερό. Σκόπιμα. Όχι κατά λάθος.

Βιομηχανοποίηση πόρων και υπηρεσιών

Έτσι και στο Καστέλι. Οι εργάτες της γης που θα μείνουν άνεργοι θα τροφοδοτήσουν την ελεύθερη αγορά με ένα εργατικό πλεόνασμα φθηνής ή αδήλωτης εργασίας. Νέα προγράμματα και θέσεις μετακλητών θα χρηματοδοτηθούν. Η πάταξη της μαύρης εργασίας μπορεί να ανατεθεί ιδιωτικά. Μια νέα αγορά θα ανατείλει. Ο περιορισμός της καλλιεργήσιμης γης και της εγχώριας παραγωγής θα αυξήσει τη ζήτηση των βιομηχανικά παραγομένων προϊόντων και των εισαγωγών. Η μόλυνση του υδροφόρου ορίζοντα θα οδηγήσει σε νέα συστήματα καθαρισμού, εργολαβίες διαχείρισης υδατικών αποθεμάτων, δικαιώματα χρήσης και αύξηση της ζήτησης ενός πόρου που θα σπανίσει.

Κολοσσοί της βιομηχανίας ανακαλύπτουν τη γη της επαγγελίας στην Κρήτη, καθώς εδώ είναι πολλά τα δικαιώματα και λίγες οι υποχρεώσεις τους. Η προετοιμασία υποδοχής της βιομηχανίας έχει ξεκινήσει μια δεκαετία τώρα (2009-2019). Αφού έγιναν οι αναγκαίες νομοθετικές προσαρμογές ξεκίνησε η υλοποίηση του σχεδίου εφαρμογής. Με πράξεις και συνειδητές παραλείψεις ο εθνικός νομοθέτης χωρίς ενημέρωση, λογοδοσία και λαϊκή νομιμοποίηση αλλάζει το χαρακτήρα της οικονομίας του νησιού. Από γεωργικό-τουριστικό τον μετατρέπει σε βιομηχανικό.

Οι πράξεις εκβιομηχάνισης της οικονομίας του νησιού είναι:

- Το ειδικό χωροταξικό της βιομηχανίας (ΦΕΚ Α.Α.Π. 151/13.4.2009)
- Το αναθεωρημένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Κρήτης που επιτρέπει έργα και δραστηριότητες βιομηχανικού χαρακτήρα σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλους, υδροφόρους ορίζοντες, περιοχές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και περιοχές Natura (Αριθ. 42284/13.10.2017 (ΦΕΚ ΑΑΠ 260/08.11.2017)
- Η αδρανοποίηση των περιβαλλοντικών ελέγχων (ΦΕΚ Α' 5/2018, Ν. 4512/2018)

- Η ενεργειακή διασύνδεση για κάλυψη δυναμικού ζήτησης από βιομηχανικά έργα (Αποφάσεις ΡΑΕ υπ. αριθμόν 838/2018, 816/2018).
- Η βιομηχανική παραγωγή ΑΠΕ για κάλυψη του δυναμικού ζήτησης από βιομηχανικά έργα.
- Η πετρελαιοπαραγωγή (ΦΕΚ Α' 46, Α' 47, Α' 48/2018, Νόμοι 4524, 4525, 4526/2018)
- Η απορρύθμιση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης (βλ. άρθρο «Ανάπτυξη παντοπωλείο» στην Εφ.Συν.).
- Η καινοφανής αδειοδότηση βιομηχανικών έργων που προσβάλλει το άρθρο 24 Π Σ, και τα ειδικότερα κριτήρια χωροταξικής διάρθρωσης, τους όρους διαβίωσης, την προστασία του περιβάλλοντος, το πολιτιστικό περιβάλλον και τη μέριμνα για τον κοινωφελή χαρακτήρα του σχεδιασμού (Ν. 3894/2010)
- Τα Ειδικά Σχέδια Χωρικής Ανάπτυξης Στρατηγικής Επένδυσης (ΕΣΧΑ-ΣΕ) και τα Ειδικά Σχέδια Χωρικής Ανάπτυξης Δημοσίου Ακινήτου (ΕΣΧΑΔΑ) που δεν στηρίζονται στο χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό της ευρύτερης περιοχής για την υποδοχή στρατηγικών επενδύσεων (Ν.4447/2016).

Οι παραλείψεις που διαμορφώνουν το βιομηχανικό χαρακτήρα του νησιού είναι:

- Η έλλειψη ανταγωνιστικού χωροταξικού σχεδιασμού προς τη βιομηχανία (ειδικό χωροταξικό φυσικού περιβάλλοντος, αρχαιολογικών χώρων, πρωτογενούς τομέα)
 - Η έλλειψη επιστημονικών τεχνικών κριτηρίων που εγγυώνται μια ομοιογενή εκτίμηση των σεναρίων των κινδύνων και των αντίστοιχων δαπανών αποκατάστασης και οριοθέτηση της απαραίτητης ασφαλιστικής κάλυψης για κάθε επικίνδυνη βιομηχανική δραστηριότητα (Ν. 4409/2016 σ.σ. με το Π.Δ. 148/29-9-2009).
- Η βιομηχανοποίηση της Κρήτης εισέρχεται αυτή τη στιγμή αδιόρατα σε όλες τις δραστηριότητες μέσω προγραμμάτων, επιδοτήσεων και νομοθετικών παρεμβάσεων. Γιατί η οικονομία πρέπει να περνά αν είναι δυνατόν από όλες τις δραστηριότητες. Η ροή του κεφαλαίου στο ξεχασμένο από τη βιομηχανία νησί της νοτιοανατολικής Μεσογείου πρέπει να κάνει τον κύκλο της καταστροφής και της δημιουργίας.

Από το πιο απομακρυσμένο τόπο μέχρι το αστικό κέντρο. Όλες τις ημέρες της εβδομάδας. Από την παραδοσιακή τέχνη των υφαντών μέχρι τη σύγχρονη παραγωγή ενός λογισμικού. Από τις εταιρίες καλλιεργητών μέχρι την εμπορία σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού. Το

κεφάλαιο για να είναι παραγωγικό απαιτεί διαρκή ροή στο χώρο και το χρόνο. Είναι αυτή η «καπιταλιστική ροπή για τον εκμηδενισμό του χώρου μέσω του χρόνου» που αναφέρει ο Ντ. Χάρβεϊ, που αίρει κάθε εμπορικό εμπόδιο, πραγματικό ή θεσμικό, απορρυθμίζει την περιβαλλοντική προστασία και αφήνει έκθετη την τοπική παραγωγή και εργασία στο διεθνή ανταγωνισμό.

Με όχημα την αποπληρωμή του χρέους οι πλουτοπαραγωγικοί πόροι της χρεωμένης χώρας μας θα λεηλατηθούν. Ξένα συμφέροντα με τη σύμπραξη τοπικών παραγόντων. Η περίπτωση μας είναι ένα φρικτό παράδειγμα εφαρμογής του «αρπακτικού καπιταλισμού» όπως τον περιγράφει ο Ν. Τσόμσκι. Η βιομηχανοποίηση δεν είναι όπως ήταν παλιά. Στο παρελθόν οδηγούσε στην απασχόληση των εργαζομένων και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των καταναλωτών. Λόγω του κρατικού της χαρακτήρα (π.χ. δημόσιες επιχειρήσεις), ή του συλλογικού της σκοπού (π.χ. ενώσεις παραγωγών), συνδεόταν με την ανακατανομή του πλούτου και την ανταπόδοση των εσόδων της στην κοινωνία. Σήμερα όμως λόγω του ιδιωτικού της χαρακτήρα συνδέεται με τη χαμηλόμισθη εργασία, τον περιορισμό των εργασιακών δικαιωμάτων και την ανεργία. Λόγω της συγκέντρωσής της συνδέεται με τη μονοπώληση των προσόδων και των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης. Η βιομηχανική παραγωγή σήμερα αυξάνει την κοινωνική ανισότητα και τη φτώχεια.

Λόγω της υψηλής της έντασης, της τεχνολογικής ικανότητας να εκμεταλλεύεται απρόσβατα μέχρι σήμερα εδάφη και πόρους και της αυτοματοποίησης της παραγωγής προκαλεί σοβαρές και συχνά ανεπίστροφες οικολογικές καταστροφές.

Η επένδυση στο Καστέλι είναι μια από τις πρώτες εκφράσεις της βιομηχανοποίησης της Κρήτης. Μαζί με τη βιομηχανική παραγωγή ενέργειας, την εξόρυξη πετρελαίου, την επέκταση της τουριστικής βιομηχανίας και τα οδικά έργα στον ορεινό όγκο, βάζει την πρώτη ψηφίδα στο επενδυτικό μωσαϊκό του νησιού. Δυστυχώς το αεροδρόμιο στο Καστέλι, όπως και όλα τα υπόλοιπα έργα προμηνύουν την έλευση ενός καθεστώτος σπανιότητας γης και πόρων στην Κρήτη. Σπανιότητα σε πραγματικό επίπεδο (έλλειψη καλλιεργήσιμων εκτάσεων) και ιδιοκτησιακό επίπεδο (μονοπωλιακή κατοχή γης).

Αυτό θα πρέπει να εμβολιάσει τη σκέψη όσων εναποθέτουν τις ελπίδες τους στην καπιταλιστική ανάπτυξη, την ανάπτυξη που οργανώνεται, ελέγχεται και καρπώνεται ιδιωτικά.

Ιδέες στον αντίποδα της βιομηχανοποίησης

Κανείς δεν μπορεί με σαφήνεια να πει τι πρέπει να γίνει, και όποιος το κάνει νομίζω περισσότερο να προκαλέσει για τα κίνητρά του, παρά θα βοηθήσει. Εντούτοις, εξαιτίας της ανιδιοτελούς ενασχόλησής μου με το θεσμικό πλαίσιο και το περιβάλλον του νησιού, πιστεύω ότι για να υπάρξει ένα κοινό όραμα στον αντίποδα της βιομηχανοποίησης του νησιού, θα πρέπει ο εθνικός χωροταξικός σχεδιασμός να συμπληρωθεί από τρία νέα ειδικά χωροταξικά: α) για τον Πρωτογενή τομέα, β) για το Περιβάλλον και γ) για τους Αρχαιολογικούς χώρους.

- Το Χωροταξικό για τον Πρωτογενή τομέα πρέπει να διεκδικήσουν με ψήφισμα: οι αγρότες, οι κτηνοτρόφοι, οι οινοπαραγωγοί, οι γεωπόνοι, οι τυροκόμοι, οι μελισσοκόμοι, οι μεταποιητές και έμποροι αγροτοκτηνοτροφικών προϊόντων και οι ενώσεις τους.
- Τα Χωροταξικά για το Περιβάλλον πρέπει να το διεκδικήσουν με ψήφισμα: οι φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, οι ακαδημαϊκοί, οι παραγωγοί της παραδοσιακής γεωργίας, οι σύνδεσμοι αλιέων, οι ορειβατικοί σύλλογοι, τα γραφεία εναλλακτικού τουρισμού, τα ιδιωτικά θεραπευτήρια αποκατάστασης, τα αθλητικά και προπονητικά κέντρα, οι διοργανωτές αγώνων και τα αθλητικά σωματεία, οι παρατηρητές πουλιών και οι φυσιολάτρες.
- Το Χωροταξικό για τους Αρχαιολογικούς χώρους πρέπει να διεκδικήσουν με ψήφισμα: Τα τουριστικά γραφεία γενικού τουρισμού, οι καταδυτικοί σύλλογοι, οι διαχειριστές μαρίνων και καταδυτικών πάρκων, οι ενώσεις ξεναγών, τα μουσεία, οι ακαδημαϊκοί, οι σύλλογοι εκπαιδευτικών και οι πολιτιστικοί σύλλογοι.

Τον ολοκληρωμένο χωροταξικό σχεδιασμό θα συνοδεύσουν δημόσιες και ιδιωτικές πρωτοβουλίες που θα σέβονται το σπάνιο φυσικό περιβάλλον και την πολιτιστική ταυτότητα του νησιού και θα αφορούν:

- Κήρυξη των ενδιαιτημάτων απειλούμενων ειδών σε «περιοχές απολύτου προστασίας της φύσης».
- Συντήρηση και αποκατάσταση της τροφικής αλυσίδας των απειλούμενων ειδών.
- Καθολική απαγόρευση της θήρας και του υποβρύχιου ψαρέματος.
- Επανεισαγωγή ενδημικών ειδών κλωρίδας και πανίδας στο οικοσύστημα.
- Απαγόρευση βιομηχανικών δραστηριοτήτων (συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής ενέργειας από ΒΑΠΕ) εντός του δικτύου προστατευόμενων περιοχών Natura 2000.
- Ενοποίηση των προστατευόμενων περιοχών και σύνδεση του Ευρωπαϊκού μονοπατιού E4.
- Χωροθέτηση ορειβατικών καταφυγίων, αθλητικών και προπονητικών κέντρων και μαρίνων ιστιοπλοΐας.
- Αδειοδότηση κέντρων ιατρικού και θεραπευτικού τουρισμού και κέντρων αποκατάστασης της ψυχικής και σωματικής υγείας.
- Προστασία και πολιτιστική ανάδειξη της παραδοσιακής γεωργίας.
- Χωροθέτηση πάρκων παρακολούθησης ειδών ορνιθοπανίδας.
- Μελέτη χρηματοδότησης τοπικών προγραμμάτων από ενιαίο τέλος εισερχομένου τουρισμού.

Οι παραπάνω ιδέες είναι ένα πλέγμα θεσμικών παρεμβάσεων που επαναφέρουν την αξία της αγροτικής παραγωγής ως «το μόνο κεφάλαιο που αυξάνει την αξία του όσο περνά ο χρόνος», σέβονται το μακραίωνα πολιτισμό και το φυσικό περιβάλλον του νησιού, αναδεικνύουν ήπιες μορφές τουρισμού με μεγάλες πιθανότητες ευόδωσης και αύξησης της απασχόλησης, ενώ ταυτόχρονα καθιστούν την Κρήτη πρότυπο για ορθή περιβαλλοντική διαχείριση.

εκδόσεις *A/συνεχεια* ΒΙΒΛΙΟ...παρουσίαση

Ρεθύμνου 11,
Πεδίο του Άρεως, 10682
210-3845870
e-mail: info@asynechia.gr

Πιερλουίτζι Φαγκάν Πολυπολικός κόσμος, Γεωπολιτική και Ευρώπη

Το νέο βιβλίο των εκδόσεων *A/συνεχεια*,
στην σειρά *Σύγχρονος Κόσμος*,
κυκλοφορεί
στα κεντρικά βιβλιοπωλεία

Τιμή: 11,00€ • σελίδες: 100
ISBN: 978-960-6625-41-1

εκδόσεις
A/συνεχεια

ρίζα Ιάσωνας Θεοδωρίδης

Πάρε τα φύλλα της κουφοξυλιάς, το ρόδι
των αρμάτων, και κάνε τη ζωή σου αξιότερη
Είναι μεγάλο ανάθεμα η μικρή ζωή

ISBN: 978-960-6625-40-4 • τιμή: 9 ευρώ

εκδόσεις
A/συνεχεια

Η νεοελληνική τραγωδία σε ένα γελοιογραφικό χρονικό 140 σελίδων

τιμή: 12 ευρώ

εκδόσεις
A/συνεχεια

διά χειρός
Γιάννη Αντωνόπουλου

Ντομένικο Λουσούντο Η πάλη των τάξεων

μια πολιτική και φιλοσοφική ιστορία

εκδόσεις
A/συνεχεια

532 σελ. - 13 ευρώ

Η ανάδυση της εικόνας του χρηματοπιστωτικού καπιταλισμού

Φώτης Τερζάκης Νίκος Προγούλης

256 σελίδες
τιμή 14,50 ευρώ

εκδόσεις
A/συνεχεια

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

- Σταύρος Αυγέρης
- Άγγελος Σαρίγος
- Βασίλης Ασημακόπουλος
- Κώστας Δημητρόπουλος
- Γεώργιος Νεκτάριος Αθ. Λόης
- Λαοκράτης Βάσης

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ - SCRIPTA MANENT

- Θεόδωρος Κολοκοτρώνης
- Χέρμπερτ Μαρκούζε
- Λουκάς Αξελός
- Δημήτρης Πεταλάς
- Δημήτρης Δεληολάνης

200 ΧΡΟΝΙΑ ΜΑΡΞ

- Μανώλης Αγγελίδης
- Απόστολος Αποστολόπουλος

- Ερνέστο Τσε Γκεβέρα
- Αχιλλέας Κούμπος
- Πίλις Ι. Νικολόπουλος
- Τάκης Νικολόπουλος

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ / ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Δημήτρης Τζουβάνος
- Χριστίνα Ανδρέου

Γραφτείτε Συνδρομητές στα Τετράδια

Ενισχύστε την Κοινή μας Προσπάθεια

Το περιοδικό αποκτά τη δική
του σελίδα στο διαδίκτυο!

Επισκεφτείτε το στη διεύθυνση

tetradiamagazine.gr

και βρείτε το αρχείο των
τελευταίων δεκαπέντε χρόνων
σε πλήρη ψηφιακή μορφή!

■ ΤΗΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ
Καλαντζή*

04 πολιτισμός

Νέοι, ωραίοι αλλά άνεργοι

Ανταπόκριση από το 42ο φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Δράμας

«Ο Καραγκιόζης»

«Καρτ ποστάλ από το τέλος του κόσμου»

🎬 Πλούσια αποδείχτηκε η εγχώρια παραγωγή ταινιών μικρού μήκους στη Δράμα, με 60 τίτλους στο Εθνικό Διαγωνιστικό. Όλο και περισσότεροι εκκολλαπτόμενοι σκηνοθέτες δοκιμάζονται αρχικά στη μικρού μήκους, μέσα από ανεξάρτητες κυρίως παραγωγές, προκειμένου να παρακάμψουν τη δυσπραγία των κρατικών φορέων. Από την άλλη, η επάνοδος άρτια τεχνικώς καταρτισμένων νέων από το εξωτερικό έχει συμβάλει στη βελτίωση του επιπέδου των ταινιών, σε βαθμό να μην ξεχωρίζουν πλέον οι ελληνικές παραγωγές από τις ξένες που προβάλλονται στο Διεθνές. Ωστόσο, η εξ ανάγκης αναζήτηση εργασιακής αποκατάστασης αρκετών νέων στο εξωτερικό έχει ως αποτέλεσμα να κατακλύζεται φέτος το εθνικό τμήμα από πολλές ξένες και αγγλόφωνες παραγωγές Ελλήνων σκηνοθετών, με θεματικές διαφορετικής νοοτροπίας, ξένους ηθοποιούς και ξένη γλώσσα, περιορίζοντας τη δυνατότητα προσέγγισης καθαρά ελληνικών θεμάτων και καθιστώντας ταυτόχρονα προβληματικό το τι μπορεί να θεωρηθεί ελληνικό σινεμά.

Παράλληλα, το ευχάριστο πολύχρωμο ποπ στοιχείο, συνοδεία ηλεκτρικών μουσικών, κερδίζει ολοένα έδαφος στους νέους μικρομηκάδες, δίνοντας το σύγχρονο στίγμα σε ταινίες νεανικής επιπολαιότητας ή με επίκεντρο ομοφυλοφιλικές σχέσεις, ενώ παρατηρήθηκε μια τάση σε στενάχωρες θεματικές, κυρίως γύρω από τη διαχείριση επικοινωνίας και φροντίδας άρρωστων γονιών, ακόμα και στην έκφραση πένθους για την απώλεια γονέα, που οφείλεται αφενός στην αύξηση κρουσμάτων καρκίνου, στους μεσήλικες, χωρίς να παραγνωρίζεται η προσφυγή σε ασφαλείς λύσεις προσέγγισης του θεατή, μέσω συναισθηματικής φόρτισης.

🎬 Μοντέρ και σκηνοθέτης μεταξύ θεάτρου και σινεμά ο Μιχάλης Γιγιντής στην πρώτη του μικρού μήκους «Ο Καραγκιόζης» (26') μεταφέρει ένα διήγημα της Λένας Κιτσοπούλου, αναπτύσσοντας διεξοδικά και με μπόλικο χιούμορ πώς ένα παιδικό τραύμα επιδρά και προσδιορίζει ανεξίτηλα μια ολόκληρη ζωή, μέσα απ' το σαρκαστικό οδοιπορικό ενός ευνουχισμένου άντρα. Μπορεί στα εφτά του χρόνια ο Ραφαήλ να μην είχε πάει ακόμα σχολείο, εξαιτίας της

κτητικής και πληθωρικής μητέρας του (Ιωάννα Μαυρέα) που τον ήθελε δίπλα της, όμως ήξερε να ράβει και να μαγειρεύει τάρτες φράουλα και ιμάμ μπαϊλντί, μέχρι τη μέρα που μια λάθος εκφρασμένη παιδική απορία την εξόργισε τόσο πολύ, που έκτοτε τον αποκαλούσε καραγκιόζη. Μια ζωή γεμάτη μαρτύρια και καψώνια, μέχρι τον στρατό, με τον Μιχάλη Οικονόμου ως απολαυστικό κρυπτοομοφυλόφιλο «μαμάκια» να πασχίζει να ξανακερδίσει μαζί με το όνομα και την πληγωμένη του αυτοεκτίμηση. Η κατάκτηση της περιφημής ισορροπίας επήλθε με την καταπίεση κατώτερων, μετά τη μετάλλαξή του σε αδίσταχτο κουστουμαρισμένο γιάπη. Απέκτησε συμπονετική σύζυγο, σπίτι όπως αυτά των περιοδικών και απόγονο, αλλά δεν ήταν τόσο απλό να ξεπεράσει τη σχέση αγάπης-μίσους με τη μητέρα του. Τα κοντινά σε δαντέλες και κεντήματα στα αρχικά πλάνα προσδιορίζουν παλιομοδίτικη λαϊκή αισθητική, η εξαιρετική όμως εκτός κάδρου αφήγηση, με την αναγνωρίσιμη φωνή του Κωνσταντίνου Τζούμα, αποδίδει με μπρίο τον οξυδερκή λογοτεχνικό ειρμό της Κιτσοπούλου. Στη σκωπτική διάθεση συμβάλλει και η μουσική επιλογή κομματιών του συγκροτήματος Λάργκο (των Τάσου Κοφοδήμου και Κωνσταντή Παπακωνσταντίνου), με μπλουζ-ροκ αισθητική μεξικάνικης ερήμου και χαρακτηριστική τρομπέτα στην ενορχήστρωση.

🎬 Με σενάριο στα όρια επιστημονικής φαντασίας, παραφράζοντας το γνωστό «ο πολιτισμός τους τελειώνει μόλις πέσει το ρεύμα», το εξίσου σκωπτικό «Καρτ πο-

στάλ από το τέλος του κόσμου» (23') του δραστήριου στο χώρο του κινηματογράφου Κωνσταντίνου Αντωνόπουλου, καταγράφει τις κωμικοτραγικές αντιδράσεις μιας τυπικής σύγχρονης νεόπλουτης οικογένειας, όταν συμβαίνει μια απροσδιόριστη αιτίας ολική κατάρρευση του πολιτισμού, τη στιγμή που ξεκινάνε καλοκαιρινές διακοπές σε κάποιο ηλιόλουστο νησί. Μεταξύ παραλίας, με τα πολύχρωμα παιδικά φουσκωτά και του αϊντντβ στυλάτου εξοχικού τους, οι αντοχές των κουρασμένων σαρανταπεντάρηδων γονιών δοκιμάζονται, δίχως ηλεκτρικό και τηλεπικοινωνίες, με τους διαρκείς τσακωμούς των κακομαθημένων παιδιών τους.

Εστιάζοντας στις αντιδράσεις σε κωμικοτραγικά συμβάντα και καταγράφοντας τις νευρώσεις των σύγχρονων νεόπλουτων που αδυνατούν να διαχειριστούν οτιδήποτε έξω από την πεπατημένη, αποκαλύπτεται ο μέχρι το κόκαλο μικροαστισμός των χαρακτήρων. Αργή κίνηση υπό τους ήχους πομπώδους χορωδιακού υπονομεύει τη σοβαρότητα, εισάγοντας σαρκασμό και ειρωνεία στα όρια γελοιότητας, που ανακαλεί τόσο το λανθιμικό στυλ, όσο και το μαύρο χιούμορ της «Ανωτέρας Βίας» (2014) του Ρόμπερτ Έσλουντ, με το ταινιάκι του Αντωνόπουλου να αποτελεί την καλοκαιρινή εκδοχή του. Ωστόσο, η επιλογή μιας σοβαροφανούς εκτός κάδρου αφήγησης σε τρίτο πρόσωπο, με υποθετικά σχήματα, μεταφέρει έντεχνα και με χιούμορ το βαθύτερο υπαρξιακό νόημα αυτής της αιχμηρής αποδόμησης της φιγουρατζίδικης ελληνικής οικογένειας. Η αδυναμία των χαρακτήρων να

απαγκιστρωθούν από τον προηγούμενο τρόπο ζωής τους και να απολαύσουν τις ομορφιές της φύσης και την αμεσότητα επικοινωνίας μεταξύ τους δείχνει τις συνέπειες του καταναλωτισμού στο κυνήγι μιας άνευ νοήματος ζωής.

🎬 Ο Βασίλης Κεκάτος επανέρχεται θριαμβευτής στη Δράμα, με τη βραβευμένη στις Κάννες με Χρυσό Φοίνικα μικρού μήκους δεύτερη ταινία του «Η απόσταση ανάμεσα στον ουρανό κι εμάς» (9'), ή αλλιώς μια αριστουργηματική σεναριακή σπουδή στην τέχνη του φλερτ. Βράδυ σε βενζινάδικο στην εθνική, ένας θρασύτατος νεαρός ζητάει από έναν άγνωστο μηχανόβιο που κατέφθασε, να του πληρώσει το εισιτήριο, για να επιστρέψει με λεωφορείο στην Αθήνα. Ο μηχανόβιος αρχικά αρνείται, η επιμονή όμως και κυρίως η αιχμηρή επιχειρηματολογία που αναπτύσσει ο ετοιμόλογος νεαρός, καθώς σκαρφίζεται ό,τι μπορεί να του κεντρίσει το ενδιαφέρον, ανατρέπει το σκηνικό, ενώ δημιουργείται μια απρόσμενα φλογερή έλξη μεταξύ τους, αποκαλύπτοντας την αρχική πρόθεση του νεαρού να απευθυνθεί στον όμορφο μηχανόβιο.

Πρωτότυπη και απρόσμενη αυτή η ταινία αποτελεί μια απλή κατασκευή με κοντινά κοφτά πλάνα στα πρόσωπα, που εστιάζουν στα φευγαλέα παθιασμένα βλέμματα και κυρίως στην απανωτή ανταλλαγή ακαταμάχητων διαλόγων, χαρακτηριστικό νεανικής αυθάδειας. Σύντομα, το αρχικό αντικείμενο της διαπραγματεύσεως παραμερίζεται, με αποκορύφωμα την τελική τρυφερή σκηνή, που συνοδεύεται από το αθεράπευτα

ποπ ρομαντικό «Surrender» του The Boy, σε ένα από τα πιο επεισοδικά «πεσίματα» στο σινεμά.

🎬 Τα αδιέξοδα της γενιάς των σημερινών zoαρηδων καταγράφονται υπό την αειθαλή επίδραση της νουβέλ βαγκ στη σπουδαστική ταινία «Waithood» (21') της 25χρονης Βελγίδας Λουιζιάνα Μις, που επέλεξε να κάνει την πρακτική της στην Αθήνα, για να παρακολουθήσει και να καταγράψει το κοινωνικό φαινόμενο της κρίσης. Σ' αυτό το φρέσκο πορτραίτο της αθηναϊκής νεολαίας, με τη ματιά μιας ξένης ανεξάρτητης κινηματογραφίστριας, παρά τα ξενικά ονόματα στο συνεργείο, αξιοποιούνται Έλληνες ερμηνευτές.

Νέοι ωραίοι, σπουδαγμένοι και ...άνεργοι, που επιβιώνουν κάνοντας δουλειές του ποδαριού, μέχρι καθαριστές στα αϊντντβ πολυτελή διαμερίσματα του κέντρου της Αθήνας, με θέα την Ακρόπολη. Εκεί τρυπώνουν όταν δεν υπάρχουν ενοικιαστές, διοργανώνοντας ξέφρενα πάρτι και απολαμβάνοντας μια άνεση που δεν προορίζεται γι' αυτούς. Όλοι τους σκέφτονται να αναζητήσουν την τύχη τους στο εξωτερικό, κάπου που να έχει σύστημα υγείας και να υπολογίζονται τα πτυχία τους.

Η νεολαιίστικη αίσθηση αυτής της τρελοπαρέας εκφράζεται με την ανάδειξη της νεανικής τους οικειότητας, με μια κάμερα να τους ακολουθεί από κοντά όταν μπουκάρουν όλοι μαζί στα διαμερίσματα, σπρώχνονται, αγκαλιάζονται, τσαλαβουτούν στις πισίνες και κοιμούνται ο ένας πάνω στον άλλον, ενώ χαζολογάνε άσκοπα στις γειτονιές του κέντρου της Αθήνας. Η νεανική θεματική υπό ανεξάρτητη κινηματογράφηση και έντονη πανκροκ μουσική, θυμίζει τα πρώτα δείγματα δουλειάς του Βερολινέζου Αθανάσιου Καρανικόλα.

Στην αφήγηση εισάγονται πραγματικά τηλεοπτικά ειδησεογραφικά αποσπάσματα, απ' τα συλλαλητήρια για τη Μακεδονία αρχές του 2019 με την παρουσία του Μίκη Θεοδωράκη και εικόνες μαυροντυμένων διαδηλωτών και κόκκινες σημαίες έξω από την Αμερικανική Πρεσβεία, αλλά και πλάνα με ανθρώπους που ψάχνουν στα σκουπίδια.

*Η Ιφιγένεια Καλαντζή είναι θεωρητικός-κριτικός κινηματογράφου, ifigenia.kalantzi@gmail.com

04 πολιτισμός/πρόσωπα

Στα 61 χρόνια του έφυγε από την ζωή ο ηθοποιός, σκηνοθέτης, σεναριογράφος και άνθρωπος Τάκης Σπυριδάκης μετά από πολύχρονη και σκληρή μάχη με τον καρκίνο. Τα τελευταία χρόνια ο Τάκης Σπυριδάκης συγκλόνισε με την ερμηνεία του στο θεατρικό «Άγιος Σπύρος και αγαπήθηκε ιδιαίτερα από το θεατρόφιλο κοινό.

Ο Τάκης Σπυριδάκης γεννήθηκε στην Αίγινα το 1958. Είχε συμμετάσχει σε 13 ταινίες, ενώ το σκηνοθετικό του ντεμπούτο πραγματοποίησε το 1994 με την ταινία «Ο Κήπος του Θεού», της οποίας έγραψε και το σενάριο. Η ταινία

τιμήθηκε με 7 κρατικά βραβεία ποιότητας στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Εμφανίστηκε για πρώτη φορά στον κινηματογράφο στην ταινία «Γλυκιά Συμμορία», σε σκηνοθεσία του Νίκου Νικολαΐδη (1983). Για την ερμηνεία του απέσπασε το ειδικό βραβείο ερμηνείας στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης.

Ακολούθησαν η «Λούφα και Παραλλαγή» (1984), «Πρωινή Περίπολος» (1986), «Προστάτης Οικογένειας» (1997), «Αυτή η Νύχτα Μένει» (1999), «Μαύρο Γάλα» (1999), «Κανείς δεν χάνει σε Όλα» (2000), «Φτηνά Τσιγάρα» (2000), «Κουράστηκα να σκοτώνω

τους αγαπητικούς σου» (2002), «Λούφα και παραλλαγή: Σειρήνες στο Αιγαίο» (2005), «Ισοβίτες» (2008) και «4 Μαύρα Κοστούμια» (2009). Το 1989 ο Τάκης Σπυριδάκης έγραψε και σκηνοθέτησε την ταινία μικρού μήκους «Βέρα Κρουζ», που απέσπασε το 1ο βραβείο καλύτερης ταινίας στο αντίστοιχο Φεστιβάλ, τιμήθηκε από το υπουργείο Πολιτισμού και βραβεύτηκε από το Εθνικό Κέντρο Ταινιών της Γαλλίας, το 1990. Δημοσιεύουμε αποσπάσματα συνέντευξης του Τάκη Σπυριδάκη στον Παναγιώτη Μηλά και στην ιστοσελίδα www.catisart.gr (2015).

► INFO

Στο φύλλο 67 (29/5/2011) της εφημερίδας μας, με αφορμή το αφιέρωμα της Ταυνοθήκης στο έργο και την προσφορά του σκηνοθέτη Νίκου Νικολαΐδη μίλησαν στον *Δρόμο* και την Ιφιγένεια Καλαντζή οι ηθοποιοί Τάκης Μόσχος, Τάκης Σπυριδάκης, Δώρα Μασκλαβάνου και ο Βοηθός του Χρήστος Χουλιάρας. Την συνέντευξη μπορείτε να την βρείτε στην ιστοσελίδα μας, www.edromos.gr.

Αν και αριστερός ήμουνα από τους πρώτους που είχαν αντιδράσει τότε με την κατάργηση των Αρχαίων Ελληνικών. Θεωρούσα ότι θα φτάσουμε σε μια γενιά που θα συνεννοείται με δυο λέξεις και η τρίτη θα τους μπερδεύει»

«Αυτή την Ευρώπη δεν τη γουστάρω»

Αποχαιρετισμός στον Τάκη Σπυριδάκη

› **«Λούφα και Παραλλαγή».** Ήθελα να σας ρωτήσω αν αυτή η «συνταγή» έχει ισχύ και σήμερα;

Δυστυχώς, είναι η νοοτροπία που κυριάρχησε τα τελευταία 40 χρόνια και αυτό πληρώνουμε σήμερα. Θεωρώ πως είμαστε ένας λαός ο οποίος δίνει εύκολα απαντήσεις για τα πάντα, αλλά δεν κάνει καμία ερώτηση. Δεν τα πάει καλά με τις ερωτήσεις. Επομένως, μέσα σε αυτή τη σχέση μεταξύ πολίτη και πολιτικού, μέσα από αυτή την τερατογένεση ήρθε η κατάσταση που βιώνουμε. Ο λαός δεν κάνει ερωτήσεις. Δεν θέλει να έχει ευθύνη. Δεν ψάχνεται να μάθει για το πώς φτάσαμε ως εδώ. Ασφαλώς κάθε άνθρωπος θέλει να μη ζει με έναν τσιμεντόλιθο και έναν τσίγκο. Θέλει και κάτι άλλο, θέλει και το εξοχικό του, θέλει και το δεύτερο ή το τρίτο αυτοκίνητο. Δεν μιλάω όμως για αυτό. Μιλάω, για μια νοοτροπία σε μια κοινωνία η οποία δεν διέπεται από κανόνες. Δεν έχει κανόνες.

› **Ούτε κανόνες, ούτε συνέπεια, ούτε συνέχεια.** Φυσικά εγώ δεν μοιράζω ευθύνες. Πρωτίστως ευθύνονται οι πολιτικοί, όμως και οι πολίτες έχουν το δικό τους μερίδιο ευ-

θύνης. Δεν μπορώ να ξεχάσω τον πατέρα μου ο οποίος πέθανε πολύ νωρίς. Πάντα μου έλεγε: «Κοίταξε αγόρι μου, εγώ δεν καταλαβαίνω τι θέλεις να κάνεις στη ζωή σου. Εγώ είμαι οικοδόμος και είμαι από τους καλύτερους. Έτσι και συ φρόντισε να μην γίνεις της κατσίκας ο κώλος». Το έλεγε αυτό επειδή η κατσίκα τα βγάζει όλα ολοστρόγγυλα και δεν διαφέρει το ένα από το άλλο. Και συνέχιζε: «Να πας λίγο παραπέρα. Να ψαχτείς και να βρεις το δρόμο σου. Να ξεχωρίζεις». Αυτή ήταν μια σωστή κουβέντα ενός αγράμματος ανθρώπου που έζησε ακολουθώντας αυτή τη γραμμή. Έζησε σύμφωνα με αυτό. Με χόρτα; Με χόρτα. Με βολβούς; Με βολβούς. Ενώ εδώ πέρα ξαφνικά το πράγμα τούμπαρε. Έλεγα σ' έναν φίλο μου αρχιτέκτονα τις προάλλες: «Τα 4 αυτοκίνητα, τι τα ήθελες;». Δεν έχει και αυτός προσωπική ευθύνη; Ένα παιδί 19 χρονών γιατί να θέλει αυτοκίνητο 2.500 κυβικών; Ο πατέρας του εκτός από το παιδί μεγαλώνει και τον αυριανό τσόγλανο χωρίς να το παίρνει χαμπάρι. Αυτό είναι το θέμα.

› **Τα περισσότερα προβλήματα προέρχονται από την έλλειψη παιδείας.**

Το έζησα αυτό με αφορμή τις κόρες μου. Ήμουν πάντα δίπλα τους και γνωρίζω τι γίνεται. Είναι παιδιά που παρακολουθούν ένα σχολείο «κολοβό» και μεταφέρουν μηχανικά τις απόψεις των γονιών τους, που είναι κι αυτές περιορισμένες. Αν και αριστερός ήμουνα από τους πρώτους που είχαν αντιδράσει τότε με την κατάργηση των Αρχαίων Ελληνικών. Θεωρούσα ότι θα φτάσουμε σε μια γενιά που θα συνεννοείται με δυο λέξεις και η τρίτη θα τους μπερδεύει. Τελικά η υπόθεση «Λούφα και παραλλαγή» δεν αντέχεται άλλο. Πρέπει να τελειώνει. Δυστυχώς όμως βλέπω να μην τελειώνει. Πρέπει αυτή η νέα γενιά να το πάρει πάνω της το μέλλον και να το πάει κάπου αλλού. Πώς; Πού; Δεν ξέρω. Είναι θολά τα πράγματα.

› **Φορέσατε μαύρο κοστούμι για τη θράβευση στο «Βέρα Κρουζ» και στον «Κήπο του Θεού».** Τι ρόλο έπαιξαν αυτά τα βραβεία για σας; Ήταν κάτι πολύ σημαντικό για μένα επειδή αποφάσισα να κάνω την αρχική μου σκέψη, δηλαδή τη σκηνοθεσία, και τελικά επιβραβεύτηκα. Μόλις ένιωσα λοιπόν έτοιμος, προχώρησα, έγραψα το σενάριο και σκηνοθέτησα τη «Βέρα Κρουζ», μια μικρή μήκους ταινία. Η έκπληξη ήταν μεγάλη επειδή πήρε πάρα πολλά βραβεία, και στη

Δράμα και στο εξωτερικό, όπου κι αν παίχτηκε. Αλλού σημαντικότερα, αλλού λιγότερο σημαντικά. Αυτό μου έδωσε μεγάλη δύναμη για να πάω παρακάτω. Αμέσως μετά, έγραψα το σενάριο και σκηνοθέτησα την ταινία «Κήπος του Θεού». Μια παράξενη ταινία για τα δεδομένα μιας κατάστασης εδώ πέρα. Ερμηνεύτηκε λάθος ως μια ταινία που παίζει ένα παιχνίδι εξουσίας-αντιεξουσιαστών. Όχι: Η ταινία δεν παίζει σ' αυτό το επίπεδο με τίποτα. Όχι γιατί με ενοχλεί απ' ότι είπα και πριν, αλλά γιατί δεν παίζει. Άλλη είναι η ταινία, άλλο είναι το θέμα της. Το θέμα της είναι ο ανθρώπινος πόνος, η ανθρώπινη ύπαρξη, σε ακραίες συνθήκες. Αυτό είναι. Και πώς λειτουργεί ο άνθρωπος σε κάποιους χώρους. Όπως, και μια πέτρα να ρίξεις, η υφή της θα αλλάξει. Ο άνθρωπος αντιστέκεται. Δηλαδή, τι τους συνδέει αυτούς τους ανθρώπους και τι τους αποσυνδέει.

«Ο Κήπος του Θεού» έχει ήρωες που στόχο έχουν να επιλέξουν τον τόπο θανάτου τους εκεί που δεν μπορούν να ζήσουν ούτε οι κατσαρίδες. Ο «Κήπος» ήταν προφητικός προς αυτό στο τι κάνει ένας άνθρωπος όταν δεν μπορεί να επιβιώσει. Αυτό είναι ένα ερώτημα. Κι όταν ο ίδιος δεν είναι υπεύθυνος αλλά κάποιοι άλλοι που του δημιούργησαν αυτές τις συνθήκες. Μάλιστα, εδώ έχουμε και την αφόρητη υποκρισία –είναι αυτό που λέω εγώ, όχι γιατί το λένε διάφορα πολιτικά κόμματα– ότι αυτή την Ευρώπη, δεν τη γουστάρω. Αυτή την Ευρώπη που έχει απεμπολήσει και τον Διαφωτισμό και το ανθρώπινο πρόσωπο. Έχοντας όλες τις ακραίες φωνές, αυτή τη στιγμή, που διοικούν φτάσαμε σε ένα σημείο, έπειτα από έναν ολόκληρο κύκλο, να βλέπουμε κεκαλυμμένο φασισμό να κυβερνά χώρες. Αυτή λοιπόν την Ευρώπη δεν τη θέλω. Αυτή την Ευρώπη που ξεσκεπάστηκε από την υπόθεση των προσφύγων δεν την ανέχομαι. Και στο κάτω-κάτω της γραφής, άμα ο Γερμανός με την κάλτσα ως το γόνατο και το πέδιλο, θέλει σ' όλη του τη ζωή να κάνει 10 μέρες διακοπές και να δουλεύει μέχρι τα 75 του, ας το κάνει. Εγώ όμως δεν θέλω να το κάνω. Εκείνος ας δουλεύει μέχρι τα 75 του, τι με νοιάζει εμένα; Αφού είναι Γερμανός, ας κάνει το κράτος τους όπως θέλει να το κάνει. Όλος ο κόσμος πρέπει να ζήσει με αυτή τη νοοτροπία; Δεν νομίζω...

πρόσωπα/πολιτισμός 04

► Διαλέγετε ως ήρωα έναν Λούζερ, έναν άνθρωπο που όλα του πάνε στραβά. Μάλλον ασυνήθιστη επιλογή. Γιατί διαλέξατε αυτόν τον ήρωα;

Είναι αυτή η κάπως μίζερη νοοτροπία των Ελλήνων που ήθελα να αποτινάξω από πάνω μου, γράφοντας. Ρωτάς κάποιον «Πώς είσαι;» και σου απαντά «Ας τα λέμε καλά» ή «Κάθε πέρσι και καλύτερα» κ.λπ., κάτι που δεν συναντάς σε άλλους πολιτισμούς. Είναι όμως και το άλλο. Θέμα οπτικής που λένε. Ο ήρωας μου, ο Μανούσος, εστιάζει στο αρνητικό. Ίσως για αυτό να μην δρα. Είναι έρμαιο των άλλων και για αυτό του πάνε όλα στραβά, διότι είναι ανίκανος να επιλέξει προς τα πού θα κινηθεί στη ζωή του και να πάρει αποφάσεις. Νιώθω πως έτσι μας μεγάλωσαν κι ίσως έτσι μεγαλώνουμε κι εμείς τα παιδιά. Με ηττοπάθεια. Και με φόβο. Μη το ένα, μη το άλλο, δε θα τα καταφέρεις, θα φας τα μούτρα σου, δεν είσαι εσύ για αυτά! Πόσοι γονείς λένε, ονειρέψου, προχώρα, δοκίμασε, κάνε ότι θέλεις, εγώ μαζί σου!... Μπορεί να έχει να κάνει και με το ότι είμαστε οι μέτριοι απόγονοι ενός σπουδαίου πολιτισμού. Άνιση σύγκριση αλλά αν την κάνεις βγαίνεις λούζερ. Έπειτα οι αποτυχημένοι άνθρωποι είναι πιο ενδιαφέροντες. Πήξαμε στους επιτυχημένους.

► Πόσο εύκολο ή δύσκολο ήταν να μπειτε στην ψυχολογία ενός τέτοιου ήρωα;

Από σελίδα σε σελίδα μπήκα, ίσως και χωρίς να το καταλάβω. Για μένα είναι σημαντική η αφετηρία. Αν δω καθαρά τον ήρωα μου τη στιγμή της σύλληψης του, τότε ανοίγουν οι πόρτες και μπορώ με ευκολία να «μπω» στην ψυχολογία του. Όμως ο Μανούσος δεν είναι πρόσωπο ανοίκειο. Έχω συναντήσει ανθρώπους με τα χαρακτηριστικά του. Καταπιεσμένους, κακοποιημένους, μοιρολάτρες, φοβισμένους. Καθησυχασμένους στην ασφάλεια της μιζέριας. Το δύσκολο ήταν να τον βγάλω από την κατάσταση του, να τον αναγκάσω να αντιδράσει.

► Η εικόνα της Κρήτης που παρουσιάζετε απέχει πολύ από το φολκλόρ και την τουριστική ματιά. Υπήρξαν αρνητικές αντιδράσεις για το γεγονός ότι φωτίζετε τη «σκοτεινή πλευρά»;

Προς το παρόν όχι κι αν υπάρξουν σημαίνει πως όποιος διάβασε το βιβλίο το είδε επιφανειακά. Η Κρήτη είναι ένας τόπος που από αγάπη επέλεξα να τοποθετήσω την ιστορία μου και όχι για να κάνω κριτική. Το βιβλίο μιλά για κάθε μικρή κοινωνία που καταπιέζει το διαφορετικό, αλλά και για την Αθήνα, το βλέπουμε εξάλλου όταν ο ήρωας πάει φαντάρος. Οι καταστάσεις που βιώνει δε διαφέρουν από τόπο σε τόπο. ...Πάντως, κάποια από τα ομορφότερα λόγια για το βιβλίο μου, μέχρι τώρα, τα άκουσα από Κρητικούς και όχι κριτικούς! Στη Σητεία που έγινε η πρώτη παρουσίαση του βιβλίου, πριν λίγες μέρες, η εκδήλωση είχε πάρα πολύ μεγάλη επιτυχία.

► Ειρήνη Δερμιτζάκη. συγγραφέας

Γεννημένος Λούζερ

■ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΣΤΟΦΟΡΟ

«Οι αποτυχημένοι άνθρωποι είναι πιο ενδιαφέροντες. Πήξαμε στους επιτυχημένους»

Ο «Γεννημένος Λούζερ» της Ειρήνης Δερμιτζάκη που κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Εύμαρος, αν και είναι ένα μυθιστόρημα που διαβάζεται απνευστί, δεν είναι ένα «εύκολο» βιβλίο. Ο ήρώας της –αντιήρωας για την ακρίβεια– προχωράει από αποτυχία σε αποτυχία. Όλα στη ζωή του πηγαίνουν στραβά από την ώρα που γεννιέται. Ξένος και απομονωμένος, θύμα καταπίεσης και οικογενειακής βίας, μόνιμο θύμα του καθενός. Δύσκολο να ταυτιστείς μαζί του, όπως συμβαίνει πολλές φορές σε άλλα μυθιστορήματα.

Με εξαιρετική γραφή και χειρουργική ακρίβεια η συγγραφέας καταφέρνει ωστόσο

► Τι υπάρχει στο βιβλίο από δικά σας προσωπικά θιώματα;

Η μπουγάδα απλωμένη σε ένα σύρμα από τον ευκάλυπτο μέχρι τη μουριά είναι για παράδειγμα από την αυλή του πατρικού μου. Το σπίτι της ηρωίδας είναι εμπνευσμένο από το σπίτι της θείας μου της Λαμπρινής. Το κυριότερο όμως, είναι το στοιχείο της

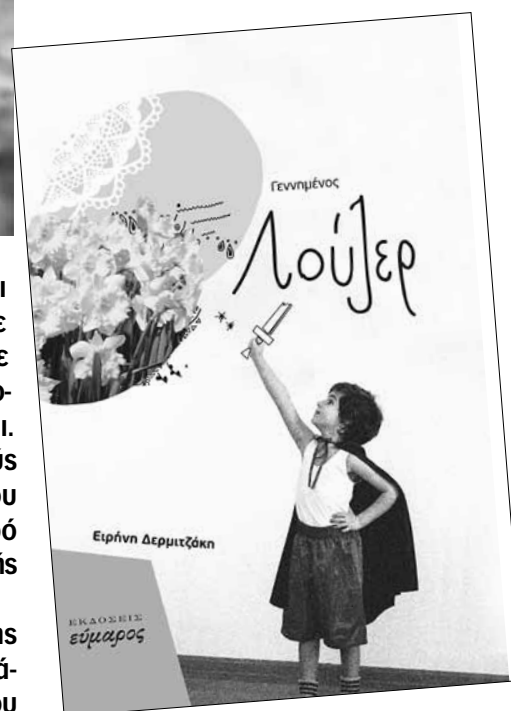
να μας κάνει να τον καταλάβουμε. Και μαζί του, ίσως, τον Λούζερ που κρύβουμε μέσα μας. Αλλά και να κατανοήσουμε ίσως βαθύτερα τι σημαίνει κοινωνική απομόνωση για το άτομο που την υφίσταται. Κι επίσης, μακριά από φολκλορισμούς και λατρεία του παραδοσιακού τρόπου ζωής, να αναγνωρίσουμε και το ζοφερό πρόσωπο της συχνά εξιδανικευμένης ζωής στην ελληνική επαρχία.

Ο τόπος είναι η Κρήτη, γενέτειρα της συγγραφέως κι όσα βλέπει και μοιράζεται μαζί μας δεν είναι με το βλέμμα του εξωτερικού παρατηρητή, όπως μπορείτε κι εσείς να διαπιστώσετε διαβάζοντας τη συνέντευξη που ακολουθεί.

αποξένωσης και της έλλειψης αποδοχής. Τη βίωσα σαν παιδί, αλλά κι ακόμα κάποιες φορές. Αυτή η αίσθηση είναι και ο λόγος που έγραψα αυτό το βιβλίο, είναι προσωπικό βίωμα κι ας μη συνέβη με τον τρόπο που τη βίωσε ο ήρωας μου. Όταν σε απομονώνουν, αποξενώνεσαι και από τον ίδιο σου τον εαυτό.

► Πώς μπήκατε στην περιπέτεια της γραφής; Η συμμετοχή σας στην «αφήγηση ζωής» σε ποιο βαθμό σας επηρέασε;

Σταδιακά. Αφού πειραματίστηκα με διάφορα είδη τεχνών κατάλαβα πως μάλλον το γράψιμο με εκφράζει περισσότερο. Όταν έκανα το μεταπτυχιακό μου στη δημιουργική γραφή στην Αγγλία, συνειδητοποίησα, ότι έγραφα συχνά, με στόχο να καταλάβω τον εαυτό μου και για να εκφράσω πράγματα τα οποία δε μπορούσα να πω μιλώντας. Ακόμα το κάνω. Όταν δυσκολεύομαι να μιλήσω ή να πάρω μια απόφαση, γράφω. Η συμμετοχή στο σεμινάριο «αφήγηση ζωής» της Κρυσταλίας Πατούλη ήρθε μετέπειτα και μου έδωσε τα εφόδια ώστε να μπορώ να αφουγκράζομαι, τι προσπαθεί να εκφράσει ο συγγραφικός μου εαυτός. Γράφοντας, ξεφεύγει η αλήθεια στο χαρτί, μια αλήθεια που ενδεχομένως να λογοκρίνουμε όταν μιλάμε. Η περιπέτεια συνεχίζεται και μέσα από τα γραπτά μου, και μέσα από τα σεμινάρια στα οποία διδάσκω. Τον Οκτώβρη ξεκινάμε έναν νέο κύκλο με σεμινάρια δημιουργικής γραφής στο Κολέγιο Ψυχικού, στο τμήμα των ενηλίκων. Η γραφή είναι μοναχική διαδικασία και μέσα από τα σεμινάρια έχεις την ευκαιρία να συναντηθείς με νέες φωνές. Μου αρέσει πολύ να εμψυχώνω όσους κάνουν τα πρώτα τους βήματα. Μαθαίνω κι εγώ από την αρχή.

► INFO

Το βιβλίο «Γεννημένος Λούζερ» από τις Εκδόσεις Εύμαρος, παρουσιάζεται την Τετάρτη 2 Οκτωβρίου στον Ιανό της Αθήνας.

04 πολιτισμός & βαρβαρότητα ■ ΤΟΥ ΗΡΟΣΤΡΑΤΟΥ

Πλίνθοι και ξύλα και... Κεραμέως ατάκτως ερριμμένα

«καλὸν δὲ καὶ τὸ τακτικὸν εἶναι· πολὺ γὰρ διαφέρει στράτευμα τεταγμένον ἀτάκτου, ὥσπερ λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως μὲν ἔρριμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν» (Ξενοφών)
«Ἄρχισε η σχολική χρονιά και κα-
νένας δάσκαλος δεν υπάρχει στο
Δημοτικό σχολείο του Καστελόρι-
ζου» (Η εἶδηση)

Διαβάζω: «Όπως κατήγγειλε η κάτοικος και λυκειάρχης στο Καστελόριζο, Μπέτυ Μούζακ, μιλώντας στον *real fm*, «αυτό που έχει γίνει φέτος στο Δημοτικό είναι άνευ προηγουμένου. Δεν υπάρχει κανένας δάσκαλος». «Η Διεύθυνση από τη Ρόδο έστειλε εκτάκτως έναν δάσκαλο με απόσπαση από την Χάλκη, ίσα-ίσα για να ανοίξει το σχολείο, να γίνει ένας αγιασμός για να μην λένε ότι δεν υπάρχει δάσκαλος στο νησί», ανέφερε.

«Το σχολείο είναι τριθέσιο, υπάρχουν 20 παιδάκια στο Δημοτικό. Πρέπει να περιμένουμε τώρα τη δεύτερη φάση προσλήψεων αναπληρωτών για να τοποθετηθεί ένας δάσκαλος, δύο, τρεις. Πέρσι ήταν τρεις δάσκαλοι και ήταν στην ώρα τους και οι τρεις... Ο δάσκαλος από τη Χάλκη θα καθίσει μέχρι να έρθει έστω ένας δάσκαλος για να βγάλει τη χρονιά»...

Κατά τα άλλα, η θλιβερή υπουργός Θρησκευμάτων (γιατί Παιδείας δεν τη λες), Νίκη Κεραμέως, μας λέει ότι στόχος της είναι η Ιστορία «να πάψει να είναι κοινωνικού χαρακτήρα» αλλά «να αναπτύσσει την εθνική συνείδηση».

Κλασική ψευδο-εθνικοφροσύνη της Δεξιάς. Φανφάρες και παρελάσεις, το «μεγαλείον της φυλής», η «πολεμική αρετή των Ελλήνων» και όταν έρθει η κρίσιμη ώρα, ξεπούλημα των πάντων. Και της ίδιας της χώρας βεβαίως.

«Εθνική συνείδηση» αλλά το ακριτικό Καστελόριζο, σε μια εξαιρετικά

κρίσιμη περίοδο, αφημένο κυριολεκτικά στην τύχη του.

Εγώ υπογράφω ως Ηρόστρατος, αλλά άλλοι είναι οι σημερινοί Ηρόστρατοι, καθώς φαίνεται.

Την φράση του Σωκράτη –που παραθέτει ο Ξενοφών και χρησιμοποίησα ως μότο στην αρχή– πέρα από το λογοπαίγνιο με το επίθετο της υπουργού, την έβαλα για να τονίσω την άλλα αντ' άλλων πολιτική. Ο Σωκράτης μιλάει για έναν διαλυμένο στρατό χωρίς οργάνωση, έτοιμο να ηττηθεί. Κι εδώ μια Παιδεία χτισμένη όπως να 'ναι...

Το παιχνίδι με τους αναπληρωτές συνεχίζεται χρόνια τώρα. Και φυσικά δεν είναι η πρώτη φορά που το Δημοτικό στο Καστελόριζο ξεκινά τη σχολική χρονιά χωρίς δασκάλους. Αντί να δοθούν κίνητρα για να εγκατασταθούν άνθρωποι στο Καστελόριζο, γίνεται το κάθε τι για να φύγουν κι αυτοί που έχουν μείνει... Με την πολιτική της κάθε Κεραμέως θα έχουμε ψευδο-εθνική συνείδηση, μόνο που δεν θα υπάρχει... έθνος...

οδηγός
για τις δωρεάν
εκδηλώσεις
της Αθήνας

Είσοδος
ελεύθερη

Προβολές

Αφιέρωμα στον Σπύρο Τέσκο

Σάββατο 21/9, στις 20:00, στη Δραπετσώνα

Ο Δήμος Κερατσινίου- Δραπετσώνας και η Κινηματογραφική Ομάδα Κερατσινίου- Δραπετσώνας, τιμώντας τη μνήμη του σκηνοθέτη Σπύρου Τέσκο που «έφυγε» γρήγορα από τη ζωή τον περασμένο Μάιο, διοργανώνουν ένα αφιέρωμα με προβολές από το έργο του. Το αφιέρωμα θα πραγματοποιηθεί στο μικρό θέατρο στον πολυώρο των Λιπασμάτων και θα προβληθεί το ντοκιμαντέρ του με θέμα τα Λιπάσματα Δραπετσώνας «**Ελεγεία υπανάπτυξης**», καθώς και η ταινία του μικρού μήκους «Αλλιώς».

Βιβλία

Δύο κορυφαία πεζά του Κάρολου Μπωντλαίρ

Τετάρτη 25/9, στις 20:00, στον κήπο του Νομισματικού Μουσείου (Πανεπιστημίου 12)

Οι εκδόσεις Bibliotheque παρουσιάζουν τα δίδυμα μικρά βιβλία με δύο από τα κορυφαία πεζά του Κάρολου Μπωντλαίρ, «**Ένας οποφάγος**» και «**Μελαγχολία του Παρισιού**». Θα μιλήσουν η μεταφράστριά τους και συγγραφέας Μαριάννα Παπουτσοπούλου και η συγγραφέας και ερευνήτρια Πόλυ Χατζημανωλάκη. Αποσπάσματα από τη «Μελαγχολία του Παρισιού» θα διαβάσει η συγγραφέας – αρχιτέκτων Θούλη Στάικου.

Μουσική

Σ' ένα δωμάτιο με τον Μάνο Λοΐζο

Πέμπτη 26/9, στις 21:00, στον Ασύρματο (Πάρκο Ελ. Βενιζέλου, Αγ. Δημήτριος)

Ο Απόστολος Ρίζος συναντά τον Μάνο Λοΐζο σε ένα μουσικό δωμάτιο, αναζητώντας το πρώτο αίσθημα των τραγουδιών – όπως τη στιγμή που γράφτηκαν από τον δημιουργό τους. Στο κέντρο, παραμένει η ερμηνεία των τραγουδιών, κρατώντας το πιο βαθύ τους άγγιγμα. Στην παράσταση συμμετέχει η τραγουδοποιός και ερμηνεύτρια Μαρία Παπαγεωργίου, ενώ η παράσταση διανθίζεται με ανέκδοτο υλικό και ηχογραφήσεις από το προσωπικό αρχείο του Μάνου Λοΐζου, με την ευγενική παραχώρηση της κόρης του, Μυροσίνης Λοΐζου.

Έντεχνο χάρισμα

Κυριακή 22/9, στις 20:30, στο Ανοιχτό Θέατρο Κολωνού (Ιωαννίνων & Καπανεώς)

Το μουσικό σχήμα Χάρισμα σ' ένα αφιέρωμα στο έντεχνο ελληνικό τραγούδι. Με ειδική guest τη μοναδική Γιώτα Πάννα που θα τραγουδήσει και θα παίξει με τη φυσαρμόνικα της αγαπημένα τραγούδια, αλλά και καλλιτέχνες έκπληξη που θα ανακοινωθούν σύντομα. Παίζουν οι μουσικοί: Ισιδωρος Πάτερος: μπουζούκι, κιθάρα, φωνή| Στέλιος Νικολαΐδης: φωνή| Χαρούλα Νικολαΐδου: πιάνο, φωνή| Άννα-Μαρία Νικολαΐδου: φωνή| Τάσος Περόγλου: κρουστά, φωνή.

Εκθέσεις

Μανόλης Κορρές: Σχεδιάζοντας το αίνιγμα της Ραβέννας, Δευτέρα 30/9, στις 20:00, στο Ίδρυμα Χατζηκωνσταντά (Λεωφ. Κηφισίας 374 & Παντανάσσης)

Κλείνοντας την έκθεση «**Αρχιμήδης: Ο κοχλίας, η τροχαλία και το αίνιγμα της Ραβέννας**», η Zivasart Gallery και ο Δήμος Χαλανδρίου διοργανώνουν στους παρακείμενους της γκαλερί χώρους του Ιδρύματος Χατζηκωνσταντά, εκδήλωση προς τιμήν του ακαδημαϊκού Μανόλη Κορρέ, ο οποίος θα παρουσιάσει τα σχέδια και την έρευνά του επάνω στην κατασκευή του Μαυσωλείου του Θεοδέρικου στη Ραβέννα πριν από 1500 χρόνια. Στην εκδήλωση θα συμμετάσχει ο εγνωσμένου κύρους δημοσιογράφος και αθηναιογράφος Νίκος Βατόπουλος. Τη βραδιά θα τιμήσει με την παρουσία του ο διευθυντής του μουσείου της πόλεως της Ραβέννας Maurizio Tarantino, ο οποίος θα απευθύνει σύντομο χαιρετισμό.

Oresteia Reversed

Μέχρι αύριο Κυριακή έχετε την ευκαιρία να επισκεφθείτε την πολύ ενδιαφέρουσα Έκθεση Κόμικς *Oresteia Reversed* στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης.

Συμμετέχουν 22 σύγχρονοι καλλιτέχνες που δημιουργούν πρωτότυπες ιστορίες από την τριλογία του Αισχύλου *Ορέστεια*, με έμφαση στις *Ευμενίδες*.

Καλλιτέχνες από τον χώρο των κόμικς, καλλιτέχνες με αφετηρία τις εικαστικές τέχνες, επανεξετάζουν έννοιες όπως Δίκαιο, Δικαιοσύνη, Πόλις, Πολίτης, Αυτοδικία, Νέμεσις, Υβρις, Δημοκρατία, Ισονομία και Ισοτιμία, Προσωπική και Συλλογική Ευθύνη.

Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες:

Ρενέ Αγγελίδου (Fokshee) Fokshee, Δήμητρα Αδαμοπούλου Dimitra Adamopoulou, Δημήτρης Αναστασίου Dimitris Anastasiou, Θωμάς Βαλιανάντος Thomas Valianatos, BLESSSED Blessed Zines, Γιάννης Γαλαΐος Giannis Galeos, Γεωργία Ζάχαρη Georgia Zachari, Αυγή Κανάκη Avgi Kanaki, Βάλια Καπάδαη Valia Kapadaï, Θανάσης Καραμπάλιος Thanasis Karampalios, Θωμάς Κεφαλός Thomas Kefalos, Kristanz Xristina Kupraiou, Δέσποινα Μανώλαρου Despina Manolarou, Γιώργος Μικάλεφ George Micalef, Mekl Mikkel Sommer, Μάριος Μπόρας Marios Boras, No Budget Epics No Budget Epics, Αλκυόνη Παπακωνσταντοπούλου (Poisoner) Poisoner, Μιχάλης Σιγάλας Michael Sigalas, Στέλλα Στεργίου Stella Stergiou, Νίκος Τσουκνίδας - Μαρία Καραζάνου Nikolas Tsouk - Maria Karazanou, Ρομπέρτα Γαιτζόγλου Watkinson Roberta Gaiatzoglou Watkinson.

Επιμέλεια: Καλλιόπη Λιαδρή Calliope Liadi, Εικαστικός, Καλλιτεχνική Σύμβουλος του Προγράμματος.

Η έκθεση αποτελεί μέρος των δράσεων του ερευνητικού και καλλιτεχνικού προγράμματος Μεγάλες Αφηγήσεις - Η Επιστροφή (Grand Narratives The Return) το οποίο διερευνά τη συνάντηση της Αρχαίας Ελληνικής Τραγωδίας με τις Πολιτικές Επιστήμες. Ώρες λειτουργίας: καθημερινά και Σαββατοκύριακα 18:00-22:00. Είσοδος Ελεύθερη

παρέμβαση

Να ξεκινήσουμε μ' ένα αφορισμό: Όχι, λοιπόν, κάνει λάθος ο Λειβαδίτης. Γιατί οι «απελπισμένοι δεν γίνονται οι πιο καλοί επαναστάτες». Οι απελπισμένοι παγιδεύονται στον «απελπιστή» τους! Οι απελπισμένοι, τρομαγμένοι καθώς είναι, εσωκλείουν τον «απελπιστή» τους. Εδώ κάνει λάθος. Γιατί ναι, «οι άνθρωποι, σύντροφε, ζουν από τη στιγμή που βρίσκουν μια θέση στη ζωή των άλλων» και όχι από τη στιγμή που η ζωή των Άλλων βρίσκει μια θέση μέσα τους. Γιατί τότε, σύντροφε, απλά έχουν πεθάνει. Και εξηγούμαι.

ΞΕΡΟΥΜΕ ΠΙΑ ΚΑΛΑ, κι εμείς και οι «κοινωνικοί μηχανικοί»-λειτουργοί του Συστήματος, πως όταν ο ψυχισμός, ιδιαίτερα μάλιστα ο παιδικός ψυχισμός, βρεθεί μπροστά στην απειλή των υπαρξιακών του αναγκών, δικάζεται. Για την ακρίβεια σπάει σε επιμέρους πτυχώσεις, ενώ ταυτόχρονα δημιουργεί «κρύπτες», όπου αποκρύβει και προφυλάσσει τους τραυματικούς «σκελετούς της ντουλάπας» του. Τα τραύματα παραμένουν ανείπωτα μυστικά και μπορούν να εκβάλλουν τις συνέπειες τους, ως και στην τρίτη γενιά μετά, ως αδιανόητα.

Πολύ συχνά σ' αυτή τη «διάσχιση», σ' αυτό το ανελέητο και πολυμερές «κόψιμο» που πονά, ένα τμήμα, μια πτυχή, είναι αντίστοιχη με το μοντέλο του θύτη.

Αν, για παράδειγμα, ο πατέρας μου με κακοποιεί τότε είναι πολύ πιθανό, στο πλαίσιο της πολυδιάσπασης μου, να υιοθετήσω και την βία αυτή πτυχή του πατέρα μου. Είναι σαν να καταπίνω πραγματικά ένα «κομμάτι» του πατέρα μου. Εσωτερικεύω ένα μέρος από την, επίσης, πολύ-διασπασμένη προσωπικότητα του πατέρα μου. Και είναι στ' αλήθεια αυτή μια πολύ παράδοση λειτουργία: γιατί καθώς εσωτερικεύω τον θύτη, κατά ένα μέρος επιχειρώ αμυνόμενος να τον κατευνάω και κατά ένα άλλο μέρος αυτό-υπονομεύομαι, γιατί γίνομαι κάτι άλλο απ' αυτό που είμαι. Κι είναι κάπως σαν του λέω «κοίτα ρε, έγινα σαν εσένα κι έτσι δεν μπορείς να με βλάψεις πια!», αποκρύπτοντας όμως, και από τον ίδιο μου τον εαυτό, ότι έγινα ένας άλλος ή για την ακρίβεια ότι «τώρα μπορώ να με βλάψω και μόνος μου».

Αν αντίστοιχα, η μητέρα μου με εγκατέλειψε ή εγώ αντιλήφθηκα ότι με εγκατέλειψε, αν η μητέρα μου δεν με ενθάρρυνε ή και με επέκρινε, κατ' αναλογία, εσωτερικεύω την

Η επανάσταση της τρυφερότητας

■ ΤΟΥ **Αντώνη Ανδρουλιδάκη***

εγκατάλειψη ή την απαξίωση, ωθώντας τον εαυτό μου να εγκαταλείπω ή να επικρίνω τους Άλλους. Γίνομαι, δηλαδή, από θύμα θύτης. Πρόκειται για την γνωστή «ταύτιση με τον θύτη», που μπολιάζει τον αληθινό μου Εαυτό με χαρακτηριστικά του θύτη, κάνοντας με πραγματικά «ξένο» και ά-σχετο με τον ίδιο μου τον Εαυτό. Και ανάλογα είναι τα πράγματα για το σύνολο των ανεκπλήρωτων υπαρξιακών μου αναγκών, έτσι που να μπορεί να πει κανείς πως για κάθε πυρηνική μου ανάγκη που δεν εκπληρώνεται ένα μέρος του υπεύθυνου (για το ανεκπλήρωτο των αναγκών μου) θύτη εμφοιλοχωρεί και αποθηκεύεται στο σκοτεινά μου «κάτω δωμάτια», δίνοντας μου κάτι από το τρομαχτικό του touch. Σαν να λέμε πως για την ασφάλεια που δεν βίωσα το ένα μάτι μου γίνεται παρανοειδώς καχύποπτο, για την συναισθηματική σύνδεση που δεν μου προσφέρθηκε το σώμα μου γεμίζει μικρές-μικρές ανεπαίσθητες ακίδες αποφυγής των άλλων, για την αυτό-έκφραση που δεν μου επιτράπηκε τα γόνата μου λυγίζουν πιο εύκολα και ενίοτε κλωτσούν, για

την αυτονομία μου που δεν κατορθώθηκε τα μέλη μου έγιναν εξαρτήματα και για την αυτοεκτίμηση μου που δεν καλλιεργήθηκε ο ελάχιστος εαυτός μου ύψωσε, σαν αναπλήρωση, ένα τεράστιο ναρκισσιστικό «εγώ».

ΚΙ ΑΝ ΟΛΑ ΑΥΤΑ συμβαίνουν στο μικρο-σύστημα της οικογένειας, στο κοινωνικό έξω σύστημα, στο συλλογικό πεδίο αυτούς που εσωτερικεύουμε, αντίστοιχα, είναι τους ταξικά επικυρίαρχους. Ανεπίγνωστα υιοθετούμε, όλο και πιο πολύ, τα μοντέλα των καταπιεστών μας, φροντίζοντας να γίνουμε θύτες, εκεί που οι ισορροπίες δυνάμεις μας το επιτρέπουν. Στο παιδί, στην γυναίκα, στον ξένο, στο ζώο, στον αδύναμο, στον φτωχό, στον ανυπεράσπιστο άλλο. Οι ενδοβλημένες φωνές των κυρίαρχων «σκάνε» στο κεφάλι μας, περίπου με την ίδια ισχύ που ακούγεται ο κακοποιητικός πατέρας μας. Κι εμείς ανάλογα τους απαντάμε: «κοιτάτε με ρε, έγινα σαν εσάς κι έτσι δεν μπορείτε να με βλάψετε πια!», αποκρύπτοντας όμως, και πάλι από τον εαυτό μας, ότι γίναμε άλλοι ή για την ακρίβεια ότι

«τώρα μπορούμε να μας βλάψουμε και από μόνοι μας».

Οι δικές μας αυθεντικές φωνές, οι αληθινές μας φωνές, ας είμαστε ειλικρινείς, αλλοτριώθηκαν, βουβάθηκαν ή μένουν εκεί καβάτζα για τις δημόσιες κουβέντες μας, εσωτερικευμένες ως εμπορεύσιμες εν πολλοίς ιδεολογίες. Στην πραγματική πραγματικότητα, στο αδυσώπητο πεδίο των διαπροσωπικών σχέσεων, περνάμε στο ρόλο του θύτη, του καταπιεστή, του κυρίαρχου, με την ίδια ευκολία που «σηκώνουμε» έναν ηλεκτρικό διακόπτη.

Η κυρίαρχη κοινωνική μηχανική κατασκευάζει έτσι έναν ψευδή εαυτό, θύμα μπροστά στους κυρίαρχους και θύτη απέναντι στους αδύναμους. Ακόμη και –αρκετές– πράξεις αλληλεγγύης, αν ψηλαφίσει κανείς, θα δει το υπόστρωμα της εξουσιαστικής σχέσης «ευεργέτη-ευεργετούμενου» που χάσκει από κάτω. Οι πολλαπλές διασχιστικές πτυχώσεις που αθροιζόμενες επιχειρούν να εμφανιστούν ως συγκροτημένος Εαυτός, δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένας Εαυτός Δεσμώτης στην κυρίαρχη κανονικότητα. Δεσμώτης γιατί –μάλλον

ανεπίγνωστα– αναπαράγει το μοντέλο του θύτη που, κατά τα λοιπά, καταγγέλλει. Ο αληθινός εαυτός είναι σαν, με κάποιο τρόπο, να τείνει να εξουδετερωθεί από τις εσωτερικευμένες φωνές τόσο του μικρο- όσο και του μακρο-συστήματος που επιτίθενται ποικιλότητα σε κάθε απόπειρα του αληθινού εαυτού, να εκφραστεί, να νιώσει ασφαλής, να βιώσει ελευθερία, να σχετιστεί, να αισθανθεί πλήρες ανθρώπινο πρόσωπο που εκτιμά την ύπαρξη του. Ανεπαίσθητα έχουμε παραδώσει ένα τμήμα του Εαυτού μας στους κυρίαρχους μηχανισμούς και καμιά επαναστατική γυμναστική, καμιά επαναστατική φλυαρία, δεν μπορεί να το αντιστρέψει. Για του λόγου το αληθές δεν έχει κανείς παρά να περιδιαβεί τις διαπροσωπικές του σχέσεις και θα ανακαλύψει το μέγεθος της ενσωμάτωσης των «αξιών» του θύτη (και των τεχνολογιών του) που έχει επισυμβεί. Αλλά, κι αν ακόμη, θέλει να διατηρήσει αμόλυντο τον προσωπικό του «παράδεισο», δεν έχει παρά να «σक्रολάρει» στην «κόλαση» των κοινωνικών δικτύων, των «μικρών» καθημερινών ειδήσεων ή του κοινωνικού του περιγύρου. Το πρωταρχικό τραύμα και τα αενάως επαναλαμβανόμενα τραυματικά και μετατραυματικά επακόλουθα είναι εκεί για να συντηρούν τον ψευδή εαυτό κι αυτός με τη σειρά του το κυρίαρχο εποικοδόμημα.

ΕΙΝΑΙ, ΜΕ ΑΛΛΑ ΛΟΓΙΑ, το σύστημα που προκαλεί και συντηρεί το Τραύμα, έτσι ώστε η ψυχική απάντηση μας σ' αυτό να διεκπεραιώνει την λειτουργία της κυριαρχίας του. Και γι' αυτό αν θέλουμε να μιλάμε για την όποια επαναστατική-εξεγερσιακή προοπτική δεν έχει νόημα αν δεν από-παγιδευτούμε από αυτά ακριβώς τα δεσμά, αν δεν επουλώσουμε το πρωταρχικό τραύμα κι αν στον προσωπικό μας μικρόκοσμο δεν αφαιρέσουμε τον έλεγχο από τον ψευδή εαυτό, αν δεν απαγορεύσουμε δηλαδή στην «πάρτη» μας να μπαίνει στη θέση του θύτη, όσο «δικαιολογημένο» κι αν μας φαίνεται αυτό. Και, μ' αυτή την έννοια, κάνει λάθος ο Λειβαδίτης, καθώς στις μέρες μας οι απελπισμένοι δεν γίνονται πλέον οι πιο καλοί επαναστάτες, αλλά, δυστυχώς, οι πιο σκληροί θύτες. Και αυτό μόνο μια επανάσταση της τρυφερότητας μπορεί να το ανατρέψει...

Η κυρίαρχη κοινωνική μηχανική κατασκευάζει έναν ψευδή εαυτό, θύμα μπροστά στους κυρίαρχους και θύτη απέναντι στους αδύναμους

* Ο Αντώνης Ανδρουλιδάκης είναι σύμβουλος Ψυχικής Υγείας – ψυχοθεραπευτής

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ ΙΔΕΩΝ

Περιπτεράς: **Στέλιος Ελληνιάδης**
defimag@otenet.gr
elliniadis.wordpress.com

Φαληρικό Δέλτα: Μουσική

(Στη μνήμη του Γιάννη)

Παρακολουθούσα τα μαθήματα στη Νομική, όσο και η παρέα μου στη Σχολή, αλλά έπρεπε να δουλέψω. Στα κατεψυγμένα κρέατα και ψάρια που δούλευα, μαθητής όντας, ανάλογα με το ωράριο του λυκείου, δεν ήθελα να ξαναπάω γιατί χρειαζόμουν περισσότερα χρήματα. Περισσότερα, όμως, για ένα φοιτητή υπήρχαν μόνο στην οικοδομή. Έτσι, ζήτησα δουλειά από τον αγαπημένο μας ξάδελφο, Γιώργο Φωτιάδη, που ήταν αρχιμάστορας μπογιατζής που έπαιρνε εργολαβικά ολόκληρες οικοδομές. Επειδή δεν είχα ιδέα από βαψίματα, μου ανέθεσε να τρίβω με γυαλόχαρτο τα κουφώματα προκειμένου να λειανθούν για να ασταρωθούν και να βαφτούν. Στην οικοδομή πήγαινα οργανωμένος: φορούσα ένα λευκό καπελάκι που είχα αποκτήσει από μία επίσκεψή μου σε ένα αεροπλανοφόρο του βου στόλου και είχα ένα τρανζιστοράκι που άκουγα όλη μέρα πειρατικούς σταθμούς που έπαιζαν ροκ μουσική, προς μεγάλη έκπληξη και απορία των «συναδέλφων» οικοδόμων που οι ίδιοι την ώρα της δουλειάς τραγουδούσαν Καζαντζίδη και Γαβαλά! Το χέρι μονότονα πάνω κάτω σε ένα ξύλο, κάθετο ή οριζόντιο, με την ανάλογη σκόνη από το τρίψιμο, δεν είναι ό,τι πιο ευχάριστο μπορούσα να κάνω, αλλά το υπέμενα ως προσωρινή λύση και με τη συμπαράσταση των τραγουδιών που άκουγα. Όλα αυτά μέχρι τη στιγμή που σε ένα κατέβασμα του χεριού χώθηκε με τη φόρα που είχα βαθιά μέσα στο μικρό μου δάχτυλο μια σκληρή αγκίδα που εξείχε από το κούφωμα. Πόνεσα πολύ κι έφυγα άρον-άρον για τα ιατρεία του ΙΚΑ στη λεωφόρο Αλεξάνδρας. Μου έβγαλαν ό,τι είχε μείνει μέσα, αλλά το τραύμα θα μου άφηγε ένα μικρό γρομπαλάκι στο μικρό δάχτυλο του αριστερού μου χεριού. Στις μέρες που πήρα άδεια για να γιάνει το χέρι μου, το ξανασκέφτηκα και αποφάσισα να τελειώσω έτσι, με ένα μικρό ενθύμιο, τη σύντομη σταδιοδρομία μου στη οικοδομή. Μικρή, αλλά χρήσιμη εμπειρία.

Στη ντισκοτέκ

Επειδή έχω έναν καλό από μηχανής θεό που αργά ή γρήγορα κάνει την εμφάνισή του όταν τα πράγματα δυσκολεύουν, δέχτηκα την πιο δελεαστική πρόταση που θα μπορούσα να φανταστώ. Ήμουν στο πρώτο έτος, όταν ο Γιάννης Πετρίδης με ρώτησε εάν ήθελα να δουλέψουμε μαζί σε μία καινούργια ντισκοτέκ που ετοιμαζόταν να ανοίξει για την καλοκαιρινή σεζόν. Ο Γιάννης ήθελε να δεχτεί την πρόταση που του είχε γίνει, αλλά ήθελε να ξενυχτάει μόνο τα Σαββατοκύριακα, γιατί καθημερινά δούλευε στην εταιρία δίσκων Music

Box, στο Σύνταγμα. Ήταν υπεύθυνος του ξένου ρεπερτορίου, ενημερωμένος από τότε πολύ καλά για τις κυκλοφορίες των τραγουδιών όχι μόνο των μεγάλων ξένων εταιριών, CBS, Decca κ.λπ. που είχε την αντιπροσωπεία τους στην Ελλάδα το ζεύγος Γκεσάρ. Σκέφτηκε, λοιπόν, να μοιραστεί τη δουλειά με μένα που ήξερα απ' έξω κι ανακατωτά το διεθνές ρεπερτόριο. Ήμουν ενθουσιασμένος, γιατί η δουλειά ήταν ονειρική, η καλύτερη από πολλές απόψεις με βάση τα γούστα και τις ανάγκες μου. Είχε να κάνει εκατό τοις εκατό με τη μουσική που υπεραγαπούσα, ήταν πρωτοποριακή, αντισυμβατική και πολύ καλά αμειβόμενη. Και οι δύο ξέραμε πώς λειτουργεί μία ντισκοτέκ, αλλά πρακτική εμπειρία δεν είχαμε. Ήταν ένα νέο είδος παγκοσμίως. Η μόνη εμπειρία που είχα ήταν από τα εφηβικά μας πάρτι που, επειδή έχοντας τους περισσότερους δίσκους και την πιο μεγάλη κλίση, αναλάμβανα να βάζω τους δίσκους με τους οποίους χορεύαμε στο πικάπ. Στη ντισκοτέκ, όμως, δεν θα είχα φίλους αντίκρου μου, αλλά άγνωστους ανθρώπους που είχαν πληρώσει για να διασκεδάσουν και να ικανοποιηθούν.

Οι τρεις αδελφές

Η Μαρία, η Άντα και η Μπέτυ, μαθήτριες και οι τρεις αδερφές, όμορφες με τα μίνι τους και τα εφηβικά χαμόγελά τους, μόλις έπεφταν οι γονείς τους για ύπνο, πηδούσαν αθόρυβα από το παράθυρό του δωματίου τους στον κήπο, διέσχιζαν βιαστικά το χωματόδρομο μπροστά από τη μονοκατοικία και έβγαιναν στον κεντρικό δρόμο όπου έκαναν ωτοστόπ προκειμένου να φτάσουν στο Φαληρικό Δέλτα, τη ντισκοτέκ. Το Άνω Καλαμάκι ήταν αραιοκατοικημένο, με σκόρπια ισόγεια και διώροφα σπίτια, με αυλές και σκύλους πίσω από καγκελόπορτες και με ελάχιστο φωτισμό από λίγες ξύλινες κολόνες της ΔΕΗ. Σαν χωριό, μετά τις δέκα ούτε έβλεπες ούτε άκουγες κανέναν να κυκλοφορεί ή να κάθεται στη βεράντα του. Οι εργάτες, οι μάστορες, οι καταστηματαρχές και οι υπάλληλοι ξυπνούσαν ξημερώματα, δούλευαν πρωί-απόγευμα κι έπεφταν νωρίς για ύπνο αφού η τηλεόραση ήταν ακόμα μαυρόασπρη και με φτωχό πρόγραμμα που τελείωνε με το που έπεφτε η νύχτα. Τα κορίτσια ήταν πολύ καθωσπρέπει, αλλά ενθουσιασμένα με τα καινούργια ρεύματα της μουσικής και της μόδας που εισβάλλανε σαρωτικά στη χώρα, δεν είχαν άλλο τρόπο να ξεπεράσουν την αυστηρότητα πολύ συντηρητικών γονιών που τις έκλειναν μέσα από το δειλινό. Όπως και πάρα πολλοί άλλοι μαθητές και εργαζόμενοι, που λα-

χαρούσαν να ακούσουν μουσική και να χορέψουν στους νέους χώρους διασκέδασης που άρχισαν να εμφανίζονται στην Αθήνα, αλλά συναντούσαν την αντίδραση των συγγενών, γειτόνων, αφεντικών, δασκάλων, παπάδων, δημοσιογράφων και αρχών που θεωρούσαν την ποπ μουσική, τα μακριά μαλλιά, τις κοντές φούστες και τους νέους χορούς επινοήσεις του σατανά, μεθόδους αποπλάνησης των νέων και αποτέλεσμα της έκλυσης των ηθών.

Αρκετοί έφηβοι συνοδεύονταν από τους γονείς τους που διασκέδαζαν μαζί τους. Αλλά υπήρχαν και οι γονείς που τρομοκρατούνταν. Σε μια τέτοια περίπτωση, ένα βράδυ ήρθε αγριεμένος ένας πατέρας να με ρωτήσει για την κόρη του που έμαθε ότι συχνάζει στη ντισκοτέκ και μιλάει με ένα «μαλλιά» με χρωματιστά πουκάμισα. Καθίσαμε στην άκρη, κουβεντιάσαμε πολύ, του εξήγησα, του είπα ότι η κόρη του είναι καλό παιδί με πάθος για τη μουσική και το χορό, τον ηρέμησα και έφυγε άλλος άνθρωπος. Ήταν αστυνόμος στην Τροχαία Αθηνών. Ό,τι θέλεις από μένα, μην διστάσεις, μου είπε. Δυστυχώς, τότε δεν είχα ούτε ποδήλατο...

Από τη μια συντηρητισμός και από την άλλη αθωότητα και μεγάλη ανάγκη, πιεστική, για ελευθερία, πριν ακόμα αρχίσει η πολιτικοποίηση των νέων και μορφοποιηθεί ο αντιδικτατορικός αγώνας. Η δικτατορία κάλυπτε πλήρως το συντηρητισμό· στα σχολεία μάς κούρευαν σαν φαντάρους και ενίοτε έπεφταν χαρακίες και χαστούκια στους πιο ζωηρούς μαθητές από καθηγητές και λυκειάρχες, ενώ η αστυνομία είχε τους πάντες υπό την εποπτεία της με πλήθος χαφιέδων ανά την επικράτεια. Αλλά, παρ' όλ' αυτά, υπήρχαν και ευνοϊκές συνθήκες. Αυτή η ίδια η κοινωνία, επιφυλακτική, τόσο εκ δεξιών όσο και εξ αριστερών, στα ήθη και τις εισαγόμενες κουλτούρες, είχε επίσης την ανάγκη να γίνει πιο σύγχρονη και πιο ανοιχτή. Τα περιοδικά ποικίλης ύλης ήταν πολύ πιο τολμηρά σε καινοτομίες και προκλήσεις από τις εφημερίδες, οι πληροφορίες για τις νέες τάσεις και τα ρεύματα από το εξωτερικό διαδίδονταν πιο γρήγορα, οι γυναίκες είχαν ήδη αποκτήσει δικαιώματα που ήταν απλησίαστα μερικά χρόνια πριν, ο διεθνής κινηματογράφος έφερνε πλούτο νέων εικόνων και τρόπων ζωής και ο ελληνικός λαϊκός κινηματογράφος πρόβαλε μοντέρνους τύπους αντρών και κυρίως γυναικών που κόντραραν με τους συντηρητικούς και διεκδικούσαν δικαιώματα και ελευθερίες, να ερωτευτούν, να βγουν να διασκεδάσουν, να ντυθούν πιο θηλυκά, να αυθαδιάσουν και να ζήσουν

τη ζωή τους κατά το γούστο τους. Αυτοί οι κινηματογραφικοί τύποι, παιγμένοι από καλούς ηθοποιούς, ήταν πολύ αγαπητοί στις ελληνικές οικογένειες και έθεταν σε αμφισβήτηση ή έκαμπταν τις επικρατούσες αντιρρήσεις για τα νέα ήθη και τις νέες αντιλήψεις.

Ελευθερία και ασφάλεια

Επίσης, σημαντικό είναι ότι η ελληνική κοινωνία δεν ήταν υπερβολικά φοβική. Με πολύ χαμηλή εγκληματικότητα, κανένας δεν ανησυχούσε για τα παιδιά του που έπαιζαν μπάλα στις αλάνες, έκαναν ποδήλατο στους με λίγα αυτοκίνητα δρόμους ή έκοβαν βόλτες σε μακρινές γειτονιές ασυνόδευτα. Αυτό ίσχυε το 1968 που τελείωσα το σχολείο και μπήκα στο πανεπιστήμιο. Ποτέ δεν φοβήθηκαν οι γονείς μου που γύριζα μόνος αργά μέσα στη νύχτα από το Φάληρο στα Πατήσια κάθε βράδυ, χειμώνα καλοκαίρι. Ούτε οι φίλοι μου που έκαναν όλη αυτή τη διαδρομή, μπρος-πίσω, συχνά με τα πόδια, για να έρθουν να τους κεράσω ένα βερμούτ ή μια πορτοκαλάδα στη ντισκοτέκ, είχαν κανένα φόβο ότι μπορεί να πάθουν κάποιο κακό. Γι' αυτό οι τρεις αδερφές έκαναν νυχτιάτικα ωτοστόπ, χωρίς κανέναν από μας που το ξέραμε να ανησυχεί για την ασφάλειά τους. Και οι περισσότεροι νέοι από τις γύρω περιοχές, Παλαιό και Νέο Φάληρο, Αμφιθέα, Νέα Σμύρνη, Τζιτζιφιές, Μοσχάτο, Καλλιθέα και Πειραιά, με τα πόδια πηγαινόερχονταν στον φαληρικό όρμο, γιατί ούτε λεφτά υπήρχαν για ταξί ούτε διέθεταν αυτοκίνητα ή μοτοσικλέτες. Και όλοι διέσχιζαν περιοχές με αραιή κατοίκηση, λίγα φώτα και μακριά από τις συνοικίες που έμεναν. Κανένας, απ' όσα άκουγα, δεν απειλήθηκε. Και οι περισσότεροι γονείς που δεν άφηναν τα παιδιά τους να κυκλοφορήσουν, το έκαναν γιατί θεωρούσαν ότι τα παιδιά δεν είναι ώριμα για ερωτικά μπλεξίματα και γιατί νόμιζαν ότι οι νέες κουλτούρες είναι φθοροποιές.

Κόσμημα

Το Φαληρικό Δέλτα ήταν ένα κόσμημα στον φαληρικό όρμο. Σε ειδυλλιακή θέση, ακριβώς στο σημείο που η λεωφόρος Συγγρού, προτού ανακατασκευαστεί, συναντούσε τη δενδροφυτεμένη λεωφόρο Ποσειδώνος που ακολουθούσε την παραλιακή ζώνη. Ανάμεσα στο Φαληρικό Δέλτα και τη λεωφόρο υπήρχε ένα περιποιημένο αίθριο με γρασίδι και δενδρύλλια, ενώ προς τη μεριά του Σαρωνικού υπήρχε, σε απόσταση μερικών μέτρων, μια μικρή όμορφη μαρίνα προστατευμένη από ένα χαμηλό λιμενοβραχίονα που φιλοξενούσε βάρκες και καΐκια.

«Ας ανθίσουν εκατό λουλούδια»

και χορός στο Σαρωνικό

Μέρος Α'

«Μουστάκια» Ζαχαριάδη)

Το Φαληρικό Δέλτα, σημαιοστολισμένο, πριν γίνει ντισκοτέκ...

Το κτήριο, χωρίς να είναι τερατώδες, λόγω της καλής του τοποθεσίας, φαινόταν εξ αποστάσεως από όλες τις κατευθύνσεις. Όλη η περιοχή τριγύρω δεν είχε ψηλότερα κτήρια. Εξάλλου, ακριβώς απέναντι από το Φαληρικό Δέλτα, προς την ενδοχώρα, απλώνονταν τα 23ο στρέμματα του Ιπποδρόμου που ήταν αδόμητα και εξασφάλιζαν μια μοναδική ανοιχτόσύνη, που σήμερα δεν υπάρχει πια με την ανέγερση του πελώριου Μεγάρου του Ιδρύματος Νιάρχου, που με απόφαση της Βουλής το 2009 κατέλαβε την έκταση του Ιπποδρόμου. Τα περισσότερα κτίσματα που διέθετε ο Ιππόδρομος ήταν στάβλοι και το ψηλότερο ήταν η κερκίδα από την οποία οι «αλογομούρηδες», όπως τους αποκαλούσαν οι νυχτόβιοι, παρακολουθούσαν όλο αγωνία τις κούρσες και παρότρυναν με χειρονομίες και φωνές τους τζόκεϊ που κουμάνταραν τα άλογα στα οποία είχαν ποντάρει, να νικήσουν.

Το φαινόμενο ντίσκο

Το φαινόμενο των ντισκοτέκ δεν είχε γίνει ακόμα η παγκόσμια μόδα που κυριάρχησε στη δεκαετία του 1970, με κορύφωση το 1977-78 και απότομη πτώση μετά. Το 1969, υπήρχαν κάποιες discotheque στο Παρίσι που έδωσαν και το όνομα σ' αυτού του είδους τα κλαμπ, κάποιες στο Λονδίνο και κάποιες στην Αμερική, αλλά απευθύνονταν σε πιο κλειστά κυκλώματα ανθρώπων. Ει-

δικά στην Αμερική, οι ντίσκο δεν ανήκαν στη μέινστριμ διασκέδαση, με πελατεία που αποτελείτο κυρίως από μαύρους και ομοφυλόφιλους, με ιδιαίτερη έμφαση στο ερωτικό στοιχείο. Αργότερα, όταν οι ντίσκο καθιερώθηκαν, στις πιο διάσημες, όπως το Studio 54 στη Νέα Υόρκη, το ύφος και η ατμόσφαιρα δημιουργούνταν από τις διασημότητες της σόου-μπίζνες και τη χρήση άφθονων ναρκωτικών ουσιών. Αλλά μέχρι το 1972-3, το φαινόμενο ήταν ακόμα υπό διαμόρφωση. Στη συνέχεια, ξεπετάχτηκαν οι μεγάλοι σταρ, όπως οι Gloria Gaynor, Donna Summer, Barry White κ.ά., οι δισκογραφικές εταιρίες επένδυσαν πολύ στο είδος και ορισμένες κινηματογραφικές ταινίες με τη ντίσκο στο επίκεντρό τους, όπως το *Saturday Night Fever* με τον Τζον Τραβόλτα, έσπασαν τα ταμεία.

Στην Ελλάδα, που είχαμε αρκετά κλαμπ-κια με ποπ συγκροτήματα που έπαιζαν χορευτική μουσική, οι ντισκοτέκ ήταν άγνωστες, όπως και σε όλη την Ευρώπη. Γι' αυτό είναι αξιοπερίεργο που τόσο πρώιμα άνοιξαν στην Αθήνα οι πρώτες ντισκοτέκ, όχι παραπάνω από τέσσερις-πέντε. Για το Φαληρικό Δέλτα που προηγείται χρονικά, η εξήγηση είναι πιο εύκολη γιατί οι επιχειρηματίες που άνοιξαν την ντισκοτέκ και μας προσέλαβαν, το ζεύγος Χαρτζίδη, είχαν έρθει από την Αμερική. Ακόμα κι αυτό είναι παράδοξο, γιατί ήταν δύο πολύ σοβαροί

άνθρωποι, που δεν είχαν καμία σχέση με τη νύχτα και ούτε στην Αμερική σύχναζαν σε τέτοιου είδους κέντρα διασκέδασης, τα οποία μάλιστα σ' εκείνη τη φάση ήταν ακόμα πριβέ και όχι καλόφημα. Γι' αυτό, λόγω του χαρακτήρα τους, έστησαν στο Φαληρικό Δέλτα μία επιχείρηση καθαρή και κόσμια. Ούτε μπράβοι, ούτε ναρκωτικά, ούτε σωματεμπορία. Clean-cut που λένε κι οι Αμερικάνοι.

Το Τουριστικό Περίπετρο

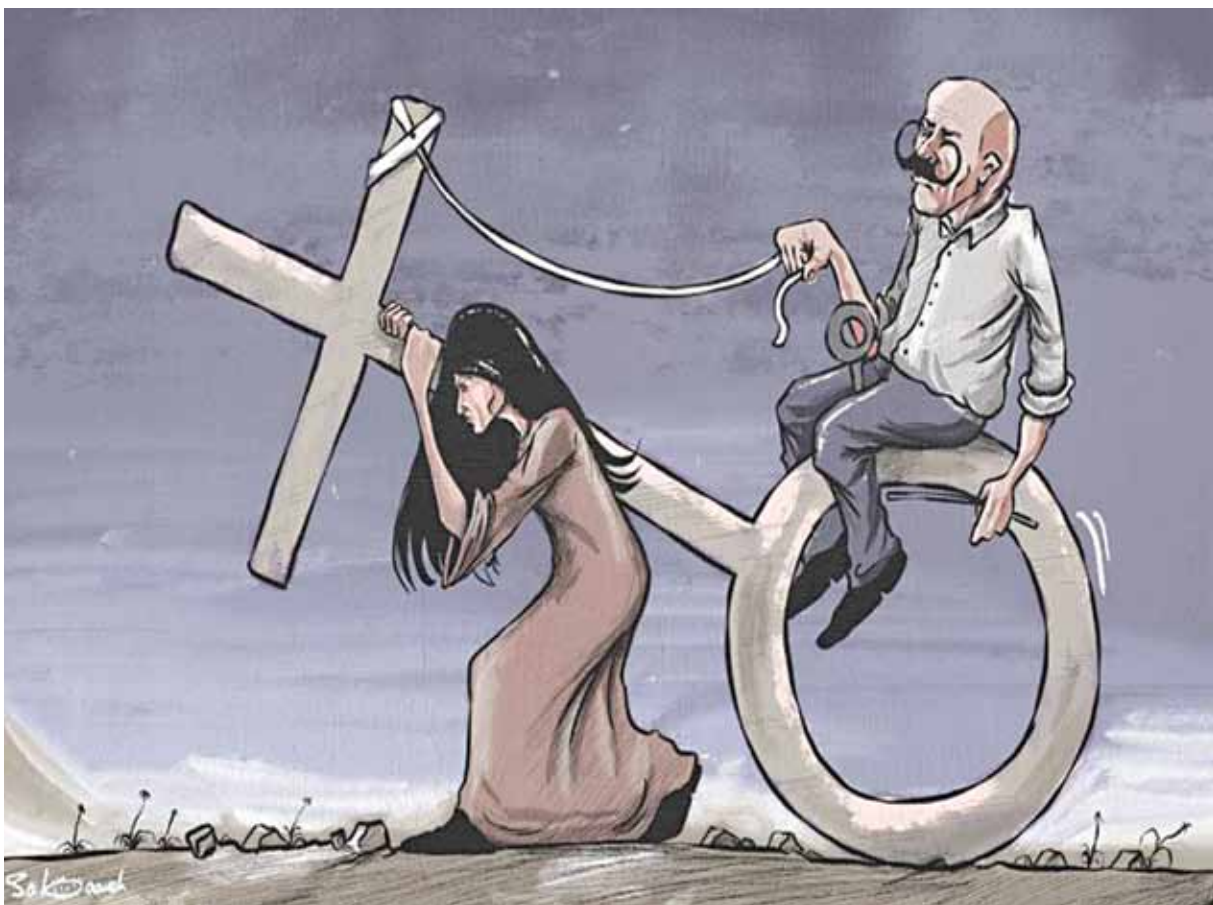
Το Φαληρικό Δέλτα ανήκε στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού και μάλλον είχε χτιστεί για να υποδεχτεί τον βασιλιά Κωνσταντίνο Γκλίξμπουργκ και την Δανέζα πριγκίπισσα Άννα-Μαρία που θα αποβιβάζονταν από θαλαμηγό στον φαληρικό όρμο τον Σεπτέμβριο του 1964 προκειμένου να ανέβουν με άμαξα τη λεωφόρο Συγγρού και να φτάσουν στην Αθήνα όπου μετά από μερικές μέρες θα γινόταν ο γάμος τους. Στα χρόνια που ακολούθησαν, μέχρι να το καταβροχθίσει η ανάπτυξη με την εκτεταμένη τσιμεντοποίηση της περιοχής, λειτούργησε σαν κέντρο διασκέδασης. Η καλοκαιρινή ντισκοτέκ ήταν έξω από το κτήριο, προς τη μεριά της θάλασσας, μέσα σε μία ξύλινη περίφραξη με καλόγουστη διαρρύθμιση που έδινε την εντύπωση ότι είσαι σε νησί. Ακριβώς δίπλα της ήταν η καφετέρια που το βράδυ έπινε κανείς τη

μπύρα του ή έτρωγε το παγωτό του ακούγοντας τη μουσική από τη ντίσκο χωρίς να βλέπει τους νέους που χόρευαν στην πίστα. Η χειμωνιάτικη ντίσκο ήταν στον πάνω όροφο του κτηρίου και η καφετέρια λειτουργούσε στο ισόγειο που περιτριγυριζόταν από μεγάλες τζαμαρίες. Στον όροφο ανέβαινες από μια όμορφη σπειροειδή ξύλινη σκάλα με κουπαστή. Στην περιοχή αυτή, από την Καστέλα μέχρι το Καλαμάκι, το καλοκαίρι, χιλιάδες Αθηναίοι και Πειραιώτες έκαναν τα μπάνια τους. Τα χρόνια που ήμουν στο Δέλτα, χειμώνα-καλοκαίρι, από την άνοιξη του 1969 ως το καλοκαίρι του 1972, μειώνονταν σταδιακά οι λουόμενοι γιατί άρχισε να γίνεται αισθητή η μόλυνση του Σαρωνικού από την ανεξέλεγκτη ρίψη βιομηχανικών και αστικών αποβλήτων στη θάλασσα και γιατί γίνονταν χωματουργικά έργα από το 1968. Από το 1972, η δικτατορία άρχισε το τερατώδες μπάζωμα όλης της ακτής, σε βάθος εκατοντάδων μέτρων, από το Δέλτα μέχρι το Νέο Φάληρο! Το μεγάλο και ατιμώρητο έγκλημα του Σαρωνικού ήταν σε εξέλιξη χωρίς κανένας να μπορεί να φανταστεί τι θα επακολουθούσε. Αυτός ο παράδεισος έμελλε να μεταμορφωθεί από όλες τις κυβερνήσεις σε ένα νεκρό τοπίο. Κάθε πρόσβαση στη θάλασσα χάθηκε, ακόμα και η οπτική! Και ενώ η θάλασσα άρχισε να καθαρίζει κάπως μετά το 1994 με τη λειτουργία του βιολογικού καθαρισμού των λυμάτων στην Ψυττάλεια, το θαλάσσιο μέτωπο δέχτηκε κι άλλες τσιμεντένιες επιβαρύνσεις με κάθε είδους κατασκευές, για να υποστεί ένα ακόμα μεγαλύτερο πλήγμα με τις τάχα μου προσωρινές εγκαταστάσεις για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 που επιφέρανε την τσιμεντοποίηση τεραστίων εκτάσεων μέχρι μέσα στη θάλασσα!

Το 1969-72, όμως, το κομψό τύπου Μπάουχαουζ Φαληρικό Δέλτα δέσποζε διακριτικά σε μια θαυμάσια ακτή πολλών χιλιομέτρων που αποτελούσε τη φυσική προέκταση της Αθήνας στη θάλασσα. Και ήταν το καλύτερο και εγγύτερο σημείο της πόλης για να κάνεις μια βόλτα, να απολαύσεις το ηλιοβασίλεμα, να νιώσεις το ευεργετικό αεράκι του Σαρωνικού, να χαζέψεις τους ψαράδες που μάζευαν τη μαρίδα για τις παραθαλάσσιες ταβέρνες στο Έδεμ, να πιεις ένα καφέ, να χορέψεις και να φλερτάρεις με ελάχιστο κόστος.

Σ' αυτό το περιβάλλον, η μουσική που παίζαμε διαχέοταν στην άπλα του τοπίου χωρίς να ενοχλεί κανέναν στα σπίτια ή στα μαγαζιά που ήταν εκτός εμβέλειας. (συνεχίζεται)

Στέλιος Ελληνιάδης

Γυναίκες και άνδρες, σκίτσο του Παλαιστίνιου Mohammad Sabaaneh

είπαν και έγραψαν

Όταν τα δικά μας χείλη μένουν κλειστά...

Από *slpress.gr* αναδημοσιεύουμε κείμενο του Βασίλη Καραποστόλη:

■ «Όσο περισσότερες συνταγές δίνονται τόσο η πάθηση χειροτερεύει. Μολονότι πολλοί υποφέρουν πολύ από την ανίστη αρρώστια της πλήξης, και δεν βρίσκουν εύκολα τρόπους να εμποδίσουν τις επισκέψεις της. Φοβούνται πως θα έρθει και θα χτυπήσει την πόρτα τους κατά το σούρουπο, και για να μη συμβεί αυτό ζητούν οδηγίες, ψάχνουν το φάρμακο. Περιοδικά και διαφημίσεις δεν παύουν να το χορηγούν σε διαρκώς αυξανόμενες δόσεις.

Για να μην βαρεθείτε, οφείλετε να κάνετε αυτό ή το άλλο, να πάτε εκεί και όχι αλλού. Εστιατόρια, μπαρ, μουσικές σκηνές και διάφοροι πολυχώροι, καταλήγουν να φαντάζουν περισσότερο σαν εστίες ομαδικής άμυνας παρά ψυχαγωγίας. Εκεί μέσα, στη διάρκεια της βραδιάς, μια κάποια λεπτομέρεια, ένα κάτι που δεν ξέρουμε τι μπορεί να είναι, υπόσχεται ότι ο χρόνος δεν θα σκοντάψει πουθενά. [...]

Αναμφίβολα, πριν από μερικές δεκαετίες η πλήξη στρογγυλοκαθόταν πολύ συχνότερα μέσα στα σπίτια. Ατέλειωτες βραδινές ώρες όπου στις οικογένειες, ιδίως στην επαρχία, ο καθένας έπαιζε τον ρόλο του με κινήσεις και φράσεις λιτές. Έρχονταν σιωπές, έπειτα μερικές κουβέντες γύρω απ' το τραπέζι, και ξανά σιωπές. Έληπταν όλοι με τον τρόπο τους, ο πατέρας, η μητέρα, τα παιδιά. Αλλά το άντεχαν λίγο ως πολύ, πιστεύοντας πως ανήκει στη φύση της κοινής τους ζωής.

Όταν συγκατοικείς με άλλους, δεν μπορείς να περιμένεις να σπιθίζουν κάθε τόσο τα λόγια που ανταλλάσσεις μαζί τους. Ένας ορισμένος βαθμός μονοτονίας είναι το αντίτιμο για την ασφάλεια και την σπιτική θαλπωρή. Φυσικά, αν ξεπεραστεί αυτό το όριο, έρχεται η ασφυξία. Τότε, απέναντι από τον έγκλειστο προβάλλει ο εξω-σπιτικός χώρος με όλα του τα θεάματα, τις ζωηρές συναναστροφές. Εκεί θέλουν να τρέξουν οι βαριεστημένοι, και μερικοί απ' αυτούς καταφέρνουν, πράγματι, να ξεδώσουν.

Το ζήτημα όμως είναι ότι αυτή η ανακούφιση είναι συνήθως

πιο σύντομη απ' ό,τι προσδοκούσαν. Τι φταίει; Το φαγητό που φέρνει ο σερβιτόρος είναι νόστιμο, όπως και την προηγούμενη φορά, το περιβάλλον εξακολουθεί να κολακεύει τους πελάτες. Και όμως... Πατί να μη δοκιμάσει κανείς κάτι ακόμη καλύτερο; Μήπως η προσκόλληση σε μια προτίμηση περιορίζει το δικαίωμά του να ψάξει μια ακόμη πιο "ιδιαιτέρη". Στο τέλος, η αναζήτηση της παραλλαγής ή της πρωτοτυπίας υπονομεύει την ίδια την απόλαυση και καταντά να γίνει νευρική κινητικότητα. Μετακινούμενοι συνεχώς, οι σύγχρονοι εξερευνητές της διασκέδασης εξορκίζουν την ανία, όπως οι παλαιότεροι τα νυχτερινά φαντάσματα. Όμως, το φάντασμα της πλήξης έρχεται και ξανάρχεται.

Είναι αδύνατο σε έναν πολιτισμό τόσο κυριαρχημένο από την εγωπάθεια να αποδιώξει το χασμουρητό! Πάρτε, για παράδειγμα, τις συζητήσεις. Την πιο σταθερή ευχαρίστηση τη βρίσκει κανείς όταν μιλά για τον εαυτό του, ή για πράγματα που τον απασχολούν πολύ. Όταν μιλούν οι άλλοι για τα δικά τους κατά κανόνα μόλις που το ανέχεται. Για να διασκεδάσουμε επομένως πραγματικά θα έπρεπε να μιλάμε για μας, αν κι αυτό θα προκαλούσε ενόχληση στους ακροατές.

Επειδή όμως θέλουμε να είμαστε αρεστοί στους άλλους, τους αφήνουμε να περιαιτολογούν και, έτσι, εμείς αναπόφευκτα πλήττουμε. Είμαστε επομένως διπλά ιδιοτελείς. Θεωρούμε πως παραμένουμε πιο ενδιαφέροντες από τους άλλους, αλλά ταυτόχρονα θέλουμε οπωσδήποτε να μας αποδέχονται. Μοιραία ένα τέτοιο βίτσιο πληρώνεται με ανία. Αυτός που δεν θέλει να ενοχλήσει, θα βαρεθεί.

Σύμπτωμα γενικευμένου κομπορμιισμού; Δεν πρόκειται τόσο γι' αυτό. Πιο ισχυρή και από την τάση εξάρτησης από τους άλλους, είναι η ανόητη φαντασίωση πως υπερέχουμε. Πως από τους άλλους δεν θα ακούσουμε τίποτα που να μην το είχαμε πριν σκεφτεί. Και πως ο χρόνος πεθαίνει, σ' αλήθεια, μόνο όταν τα δικά μας χείλη μένουν κλειστά.»

■ εν τέλει

Βαρουφάκης: «Κοινή λογική» ή «αμερικανιά»;

■ του Τάσου Βαρούνη

Η ταινία του Γαβρά θα προκαλέσει συζήτηση και αυτό είναι καλό. Ο Γιάννης θα κυριαρχήσει ως πρωταγωνιστής, όμως σίγουρα θα έρθουν στο προσκήνιο και ζητήματα που αφορούν την κατάσταση της χώρας αλλά κι επιλογών που έγιναν ή δεν έγιναν. Ας είναι λοιπόν και αφορμή προβληματισμού για το «από δω και πέρα». Σε παλαιότερο άρθρο στο *Δρόμο* («Η ευρωπαϊκή διάσταση του πολιτικού λόγου

του ΜέΡΑ25») είχαμε θέσει ένα ορισμένο κριτήριο: «Μια πρόταση θα πρέπει να αξιολογείται ως προς το εάν προάγει την συνείδηση γύρω από κρίσιμες πλευρές του προβλήματος μιας πολιτικής διεξόδου ή αν αντίθετα την καθηλώνει σε δρόμους και σχήματα που έχουν δείξει τον αδιέξοδο χαρακτήρα τους». Η πολιτική παρουσία του Γιάννη Βαρουφάκη μπροστά στα σημερινά επίδικα κινείται ακριβώς σε αυτό το «αντίθετα». Όμως, επειδή οι προτάσεις δεν ξεστομίζονται σε ουδέτερο περιβάλλον, ενδέχεται τα πράγματα να είναι και χειρότερα. Να αποτελούν δηλαδή όχι απλά μια ανεπαρκή αντιπολίτευση αλλά πυλώνα και εφεδρεία του πολιτικού συστήματος σε μια πολύ μπερδεμένη φάση, παρά τις πολλές «ανυπακοές». Γιατί όταν το σύνολο του πολιτικού κόσμου αναζητά τρόπους να προετοιμάσει την κοινωνία για «αναγκαίες παραχωρήσεις» στα κυριαρχικά δικαιώματα, η γραμμή Βαρουφάκη για «συνεκμετάλλευση των υδρογονανθράκων μέσω μιας επίθεσης φιλίας προς την Τουρκία» δίνει μερικά ακόμα επιχειρήματα. Όταν η ενδόρρηξη μέσα στο διεθνές σύστημα συναντιέται με τη δυσφορία των κοινωνιών, τότε ο ευρωπαϊσμός και η εύκολη καταγραφή των αντιδράσεων ως το έδαφος μιας εθνικιστικής ακροδεξιάς, δεν είναι απλώς μια εκτίμηση αλλά η εφαρμοζόμενη πολιτική των κυρίαρχων ευρωπαϊκών κύκλων. Η ευρωκρατία, την οποία θέλει να πολεμήσει ο Βαρουφάκης, δεν είναι μια δέσμη ιδεών αλλά δυναμώνει προωθώντας συγκεκριμένες εκδοχές και πόλους της παγκοσμιοποίησης. Και σίγουρα δεν αντιμετωπίζεται με το όπλο της «κοινής λογικής». Ακόμα περισσότερο, η δαιμονοποίηση της Ρωσίας και του Πούτιν και η ταυτόχρονη σιωπή για τις ΗΠΑ ή το ΝΑΤΟ αποτελούν καθαρότατες θέσεις υποστήριξης. Επειδή λοιπόν τυγχάνει να ζούμε στην Ελλάδα, και μάλιστα σε περίοδο γεωπολιτικής αναστάτωσης, η δήλωση Βαρουφάκη ότι «ΣΥΡΙΖΑ και ΝΔ είναι το μνημονιακό κυβερνητικό μέτωπο που το ΜέΡΑ25 εκλέχτηκε για να αντιμετωπίσει» φαντάζει εξαιρετικά φτωχή αν λάβουμε υπόψη μας τις μεγάλες συγκλίσεις στα «Βασικά».

Στα πιο εσωτερικά ζητήματα, ο Βαρουφάκης συνεχίζει να προκαλεί με την... κοινοτοπία του. Αναφορικά με την Novartis ζητά «τη σύσταση ανεξάρτητου οργάνου σαν το FBI. Ανεξάρτητη αρχή που θα κάνει όλες τις έρευνες». Ενώ σχετικά με τις ηχογραφήσεις των συνεδριάσεων του Eurogroup δηλώνει: «Σας κοιτώ στα μάτια και σας λέω, δεν υπήρχε υπουργός Οικονομικών που δεν το έκανε και δεν το κάνει, είμαι σίγουρος ότι ο κύριος Σταϊκούρας το κάνει και αν δεν το κάνει, θα πρέπει να τον εγκαλέσετε». Το όριο στην αναζήτηση της αλήθειας είναι λοιπόν ένας ανεξάρτητος μηχανισμός τύπου... FBI. Κι εδώ αμερικάνικα, και ίσως όχι μόνο στο συλ. Όσο για την εκδοχή του Βαρουφάκη για το πολυφορεμένο «όλα στο φως» δεν είναι... να βγουν στο φως αλλά κάτι σαν «απειλούμε ότι θα τα βγάλουμε». Εδώ βέβαια, πρέπει να συνοπολογίσουμε και τον τρόπο με τον οποίο θα επιδιωχθεί η παγίωση του διπολισμού στην πολιτική σκηνή. Πατί η συνεισφορά Βαρουφάκη θα δοκιμαστεί και ως προς αυτό.

Και κάτι τελευταίο. Σε μια περίοδο όπου η προσδοκία μιας αλλαγής έχει κοπάσει και φθαρεί στη συνείδηση του κόσμου, όταν η «διαχείριση», η «αποτελεσματικότητα» και οι «άμεσες λύσεις» έχουν εγκατασταθεί προσωρινά στο φαντασιακό των ανθρώπων, ο «αέρας» και το «κλίμα» του Βαρουφάκη που έχει τις λύσεις, που έχει τον τρόπο, που ξέρει, δεν βοηθούν στην ανάταση. Μπορεί μάλιστα να ενισχύουν και το αντίθετο.